

Beslutsinstans: **Kommunstyrelsen**

Datum och tid: Onsdag 27 februari 2019 **kl 09:00 till cirka kl 15.00**

Plats: Furåsen, stora salen, Stigsvägen 2, Färgelanda

Kommunstyrelsens sammanträden är offentliga/öppna för allmänheten när kommunstyrelsen planerar att fatta beslut. Av hänsyn till enskilda personer och företag kan kommunstyrelsen komma att stänga sammanträdet även under delar av den planerade offentliga delen. Efter en stängning är allmänheten välkommen tillbaka.

Besök under dagen:

Presidierna i bygg- och trafiknämnden, socialnämnden respektive utbildningsnämnden deltar under punkt 18 ”Årsredovisning för Färgelanda kommun 2018” kl 13.00-15.00

- 1 **Upprop**
- 2 **Val av justeringsman**
Justering äger rum på kommunkontoret
6 mars kl 17.00
- 3 **Kommunchefens information**
- 4 **Svar ”Motion Ödeborgs skola - 2019/38**
Gymnastikhallen i Ödeborgs skola ska in i
underhållsplan för kommunala
fastigheter”
- 5 **Kommunfullmäktiges beslut om 2019/24**
utbetalning av kommunalt partistöd 2019
och perioden 2018-10-15--12-31
- 6 **Mål- och resursplan 2020-2022, tidplan 2019/29**
- 7 **Kommunchefens instruktion 2019/40**
- 8 **Inköp av hjärtstartare till kommunens 2019/69**
lokaler
- 9 **Framtidens förskole- och skollokaler 2019/72**
inklusive omkringliggande byggnader och
ytor
- 10 **Detaljplan Dyrtorp 1:3. lägesrapport**
- 11 **Nytt verksamhetsområde för Vatten och 2019/73**
Avlopp (VA) för del av fastigheten
Dyrtorp 1:3
- 12 **Presentation av enheterna Plan- och bygg**
respektive Mark- och exploatering
- 13 **Rapporter**
Förtroendevalda med uppdrag i olika organ
har att skriftligen rapportera om beslut/
händelser från dessa sammanträden och som
kan komma att påverka Färgelanda kommun

**Färgelanda
kommun**

Inkomna rapporter/protokoll

- Slutrapport Projekt ”Affärsutveckling Dalslands Kanalområde 2014-2018”
- Ungdomsrådets protokoll 2018-12-05
- Ungdomsrådets protokoll 2019-01-16
- Ungdomsrådets protokoll 2019-01-30
- Samordningsförbundet Väst styrelse-protokoll 2019-01-18
- 14 **Anmälan av delegationsbeslut** **2019/11**
- 15 **Meddelanden** **2019/12**
- 16 **Kommunstyrelsens personalutskotts mötesanteckningar 2019-02-05**
- 17 **Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2019-02-20**
- 18 **Årsredovisning för Färgelanda kommun 2018** **2019/7**
- 19 **Övriga ärenden**

Tobias Bernhardsson
Kommunstyrelsens ordförande

Barbro Isaksson
Sekreterare

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 36

Dnr KS 2019-38

Svar på motion ”Ödeborgs skola - Gymnastikhallen i Ödeborgs skola ska in i underhållsplan för kommunala fastigheter”
Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunfullmäktige beslutar anse motionen besvarad. Gymnastikhallen i Ödeborgs skola ingår i den nulägesanalys av nuvarande skolor och förskolor status och underhållsbehov inklusive omkringliggande byggnader/ytor som kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars 2019.

Ärendebeskrivning

Ulla Börjesson (S) vill i motionen ”Gymnastikhallen i Ödeborgs skola” att kommunen i underhållsplanen för kommunens fastigheter prioriterar renoveringen av gymnastikhallen i Ödeborgs skola.

Enhet mark- och exploatering gör inför varje år en prioritering utifrån det samlade underhålls- och investeringsbehovet för de kommunägda byggnaderna. Under året uppkommer dock alltid ett akut behov vilket gör att omprioritering ofta behöver göras utifrån befintlig budget. Akut underhålls-/ investeringsbehov kan till exempel vara läckande tak, ventilation som inte fungerar m m.

Enheten har inför året med gymnastikhallen i Ödeborg i planeringen men av olika anledningar kan även i år omprioriteringar komma att behöva göras om det uppkommer akuta åtgärder som måste åtgärdas och inte kan fördröjas.

På aktuell byggnad ligger det i första hand ett behov av investeringsmedel för att få till önskade förbättringsåtgärder vilket planeras att sökas under året.

Gymnastikhallen ingår också som en del i den nulägesanalys av nuvarande skolors och förskolors status och underhållsbehov inklusive omkringliggande byggnader/ytor som pågår och som kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars där gymnastiksalen ingår.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad 1 februari 2019.

Motion ”Gymnastikhallen i Ödeborgs skola” daterad 10 december 2018.

 Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 36

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen

Diariet

Kommunledningskontoret
Kommunchef
Susanne Korduner
0528-56 7120
susanne.korduner@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Svar motion ”Gymnastikhallen i Ödeborgs skola”

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar anse motionen besvarad. Gymnastikhallen i Ödeborgs skola ingår i den nulägesanalys av nuvarande skolor och förskolor status och underhållsbehov inklusive omkringliggande byggnader/ytor som kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars 2019.

Ärendebeskrivning

Ulla Börjesson (S) vill i motionen ”Gymnastikhallen i Ödeborgs skola” att kommunen i underhållsplanen för kommunens fastigheter prioriterar renoveringen av gymnastikhallen i Ödeborgs skola.

Enhet mark- och exploatering gör inför varje år en prioritering utifrån det samlade underhålls- och investeringsbehovet för de kommunägda byggnaderna. Under året uppkommer dock alltid ett akut behov vilket gör att omprioritering ofta behöver göras utifrån befintlig budget. Akut underhålls/investeringsbehov kan till exempel vara läckande tak, ventilation som inte fungerar m m.

Enheten har inför året med gymnastikhallen i Ödeborg i planeringen men av olika anledningar kan även i år omprioriteringar komma att behöva göras om det uppkommer akuta åtgärder som måste åtgärdas och inte kan fördröjas.

På aktuell byggnad ligger det i första hand ett behov av investeringsmedel för att få till önskade förbättringsåtgärder vilket planeras att sökas under året.

Gymnastikhallen ingår också som en del i den nulägesanalys av nuvarande skolor och förskolor status och underhållsbehov inklusive omkringliggande byggnader/ytor som pågår och kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars där gymnastiksalen ingår.

Susanne Korduner
Kommunchef

Maria Wagerland
Mark- och exploateringschef

MOTION

13
Dnr. 2018/488
2018.4027

Gymnastikhallen i Ödeborgs skola

Gymnastikhallen i Ödeborgs skola har under många år varit undermålig för dess verksamhet. Troligen har inga större renoveringar gjorts sen den byggdes, då kraven inte var lika stora både vad det gäller lagstiftning och annat. Byggnaden är ej heller tillgänglighets anpassad, bland annat ligger duschutrymmen en trappa ner och ingen hiss eller ramp finns att tillgå. Duschutrymmena är väldigt nedgångna och ofräscha, troligen skulle vi som vuxna inte vilja duscha där. Varför skall då barnen behöva göra de.

Med anledning av ovanstående yrkar jag på

Att man i underhållsplanen för kommunens fastigheter prioriterar renovering av gymnastikhallen i Ödeborgs skola.

Ulla Börjesson

Kommunfullmäktige ledamot (S)

Antagen av Socialdemokratiska kommunfullmäktigegruppen 2018-12-10

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 37

Dnr KS 2019-24

**Kommunfullmäktiges beslut om utbetalning av kommunalt partistöd
för 2019 och perioden 2018-10-15—2018-12-31**
Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunfullmäktige beslutar att utbetala kommunalt partistöd för år 2019 till de partier som lämnat in en redovisning av hur det kommunala partistödet har använts under 2017 och som har representation i kommunfullmäktige i enlighet med kommunallagens bestämmelser och kommunens reglemente för kommunalt partistöd.

Samtidigt godkänns utbetalning av partistödet för perioden 2018-10-15–12-31 baserat på valresultatet 2018 (beslut om partistödet för 2018 gäller perioden fram till den nya mandatperioden börjar).

Partistöd utbetalas till Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige årligen fatta beslut om utbetalning av kommunalt partistöd.

Enligt reglementet för kommunalt partistöd utgår stödet dels som ett grundstöd, dels som ett mandatbundet stöd. Grundstödet är fast medan mandatstödet beräknas utifrån det belopp som återstår av det budgeterade totalbeloppet efter det att grundstödet fördelats.

Partistödet för 2019 är budgeterat till 250 000 kronor.

Grundstöd per år

Parti som har 1-3 mandat i kommunfullmäktige:	4 100:-
Parti som har 4-6 mandat i kommunfullmäktige:	6 850:-
Parti som har 7-9 mandat i kommunfullmäktige:	9 600:-
Parti som har 10 och fler mandat i kommunfullmäktige:	12 300:-

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 37

Totalt grundstöd 2019 uppgår till 43 800 kronor för 2019.

Återstår att fördela som mandatstöd 206 200 kronor på 31 mandat.

Mandatstödet 2019 blir 6 652 kronor/mandat.

(Mandatstödet föregående år uppgick till 7 159 kronor. Att det blir lägre 2019 beror på förändringar efter valet 2018, att kristdemokraterna inte längre har representation och att samtliga 31 mandat i kommunfullmäktige är besatta) .

Enligt kommunallagen (KL) ska mottagare av partistödet årligen lämna en skriftlig redovisning med ett granskningsintyg som visar att stödet föregående år har använts för att stärka partiets ställning i den kommunala demokratin. (KL 4 kap 31 §). Denna redovisning ska lämnas senast sex månader efter det aktuella årets slut, det vill säga 30 juni 2018. Samtliga partier har lämnat sin redovisning för 2017 inom den föreskrivna tiden.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad 7 februari 2019.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen

Diariet

Kommunledningskontoret
Staben
Marianne Martinsson
0528-56 71 04 / 0766-35 25 89
marianne.martinsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktiges beslut om utbetalning av kommunalt partistöd för 2019 och perioden 2018-10-15 -2018-12-31

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att utbetala kommunalt partistöd för år 2019 till de partier som lämnat in en redovisning av hur det kommunala partistödet har använts under 2017 och som har representation i kommunfullmäktige i enlighet med kommunallagens bestämmelser och kommunens reglemente för kommunalt partistöd .

Samtidigt godkänns utbetalning av partistödet för perioden 2018-10-15 –12-31 baserat på valresultatet 2018. (beslut om partistödet för 2018 gäller perioden fram till den nya mandatperioden börjar)

Partistöd utbetalas till Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige årligen fatta beslut om utbetalning av kommunalt partistöd.

Enligt reglementet för kommunalt partistöd utgår stödet dels som ett grundstöd dels som ett mandatbundet stöd. Grundstödet är fast medan mandatstödet beräknas utifrån det belopp som återstår av det budgeterade totalbeloppet efter det att grundstödet fördelats.

Partistödet för 2019 är budgeterat till 250 000 kronor.

Grundstöd per år

Parti som har 1-3 mandat i kommunfullmäktige:	4 100:-
Parti som har 4-6 mandat i kommunfullmäktige:	6 850:-
Parti som har 7-9 mandat i kommunfullmäktige:	9 600:-
Parti som har 10 och fler mandat i kommunfullmäktige:	12 300:-

Totalt grundstöd 2019 uppgår till 43 800:- för 2019.

Återstår att fördela som mandatstöd 206 200 på 31 mandat

Mandatstödet 2019 blir 6652:-/mandat

(Mandatstödet föregående år uppgick till 7159:-. Att det blir lägre 2019 beror på förändringar efter valet 2018, att kristdemokraterna inte längre har representation och att samtliga 31 mandat i kommunfullmäktige är besatta)

Enligt kommunallagen (KL) skall mottagare av partistödet årligen lämna en skriftlig redovisning med ett granskningsintyg som visar att stödet föregående år har använts för att stärka partiets ställning i den kommunala demokratin. (KL 4 kap 31 §) Denna redovisning ska lämnas senast sex månader efter det aktuella årets slut, dvs 30 juni 2018. Samtliga partier har lämnat sin redovisning för 2017 inom den föreskrivna tiden.

Marianne Martinsson
Kommunsekreterare

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 32 Dnr KS 2019-29
Mål- och resursplan 2020-2022, tidplan för budgetprocessen

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar anta tidplan för arbetet med Mål- och resursplan 2020-2022.

Ärendebeskrivning

Från 2019 har Färgelanda kommun en nämndsorganisation. Detta innebär att respektive nämnd ska lämna underlag inför framtagandet av Mål- och resursplan (MRP) 2020-2022 samt utifrån fastställd MRP fatta beslut om nämndens detaljbudget.

Förslag till arbetsprocess är framtagen för att få ett bra underlag med god insyn från nämnder och kommunfullmäktiges samtliga partier, inför beslut i kommunfullmäktige i november 2019.

Beslutsunderlag

Ekonomiavdelningens tjänsteskrivelse daterad 1 februari 2019.
Förslag Budgetprocess MRP 2020-2022.

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen
Diariet

Kommunledningskontoret
Ekonomichef
Kristina Olsson
0528-56 7107
kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

MRP 2020-2022 Tidplan för budgetprocessen

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar anta tidplan för arbetet med Mål- och resursplan 2020-2022.

Ärendebeskrivning

Från 2019 har Färgelanda kommun en nämndsorganisation. Detta innebär att respektive nämnd ska lämna underlag inför framtagandet av Mål- och resursplan (MRP) 2020-2022 samt utifrån fastställd MRP fatta beslut om nämndens detaljbudget.

Förslag till arbetsprocess är framtagen för att få ett bra underlag med god insyn från nämnder och kommunfullmäktiges samtliga partier inför beslut i kommunfullmäktige i november 2019.

Beslutsunderlag

Förslag Budgetprocess MRP 2020-2022.

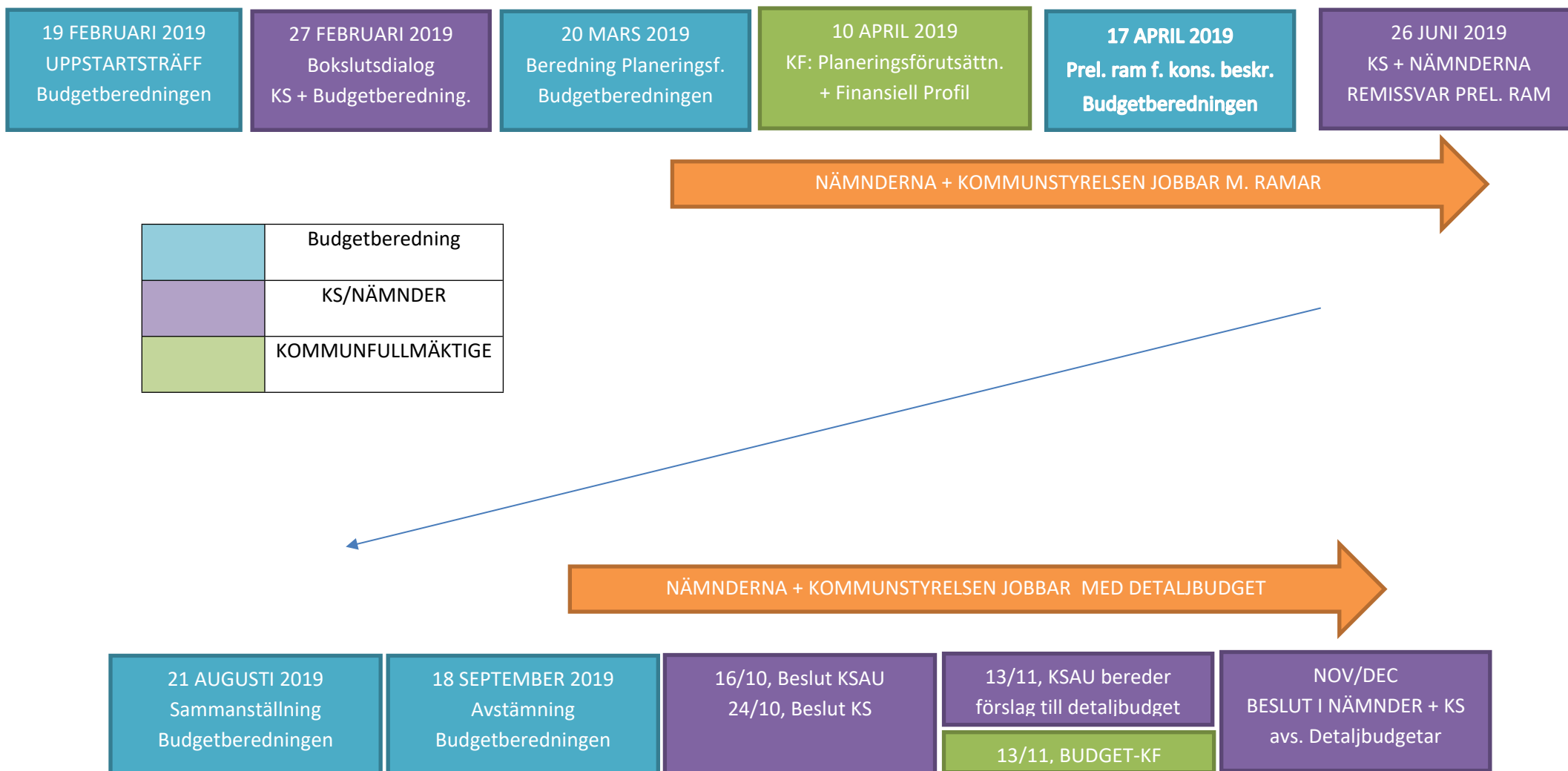
Susanne Korduner
Kommunchef

Kristina Olsson
Ekonomichef

Beslutet skickas till:

Gruppledare i KF
Nämndernas presidier
Ansvariga chefer
Ekonomienheten
Diariet

BUDGETPROCESS MRP 2020-2022

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 47

Dnr KS 2019-40

Kommunchefens instruktion – befattningshavaren som har den ledande ställningen bland kommunens anställda

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar att den befattningshavare som ska ha den ledande ställningen bland kommunens anställda ska ha benämningen kommunchef och antar instruktionen för kommunchefen i Färgelanda kommun enligt följande:

Kommunchefen är kommunens ledande tjänsteperson. Kommunchefen är anställd av kommunstyrelsen, vilken kommunchefen får sitt uppdrag från och svarar inför. Kommunchefen har det yttersta ansvaret för att bereda ärenden, lägga förslag och verkställa kommunstyrelsens och nämndernas beslut.

Kommunchefen ska arbeta med stor integritet med avseende på information och underlag inför beslut och tjäna både majoritet och minoritet i styrelsen och nämnderna.

I kommunchefens uppdrag ingår att:

- *Ansvara för principerna för att styrning, ledning, uppföljning, utvärdering och kontroll finns fastställd, hanteras och beslutas enligt fastställd ordning.*
- *Fastställa förvaltningens ledningsorganisation.*
- *Verka för en tydlig roll- och uppgiftsfördelning mellan förtroendevalda och anställda.*

Utveckling av kommunens verksamheter och av kommunen

Kommunchefen har en drivande roll att tillsammans med kommunstyrelsen utveckla och effektivisera kommunens organisation och verksamheter.

Kommunchefens kontaktperson gentemot kommunstyrelsen är kommunstyrelsens ordförande.

Kommunchefens kontaktperson gentemot nämnderna är nämndens ordförande.

Kommunchefen har också en roll i utveckling av kommunen som geografiskt område.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 47 2/6

Externa kontakter

Kommunchefen ska i förhållande till externa parter uppmärksamt följa frågor som är av betydelse för Färgelanda kommuns utveckling, särskilt vad gäller strategiska och övergripande frågor och sammanhang.

Kommunchefen ska i regionala och nationella organ representera och företräda Färgelanda kommun i strategiska och övergripande frågor och sammanhang.

Kommunchefen har ett övergripande ansvar för att Färgelanda kommun och dess förvaltningar är representerade på ett ändamålsenligt sätt i dessa externa sammanhang. Exempel på externa kontakter är:

- *Näringsliv*
- *Länsstyrelsen och andra myndigheter*
- *Högskolan Väst*
- *Västra Götalandsregionen och andra regionala och delregionala organ*
- *Medborgare och organisationer*
- *Kommunchefen får överlåta åt annan befattningshavare att företräda förvaltningen vid externa kontakter.*

Massmedia

I kommunchefens uppdrag ingår att skapa den öppenhet i bemötande av massmedia som gäller med utgångspunkt från bland annat offentlighetsprincipen. Kommunchefen är ansvarig för kontakter med journalister i de frågor som rör förvaltningen, men har också ansvaret för att hela den kommunala organisationen strävar efter bra massmediarelationer och att ge fullständiga och korrekta uppgifter.

Arbetsuppgifter mot politiska organ
Kommunstyrelsen och dess utskott

Kommunchefen är ytterst ansvarig för förvaltningens beredning av ärenden till kommunstyrelsen och dess utskott. För ärenden som kommer från annan nämnd eller bolagsstyrelse har kommunchefen ansvar för att komplettering sker med yttrande och beslutsförslag, till exempel med avseende på finansiering av förslagen.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSU § 47 3/6

I detta ligger att kommunchefen ska se till att beslutsunderlagen är sakliga, opartiska och baserade på professionell sakkunskap inom det aktuella området. Om det i en fråga finns en rättslig osäkerhet ska detta framgå.

Nämnderna och dess utskott

Kommunchefen är ytterst ansvarig för förvaltningens beredning av ärenden till nämnderna och dess utskott. I detta ligger att kommunchefen ska se till att beslutsunderlagen är sakliga, opartiska och baserade på professionell sakkunskap inom det aktuella området. Om det i en fråga finns en rättslig osäkerhet ska detta framgå.

Föredragningar och uppdrag från kommunstyrelsen och nämnderna

Uppdrag från kommunstyrelsen och nämnderna till förvaltningsorganisationen ska riktas till kommunchefen. Kommunchefen ansvarar för att uppdragen verkställs och återrapporteras till kommunstyrelsen.

Kommunchefen har att, efter samråd med kommunstyrelsens ordförande/ ordförande i nämnd, se till att styrelsen/nämnden vid sitt beslutsfattande har möjlighet att genom muntliga föredragningar och frågor få kompletteringar till skrivet beslutsunderlag.

Kommunchefen får överlämna uppgiften att företräda förvaltningen gentemot nämnderna (till exempel som mottagare av nämndens uppdrag eller som kontaktperson till förvaltningen) till sektorchef eller annan i förvaltningen.

Närvaro- och yttranderätt samt rätt att göra anteckningar till protokollet

Kommunchefen har närvaro- och yttranderätt i kommunstyrelsen och dess utskott och i kommunens övriga nämnder. Kommunchefen har rätt att göra en anteckning till protokollet till exempelvis om finansiering saknas.

Initiativ

Att ta erforderliga initiativ är en naturlig del av uppdraget för kommunchefen. Det gäller bland annat inom den uppsiktsskyldighet över kommunens verksamheter som enligt kommunallagen vilar på kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens ordförande och kommunchefen kommer gemensamt fram till vilka kontakter som bör tas dem emellan innan ett initiativ tas.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 47 4/6

Kommunchefen ska anmäla sådana initiativ och uppdrag till förvaltningen till kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige

Kommunchefen ska närvara vid kommunfullmäktiges sammanträden när kommunfullmäktiges ordförande önskar.

Säkerhet och extraordinär händelse

Vid extraordinär händelse där krisledningsnämnden inte behöver aktiveras, sammankallar kommunchefen krisledningsgruppen och beslutar om vilka åtgärder som ska vidtas.

Vid extra ordinär händelse har kommunchefen rätt att bestämma över all verksamhet i kommunen i enlighet vad krisledningsnämnden beslutar

Kommunchefen ska ansvara för ledning och samordning i händelse av kris. Kommunchefen är chef för den centrala krisledningen (CKL) och är föredragande för krisledningsnämnden när den aktiveras

Arbetsuppgifter mot förvaltningen
Kommunstyrelsens förvaltning
Förvaltningsledning

Kommunchefen är chef för hela kommunförvaltningen.

Anställning av personal

Kommunchefen anställer direkt underställd personal.

Förvaltningschefer och sektorchefer

Kommunchefen är chef för sektorcheferna. Kommunchefen svarar för arbetsgivarrollen gentemot sektorcheferna och för att dessa i sina uppdrag också beaktar kommunövergripande frågor, och anlägger ett koncernperspektiv.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 47 5/6

Anställning och avveckling av sektorchefer

Kommunchefen beslutar om anställning av sektorchefer efter samråd med personalutskottet. Kommunchefen ansvarar för beredning av dessa rekryterings- och anställningsärenden. Avveckling av sektorchefer åligger kommunchefen efter samråd med personalutskottet.

Ledning och samordning av förvaltningens ledningsgrupp

Kommunchefen ansvarar för sammansättningen och leder förvaltningens ledningsgrupp. Kommunchefen ansvarar för samordning mellan sektorerna avseende till exempel utveckling av strategiska kommunövergripande frågor och gemensamma uppgifter.

Kommunchefen ansvarar för sektorchefernas kompetensutveckling.

Medarbetar- och lönesamtal

Kommunchefen är lönesättande chef för sektorcheferna och annan direkt underställd personal och ska föra medarbetar- och lönesamtal med berörda. Kommunchefen fattar efter samråd med personalutskott, beslut om löneöversyn för sektorchefer och enhetschefer direkt underställda kommunchefen.

Arbetsuppgifter mot kommunala bolag och kommunalförbunden

Samordning

Kommunchefen ansvarar för att samordning sker mellan Bolagen, (hel och delägda) och kommunen.

Bolagen (hel och delägda) och kommunförvaltningen (sektorerna).

Kommunen och kommunalförbunden.

Kommunchefen ska verka för att alla organ som ingår i kommunkoncernen ska anlägga ett koncernperspektiv.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 47 6/6

Uppföljning av instruktionen

Kommunchefen och kommunalrådet ska en gång om året föra ett uppföljningssamtal med denna instruktion som underlag.

Lönesättning av kommunchefen

Uppföljningssamtalet, tillsammans med kommunens övriga lönekriterier utgör underlag för lönesättningen av kommunchefen.

Kommunstyrelsens ordförande för lönesamtal med kommunchefen och fattar, efter samråd med Kommunstyrelsens personalutskott, beslut om löneöversyn för kommunchefen.

Ärendebeskrivning

I kommunallagen som trädde i kraft 2018-01-01 framgår följande av kapitel 7 (Anställda):

1 § Styrelsen ska utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.

Styrelsen får besluta att direktören ska ha en annan benämning.

2 § Styrelsen ska i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

En revidering av given instruktion är gjord i form av revideringar på grund av ny nämndsorganisation samt tillägg avseende "Säkerhet och extraordinär händelse".

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad 7 januari 2019.
Förslag till instruktion.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Diariet

Kommunledningskontoret
Administrativa enheten
Barbro Isaksson
0528-56 71 45
barbro.isaksson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Instruktion till kommunchefen – befattningshavaren som har den ledande ställningen bland kommunens anställda

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att den befattningshavare som ska ha den ledande ställningen bland kommunens anställda ska ha benämningen kommunchef och antar instruktionen för kommunchefen i Färgelanda kommun.

Ärendebeskrivning

I kommunallagen som trädde i kraft 2018-01-01 framgår följande av 7 kapitel (Anställda):

1 § Styrelsen ska utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.

Styrelsen får besluta att direktören ska ha en annan benämning.

2 § Styrelsen ska i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

En revidering av given instruktion är gjord i form av revideringar på grund av ny nämndsorganisation samt tillägg avseende ”Säkerhet och extraordinär händelse”.

Tobias Bernhardsson
Kommunstyrelsens ordförande

Gjord revidering är markerad i vänstermarginalen.

Kommunchefens instruktion

Kommunchefen är kommunens ledande tjänsteperson. Kommunchefen är anställd av kommunstyrelsen, vilken kommunchefen får sitt uppdrag från och svarar inför. Kommunchefen har det yttersta ansvaret för att bereda ärenden, lägga förslag och verkställa kommunstyrelsens och nämndernas beslut.

Kommunchefen ska arbeta med stor integritet med avseende på information och underlag inför beslut och tjäna både majoritet och minoritet i styrelsen och nämnderna.

I kommunchefens uppdrag ingår att:

- Ansvara för principerna för att styrning, ledning, uppföljning, utvärdering och kontroll finns fastställd, hanteras och beslutas enligt fastställd ordning.
- Fastställa förvaltningens ledningsorganisation.
- Verka för en tydlig roll- och uppgiftsfördelning mellan förtroendevalda och anställda.

Utveckling av kommunens verksamheter och av kommunen

Kommunchefen har en drivande roll att tillsammans med kommunstyrelsen utveckla och effektivisera kommunens organisation och verksamheter.

Kommunchefens kontaktperson gentemot kommunstyrelsen är kommunstyrelsens ordförande.

Kommunchefens kontaktperson gentemot nämnderna är nämndens ordförande.

Kommunchefen har också en roll i utveckling av kommunen som geografiskt område.

Externa kontakter

Kommunchefen ska i förhållande till externa parter uppmärksamt följa frågor som är av betydelse för Färgelanda kommuns utveckling, särskilt vad gäller strategiska och övergripande frågor och sammanhang.

Kommunchefen ska i regionala och nationella organ representera och företräda Färgelanda kommun i strategiska och övergripande frågor och sammanhang.

Kommunchefen har ett övergripande ansvar för att Färgelanda kommun och dess förvaltningar är representerade på ett ändamålsenligt sätt i dessa externa sammanhang. Exempel på externa kontakter är:

- Näringsliv
- Länsstyrelsen och andra myndigheter
- Högskolan Väst
- Västra Götalandsregionen och andra regionala och delregionala organ
- Medborgare och organisationer

Kommunchefen får överlåta åt annan befattningshavare att företräda förvaltningen vid externa kontakter.

Massmedia

I kommunchefens uppdrag ingår att skapa den öppenhet i bemötande av massmedia som gäller med utgångspunkt från bland annat offentlighetsprincipen. Kommunchefen är ansvarig för kontakter med journalister i de frågor som rör kommunstyrelsens förvaltning, men har också ansvaret för att hela den kommunala organisationen strävar efter bra massmedia-relationer och att ge fullständiga och korrekta uppgifter.

Arbetsuppgifter mot politiska organ

Kommunstyrelsen och dess utskott

Kommunchefen är ytterst ansvarig för förvaltningens beredning av ärenden till kommunstyrelsen och dess utskott. För ärenden som kommer från annan nämnd eller bolagsstyrelse har kommunchefen ansvar för att komplettering sker med yttrande och beslutsförslag, till exempel med avseende på finansiering av förslagen.

I detta ligger att kommunchefen ska se till att beslutsunderlagen är sakliga, opartiska och baserade på professionell sakkunskap inom det aktuella området. Om det i en fråga finns en rättslig osäkerhet ska detta framgå.

Nämnderna och dess utskott

Kommunchefen är ytterst ansvarig för förvaltningens beredning av ärenden till nämnderna och dess utskott.

I detta ligger att kommunchefen ska se till att beslutsunderlagen är sakliga, opartiska och baserade på professionell sakkunskap inom det aktuella området. Om det i en fråga finns en rättslig osäkerhet ska detta framgå.

Föredragningar och uppdrag från kommunstyrelsen och nämnderna

Uppdrag från kommunstyrelsen och nämnderna till förvaltningsorganisationen ska riktas till kommunchefen. Kommunchefen ansvarar för att uppdragen verkställs och åiterrapporteras till kommunstyrelsen.

Kommunchefen har att, efter samråd med kommunstyrelsens ordförande/ordförande i nämnd, se till att styrelsen/nämnden vid sitt beslutsfattande har möjlighet att genom muntliga föredragningar och frågor få kompletteringar till skrivet beslutsunderlag.

Kommunchefen får överlämna uppgiften att företräda förvaltningen gentemot nämnderna (till exempel som mottagare av nämndens uppdrag eller som kontaktperson till förvaltningen) till sektorchef eller annan i förvaltningen.

Närvaro- och yttranderätt samt rätt att göra anteckningar till protokollet

Kommunchefen har närvaro- och yttranderätt i kommunstyrelsen och dess utskott och i kommunens övriga nämnder. Kommunchefen har rätt att göra en anteckning till protokollet till exempelvis om finansiering saknas.

Initiativ

Att ta erforderliga initiativ är en naturlig del av uppdraget för kommunchefen. Det gäller bland annat inom den uppsiktsskyldighet över kommunens verksamheter som enligt kommunallagen vilar på kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens ordförande och kommunchefen kommer gemensamt fram till vilka kontakter som bör tas emellan innan ett initiativ tas.

Kommunchefen ska anmäla sådana initiativ och uppdrag till förvaltningen till kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige

Kommunchefen ska närvara vid kommunfullmäktiges sammanträden när kommunfullmäktiges ordförande önskar.

Säkerhet och extraordinär händelse

Vid extraordinär händelse där krisledningsnämnden inte behöver aktiveras, sammankallar kommunchefen krisledningsgruppen och beslutar om vilka åtgärder som ska vidtas.

Vid extra ordinär händelse har kommunchefen rätt att bestämma över all verksamhet i kommunen i enlighet vad krisledningsnämnden beslutar

Kommunchefen ska ansvara för ledning och samordning i händelse av kris. Kommunchefen är chef för den centrala krisledningen (CKL) och är föredragande för krisledningsnämnden när den aktiveras

Arbetsuppgifter mot förvaltningen

Kommunstyrelsens förvaltning

Förvaltningsledning

Kommunchefen är chef för hela kommunförvaltningen.

Anställning av personal

Kommunchefen anställer direkt underställd personal. ~~Med undantag för sektorchefer som skall ske efter samråd med kommunledningsutskottet.~~

Förvaltningschefer och sektorchefer

Kommunchefen är chef för sektorcheferna. Kommunchefen svarar för arbetsgivarrollen gentemot sektorcheferna och för att dessa i sina uppdrag också beaktar kommunövergripande frågor, och anlägger ett koncernperspektiv.

Anställning och avveckling av sektorchefer

Kommunchefen beslutar om anställning av sektorchefer efter samråd med personalutskottet ~~kommunledningsutskottet~~. Kommunchefen ansvarar för beredning av dessa rekryterings- och anställningsärenden. Avveckling av sektorchefer åligger kommunchefen efter samråd med personalutskottet ~~kommunledningsutskottet~~.

Ledning och samordning av förvaltningens ledningsgrupp

Kommunchefen ansvarar för sammansättningen och leder förvaltningens ledningsgrupp. Kommunchefen ansvarar för samordning mellan sektorerna avseende till exempel utveckling av strategiska kommunövergripande frågor och gemensamma uppgifter.

Kommunchefen ansvarar för sektorchefernas kompetensutveckling.

Medarbetar- och lönesamtal

Kommunchefen är lönesättande chef för sektorcheferna och annan direkt underställd personal och ska föra medarbetar- och lönesamtal med berörda. Kommunchefen fattar efter samråd med Kommunstyrelsens personalutskott ~~ledningsutskott~~, beslut om löneöversyn för sektorchefer och enhetschefer direkt underställda kommunchefen ~~annan direkt underställd personal~~.

Arbetsuppgifter mot kommunala bolag och kommunalförbunden

Samordning

Kommunchefen ansvarar för att samordning sker mellan Bolagen, (hel och delägda) och kommunen.

Bolagen (hel och delägda) och kommunförvaltningen (sektorerna).

Kommunen och kommunalförbunden.

Kommunchefen ska verka för att alla organ som ingår i kommunkoncernen ska anlägga ett koncernperspektiv.

Uppföljning av instruktionen

Kommunchefen och kommunalrådet ska en gång om året föra ett uppföljningssamtal med denna instruktion som underlag.

Lönesättning av kommunchefen

Uppföljningssamtalet, tillsammans med kommunens övriga lönekriterier utgör underlag för lönesättningen av kommunchefen.

Kommunstyrelsens ordförande för lönesamtal med kommunchefen och fattar, efter samråd med Kommunstyrelsens personalutskott ~~ledningsutskott~~, beslut om löneöversyn för kommunchefen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 35

Dnr KS 2019-69

Inköp av hjärtstartare till kommunens lokaler
Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar att i dagsläget inte införskaffa hjärtstartare för placering i kommunens offentliga lokaler då finansiering inte finns. Ärendet tas med i kommande budgetarbete.

Yrkanden

Ulla Börjesson (S) yrkar att arbetsutskottet beslutar föreslå kommunstyrelsen besluta att köpa in tre hjärtstartare under 2019 och ytterligare tre under 2020. Förvaltningen avgör i vilken lokal (utifrån föreslagna lokaler) hjärtstartarna placeras ut respektive år. Finansiering sker inom kommunstyrelsens ofördelade medel respektive budgetår.

Tobias Bernhardsson (C) yrkar att arbetsutskottet beslutar enligt förvaltningens förslag att hänskjuta frågan till kommande budgetarbete.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på Tobias Bernhardssons (C) respektive Ulla Börjessons (S) yrkande och finner att arbetsutskottet föreslår kommunstyrelsen besluta att i dagsläget inte införskaffa hjärtstartare för placering i kommunens offentliga lokaler då finansiering inte finns. Ärendet tas med i kommande budgetarbete.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens ledningsutskott (KLU) ger 2017-10-23 (§ 228) kommunchefen i uppdrag att inventera placering av befintliga kommunala hjärtstartare och föra in dessa i den särskilda appen "Hjärtstartarregistret". Kommunchefen har också att utreda vilka ytterligare kommunala inrättningar/platser som kan vara aktuella för placering av hjärtstartare, inklusive en kostnadsberäkning.

I gjord kartläggning har sex platser identifierats där det vore lämpligt att ha hjärtstartare. Hjärtstartare går att hyra på två till tre års basis eller köpas in med en garantitid på sju till åtta år, exklusive batterier och elektroder som har en kortare hållbarhet mellan två till fyra år beroende på modell. Totalt innebär detta en kostnad mellan 57 000 – 75 000 kr för sex utrustningar och halva

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 35

kostnaden om gymnastiksalarna undantas vid inköp. Att hyra utrustning under samma tidsperiod som garantitiden innebär en kostnad på cirka 155 000 kr för sex stycken.

Utifrån kommunens ekonomiska läge så finns idag inte någon möjlighet att finansiera anskaffande av hjärtstartare. Frågan bör tas med i kommande budgetarbete med hänsyn till avstånd och frånvaro av ambulans i kommunen för att rädda liv där så är möjligt. Varje år drabbas cirka 10 000 personer av plötsligt hjärtstopp. Genomförda studier har visat att vid användning av hjärtstartare vid hjärtstopp överlever 70 % vid rätt användande av utrustningen.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad den 4 januari 2019.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Diariet

Kommunledningen
Kommunchef
Susanne Korduner
0528-56 7120
susanne.korduner@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Inköp av hjärtstartare till kommunens lokaler

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att i dagslägen inte införskaffa hjärtstartare för placering i kommunens offentliga lokaler då finansiering inte finns. Ärendet tas med i kommande budgetarbete.

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Kommunstyrelsens ledningsutskott (KLU) ger 2017-10-23 (§ 228) kommunchefen i uppdrag att inventera placering av befintliga kommunala hjärtstartare och föra in dessa i den särskilda appen ”Hjärtstartarregistret. Kommunchefen har också att utreda vilka ytterligare kommunala inrättningar/platser som kan vara aktuella för placering av hjärtstartare, inklusive en kostnadsberäkning.

I gjord kartläggning har sex platser identifierats där det vore lämpligt att ha hjärtstartare. Hjärtstartare går att hyra på två till tre års basis eller köpas in med en garantitid på sju eller åtta år, exkl batterier och elektroder som har en kortare hållbarhet mellan två till fyra år beroende på modell. Totalt innebär detta en kostnad mellan 57 000 – 75 000 kr för sex utrustningar och halva kostnaden om gymnastiksalarna undantas vid inköp. Att hyra utrustning under samma tidsperiod som garantitiden innebär en kostnad på cirka 155 000 kr för sex stycken.

Utifrån kommunens ekonomiska läge så finns idag inte någon möjlighet att finansiera anskaffande av hjärtstartare. Frågan bör tas med i kommande budgetarbete med hänsyn till avstånd och frånvaro av ambulans i kommunen för att rädda liv där så är möjligt. Varje år drabbas cirka 10 000 personer av plötsligt hjärtstopp. Genomförda studier har visat att vid användning av hjärtstartare vid hjärtstopp överlever 70 % vid rätt användande av utrustningen.

Befintliga hjärtstartare

Färgelanda kommun har idag två hjärtstartare, en placerad i entrén i kommunkontoret (finns med i Hjärtstartarregistret) samt mobil enhet som finns i Centrumhuset/Kultur och Fritid (finns inte med i Hjärtstartarregistret). Den mobila enheten används bland annat vid kommunens simskolor under sommaren.

Förutom dessa finns det i Hjärtstartarregistret tre utrustningar registrerade i Högsäter; National Högsäter Performance Polymers AB, Högsäters pastorat samt Högsäters Gym. I Färgelanda finns fyra utrustningar; Högalids IP, Folk tandvården Håvesten, ICA Supermarket och Coop Färgelanda. Det kan finnas ytterligare hjärtstartare som inte är registrerade i Hjärtstartarregistret.

Behov

Vid en genomgång av kommunens lokaler har förvaltningen utgått från platser där många personer uppehåller sig och därmed kan behovet av hjärtstartare vara aktuellt. De platser som är aktuella är:

- Sportcentrum/Sporthallen (här har tidigare funnits en hjärtstartare som stulits)
- Furåsen i anslutning till fullmäktigesalen (ägs av Valbohem AB)
- Furåsen; Individ- och familjeomsorgen (ägs av Valbohem AB)
- Centrumhuset
- Kommunens gymnastiksalar vid Högsäters respektive Ödeborgs skola och Valboskolans idrottshall, som förutom skolans användande också hyrs ut till föreningar.

En diskussion har förts kring hjärtstartare på kommunens särskilda boenden (Solgården, Lillågården respektive Håvestensgården). Äldre personer kan få skador som förvärrar deras hälsosituation då hjärtstartare används, vilket är ett skäl till att det inte finns utrustning på de särskilda boendena. Varje boende bör/ska ha en individuell planering för vilka åtgärder som ska sättas in för just hen vid ett hjärtstopp, detta för att inte orsaka mer skada än nödvändigt. Personalen är utbildad i hjärt-/lungräddning (HLR) och ska sätta in åtgärder när behov uppstår.

Synpunkter har framförts att de särskilda boende är bemannade dygnet runt och om olyckan skulle vara framme, efter att de lokaler som har hjärtstartare har stängts, så skulle de särskilda boendena kunna vara en plats man kan vända sig till om behovet uppstår. Förvaltningen anser att om så skulle vara aktuellt så kan hjälp ges av HLR-utbildad personal på boendet. Detsamma gäller om besökare på ett boende skulle drabbas av hjärtstopp.

Utrustning

Det finns idag ett antal modeller och återförsäljare på den svenska marknaden där jämförelser har gjorts mellan modellerna. Produkter kan köpas eller hyras med serviceavtal.

Offerter har begärts in där två leverantörer har lämnat offert på totalt fyra olika modeller. Endast en modell har båda leverantörerna i sitt sortiment. En av dem lämnar offert på den modell som idag finns i kommunkontoret entré.

Två av modellerna är samma utrustning men där den ena är en uppgraderad modell som är något snabbare att ladda upp samt att byte till barnläge sker på ett enklare sätt.

Kostnaden för en hjärtstartare ligger mellan 9 500 kr till 13 740 kr. Utöver detta finns möjlighet att köpa till larmat skåp där en av leverantören har tagit med kostnaden i sin offert. Totalt innebär detta en kostnad mellan 57 000 – 83 000 kr för sex moduler (exklusive larmat skåp) och halva kostnaden om gymnastiksalarna undantas.

Vissa modeller går att hyra på 24, 36 eller 48 månaders avtal där ett supportavtal tillkommer. Att hyra utrustning under en samma tidsperiod som garantitiden innebär en kostnad på cirka 155 000 kr om hyresperioden motsvarar garantitiden.

Utbildning

Även om det finns utrustning att tillgå kan det finnas tveksamheter hos personer när det väl är aktuellt använda utrustningen. För att minska detta bör även utbildning i handhavande av utrustningen erbjudas för ett antal personer. Detta har offererats av de två leverantörerna, dock med olika antal deltagare.

Susanne Korduner
Kommunchef

Beslutet skickas till:
Kommunchef
Fastighetsförvaltare
Valbohem AB
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 48

Dnr KS 2019-72

Framtidens förskole- och skollokaler inklusive omkringliggande byggnader och ytor

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar utse en parlamentarisk arbetsgrupp avseende framtidens förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, bestående av följande personer:

namnförslag framläggs på KS sammanträde

Arbetsgruppens uppdrag innebär att arbeta fram förslag på en långsiktig, finansierad plan för investeringar i Färgelanda kommun avseende förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, fram till år 2025.

Förslaget ska presentera:

- för- och nackdelar med föreslagna lokaler,
- investeringsbehovet som uppstår samt
- prioriteringsordning av om-/till-/nybyggnation av förskole-/skollokaler.

I förslaget ska hänsyn ha tagits till miljö, arbetsmiljö, teknisk utrustning, pedagogiska aspekter, nyttjande av lokaler till olika ändamål, samlokalisering till/samverkan med andra verksamheter.

Kostnader för utredningsuppdraget finansieras inom befintlig ram och belastar Kommunstyrelsens ansvar avseende förtroendevaldas deltagande och respektive sektor/enhet när det gäller tjänstemannadeltagande.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen gav förvaltningen i uppdrag att göra en nulägesanalys av nuvarande skolor och förskolors status och underhållsbehov, inklusive omkringliggande byggnader/ytor (KS 2018-11-07, § 193). Analysen kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars 2019.

Utifrån nulägesanalysen behöver ett fortsatt arbete ske för att ta fram förslag på förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor. Detta arbete föreslås genomföras av förvaltningen under ledning av kommunchefen och har till sitt förfogande en parlamentarisk arbetsgrupp bestående av företrädare från de partier som är representerade i kommunfullmäktige.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 48

Målet för arbetet är att presentera en långsiktig, finansierad plan för investeringar avseende Färgelanda kommuns förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, fram till år 2025.

Förslaget ska presentera:

- för- och nackdelar med föreslagna lokaler,
- investeringsbehovet som uppstår samt
- prioriteringsordning av om-/till-/nybyggnation av förskole-/skollokaler.

I förslaget ska hänsyn ha tagits till miljö, arbetsmiljö, teknisk utrustning, pedagogiska aspekter, nyttjande av lokaler till olika ändamål, samlokalisering till/samverkan med andra verksamheter.

Arbetet ska vara slutredovisat till kommunstyrelsen i september 2019 för att beslut om eventuella investeringar 2020-2022 ska finnas med i kommande mål- och resursplan (MRP).

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse/Uppdrag daterad 11 februari 2019.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Diariet

Kommunstyrelsen

Framtidens förskole- och skollokaler inklusive omkringliggande byggnader och ytor

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar utse en parlamentarisk arbetsgrupp avseende Framtidens förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, bestående av följande personer:

förslag framläggs på KS sammanträde

Arbetsgruppens uppdrag innebär att arbeta fram förslag på en långsiktig, finansierad plan för investeringar i Färgelanda kommun avseende förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, fram till år 2025.

Förslaget ska presentera:

- för- och nackdelar med föreslagna lokaler,
- investeringsbehovet som uppstår samt
- prioriteringsordning av om-/till-/nybyggnation av förskole-/skollokaler.

I förslaget ska hänsyn ha tagits till miljö, arbetsmiljö, teknisk utrustning, pedagogiska aspekter, nyttjande av lokaler till olika ändamål, samlokalisering till/samverkan med andra verksamheter.

Finansiering:

Kostnader för utredningsuppdraget finansieras inom befintlig ram och belastar Kommunstyrelsens ansvar avseende förtroendevaldas deltagande och respektive sektor/enhet när det gäller tjänstemannadeltagande.

Ärendebeskrivning:

Kommunstyrelsen gav förvaltningen i uppdrag att göra en nulägesanalys av nuvarande skolor och förskolors status och underhållsbehov, inklusive

omkringliggande byggnader/ytor. Analysen kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars 2019.

Nulägesanalysen är ett viktigt underlag i det arbete som ska genomföras för att ta fram förslag på Framtidens förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, i kommunen. Detta arbete genomförs av förvaltningen under ledning av kommunchefen och har till sitt förfogande en parlamentarisk arbetsgrupp bestående av företrädare från de partier som är representerade i kommunfullmäktige.

Syfte: Att arbeta fram en långsiktig, finansierad plan för investeringar avseende Färgelanda kommuns förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, fram till år 2025.

Mål: Presentera förslag till framtidens förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, i Färgelanda kommun fram till år 2025. Förslaget ska presentera:

- för- och nackdelar med föreslagna lokaler,
- investeringsbehovet som uppstår samt
- prioriteringsordning av om-/till-/nybyggnation av förskole-/skollokaler.

I förslaget ska hänsyn ha tagits till miljö, arbetsmiljö, teknisk utrustning, pedagogiska aspekter, nyttjande av lokaler till olika ändamål, samlokalisering till/samverkan med andra verksamheter.

Underlag i arbetet: Presenterad nulägesanalys, befolkningsprognos, pedagogiska aspekter, pedagogiska aspekter, gällande lagstiftning m m.

Arbetet ska vara slutredovisat till kommunstyrelsen i september 2019 för att beslut om eventuella investeringar 2020-2022 ska finnas med i kommande MRP.

Susanne Korduner
Kommunchef

Beslutet skickas till:
Arbetsgruppen
Kommunchefen
Sektorchef Barn och utbildning
Utbildningsnämndens sekreterare
Ekonom med ansvar för Barn och utbildning
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 43

Dnr KS 2019-73

Nytt verksamhetsområde för vatten och avlopp (VA) för del av fastigheten Dyrtorp 1:3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar uttala att styrelsen för sin del anser att del av fastigheten Dyrtorp 1:3 ska ingå i ett verksamhetsområde för Vatten och avlopp.

Kommunchefen får i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder för att ett sådant beslut avseende det aktuella planområdet kan fattas av kommunfullmäktige senast vid samma tillfälle som kommunfullmäktige har att ta ställning till förslaget för ny detaljplan.

Finansiering sker genom VA-taxa.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har 2012-09-12 beslutat att anta en detaljplan för fastigheten Dyrtorp 1:3 för småindustri (1439-P78).

Det har konstaterats att planen inte kan genomföras och kommunstyrelsen har därför 2017-11-01 beslutat att detaljplanen ska göras om. Av genomförandebeskrivningen i den gamla detaljplanen framgår också att utbyggnaden av VA inom området ska bestå av en anslutningspunkt in på planområdet och som sedan skulle fungera som gemensamhetsanläggning för samtliga kommande tomter.

I samband med framtagandet av förslag till ändring av detaljplan bör VA-frågan ses över och lösas. Förvaltningen föreslår att ett verksamhetsområde för VA upprättas inom planområdet.

Om VA-frågan löses genom en gemensamhetsanläggning, kan detta innebära att eventuell köpare som väljer en tomt långt ifrån anslutningspunkten får bära kostnader för anläggningen från anslutningspunkten in till tomten. Detta får köparen göra till dess att området bebyggs ytterligare.

Skulle VA-frågan istället lösas genom ett verksamhetsområde, innebär detta för exploatören att tomter som styckas innan försäljning redan har försetts med en servis för VA. Exploatören slipper då bekosta hela anläggningen till dess att området är ytterligare bebyggt.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 43

Kostnader för anslutningen av de tomter som inte säljs får Färgelanda kommun bära i egenskap av fastighetsägare till dess att försäljning sker.

Beslutsunderlag

Avdelning Samhällsutvecklings tjänsteskrivelse daterad 10 januari 2019.

Bygglovsingenjör och mark- och exploateringschef informerar.

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen
Diariet

Samhällsutveckling
T.f Plan- och byggchef
Evelina Hofling
0528 - 567 168
evelina.hofling@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Mark- och exploateringschef
Maria Wagerland
0528 – 567 163
maria.wagerland@fargelanda.se

Nytt verksamhetsområde för Vatten och Avlopp (VA) för del av fastigheten, DYRTORP 1:3

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar uttala att styrelsen för sin del anser att del av fastigheten DYRTORP 1:3 ska ingå i ett verksamhetsområde för Vatten och avlopp.

Kommunchefen får i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder för att ett sådant beslut avseende det aktuella planområdet kan fattas av kommunfullmäktige senast vid samma tillfälle som kommunfullmäktige har att ta ställning till förslaget för ny detaljplan.

Finansiering:

Genom VA-taxa

Ärendebeskrivning:

Kommunfullmäktige har 2012-09-12 beslutat att anta en detaljplan för fastigheten DYRTORP 1:3 för småindustri (1439-P78).

Det har konstaterats att planen inte kan genomföras och kommunstyrelsen har därför 2017-11-01 beslutat att detaljplanen ska göras om. Av genomförandebeskrivningen i den gamla detaljplanen framgår också att utbyggnaden av VA inom området ska bestå av en anslutningspunkt in på planområdet och som sedan skulle fungera som gemensamhetsanläggning för samtliga kommande tomter.

I samband med framtagandet av förslag till ändring av detaljplan bör VA-frågan ses över och lösas. Förvaltningen föreslår att ett verksamhetsområde för VA upprättas inom planområdet.

Om VA-frågan löses genom en gemensamhetsanläggning, kan detta innebära att eventuell köpare som väljer en tomt långt ifrån

anslutningspunkten får bära kostnader för anläggningen från anslutningspunkten och in till tomten. Detta får köparen göra till dess att området bebyggs ytterligare.

Skulle VA-frågan istället lösas genom ett verksamhetsområde, innebär detta för exploatören att tomter som styckas innan försäljning redan har försetts med en servis för VA. Exploatören slipper då bekosta hela anläggningen till dess att området är ytterligare bebyggt.

Kostnader för anslutningen av de tomter som inte säljs får Färgelanda kommun bära i egenskap av fastighetsägare till dess att försäljning sker.

Susanne Korduner
Kommunchef

Evelina Hofling
T.f Plan- och byggchef

Maria Wagerland
Mark- och exploateringschef

Beslutet skickas till:
Diariet
Plan- och bygg
Mark- och exploatering
Färgelanda Vatten AB

Inledning och bakgrund

Den näring som kanske har störst framtidspotential för Dalsland/Västra Värmland är besöksnäringen. För att den ska kunna växa och fylla sin roll som sysselsättningskapare behöver samhället investera i förutsättningarna. Detta ligger bland annat till grund för beslutet att medverka i projektet "Affärsutveckling Dalslands kanalområde". Finansiärer är följande; Västra Götalandsregionen, Fyrbodals kommunalförbund, Västsvenska Turistrådet, Region Värmland, Länsstyrelsen Värmland, Visit Värmland, Dalslands Kanal AB, Dalslands Turist AB samt kommunerna Vänersborg, Mellerud, Åmål, Dals-Ed, Bengtsfors och Årjäng.

Mål och Syft

Att öka besöksnäringens förmåga att göra affärer och öka lönsamheten. Att lyfta fram karaktäristiska, intresseväckande och utvecklingsbara miljöer, som är viktiga ur ett kulturarvsperspektiv och ett utvecklings- och tillväxtperspektiv för att höja Dalslands kanalområdets attraktionskraft, tillgänglighet och säkra DANO-områdets långsiktiga utveckling.

Affärsidé och Vision

Att höja kvalitén på upplevelsen för besökaren. Dalsland/Nordmarken är en destination som erbjuder naturbaserade produkter, aktiviteter och kulturupplevelser av hög internationell kvalitet.

Projektets delområden

Följande delområden har projektet arbetat utifrån;

- a) Affärs-och produktutveckling
- b) Dalslands kanal/slussmiljöer
- c) Dalslands Kanot Maraton+
- d) Kanotdestination DANO (Dalsland Nordmarken)
- e) Webbutveckling/digital kommunikation

Uppstart

Uppstartsarbetet har bland annat bestått av rekrytering av projektledare, former för styrgruppens arbete, prioriteringar och upprättande av aktivitetsplan, förankringsarbete gentemot Turistrådet Västsverige, Visit Värmland, Dalslands Turist AB, Dalslands Kanal AB samt deltagande kommuner. Vidare att hitta fungerande arbetsstrukturer inom projektet och gentemot andra projekt och ordinarie verksamheter. Det har varit angeläget att ta vara på tidigare projektresultat och att samverka med andra pågående projekt för maximal samhällsnytta.

Styrgruppen har bestått av Johan Abenius vd Dalslands Turist AB, Benny Ruus vd Dalslands Kanal AB, Crister Blüme verksamhetsansvarig Camp Dalsland samt Kristina Jornevald projektledare. Styrgruppen har träffats 1-2 ggr per månad för avstämning.

Kontaktpersonerna för finansiärerna har kallats två ggr per år till informationsträffar förlagda på olika anläggningar i det aktuella området.

Aktivitetens inriktning och resultat

Affärs- och produktutveckling

www.dalsland.com

I uppstartsarbetet har webbplatserna för Dalslands Kanal AB, Dalslands Turist AB, Camp Dalsland samt Fiskeland synats för att få en översiktsbild hur Dalsland med omnejd presenteras och hur man kan göra Dalslands erbjudanden mer tillgängliga för potentiella besökare. Framför allt har fokuserats på hur samarbetspartners mer strategiskt kan arbeta med den digitala tekniken, se vidare under rubrik Webbutveckling.

Vidare i uppstartsarbetet har projektet anordnat visningsresor till Dalsland för personal från Turistrådet Västsverige för intern kompetensutveckling gällande Dalsland.

Visningsresor har genomförts för researrangörer som har resulterat i att två internationella researrangörer nu förlägger bland annat vandringsresor till Dalsland.

En arbetsgrupp med de största hotellanläggningarna bildades för utveckling. Ett digert arbete gjordes med en sammanställning av fakta och bilder om de största hotell- och konferensanläggningarna, som presenterades i en folder "Möten & Konferenser" för att ge en helhetsbild av Dalslands möjligheter som mötesplats året runt för närområdets näringsliv och kommuner men även för receptioner och turistbyråer att känna till vad marknaden har att erbjuda. Foldern skickades ut med följebrev till alla företag med fler än fem anställda i Dalsland. Informationen fick även en central plats på Turistrådets hemsida. Men tyvärr på senhösten 2015 var det flera av anläggningarna som blev flyktningförläggningar och det fortsatta arbetet blev tillfälligt lagt på is. Vi kan nu år 2018 konstatera att merparten av dessa anläggningar är i nyrenoverat skick och har expanderat.

Ett antal möten med de ca 20 gästhamnarna utefter kanalen har genomförts med fokus på affärsutveckling; bland annat har föredragshållare bjudits in med fokus säkerhet och service, bokning on-line, investeringsanalyser för att anordna ställplatser och vad det kan generera till den enskilda gästhamnen. Gästhamnarna är också under perioden inlagda i områdets datasystem med bild och text på sv och eng för den besökare som söker information via DTABs eller Visit Årjängs webbplatser. Tillsammans med Svenskt Marintekniskt Forum har vi arrangerat ett seminarium på Dalsland Center i Håverud med titeln "Båten, hamnen och kanalen med fokus på framtidens båtliv och företagande". Ca 50 deltagare.

Kursplanearbete har initierats kopplat till en guideutbildning Dalsland/Västra Värmland/Bohuslän för att säkerställa kunskap och värdskap. Omfånget av arbetsinsatsen och genomförandet visade sig så krävande att det knoppades av till ett eget projekt med gott resultat i samverkan med Dals-Eds Gymnasium Utsikten.

En utbildning i Tillgänglighetsdatabasen via Västra Götalandsregionen har genomförts för personalen inom Dalslands Turist AB och Visit Trollhättan Vänersborg AB för att kunna kvalitetssäkra de större anläggningarna och besöksmålen med fokus på tillgänglighet för funktionshindrade. Ca 30 anläggningar är inventerade och synliggjorda via webbplatserna.

Via projektet har det bedrivits en aktiv medverkan i Turistrådet Västsveriges affärsutvecklingsarbete med kvalitetssäkring och metoder för att få fler företag exportmogna. Konceptet Sverige-Norden-Världen har varit vägledande för både personal inom DTAB att förhålla sig till men framför allt för företagen inom besöksnäringen som önskar delta i olika kampanjer. Här har getts konkret vägledning av vilka förmåner man kan åtnjuta av samverkan via turistrådet men också vilka krav som ställs för att kunna delta. En intern arbetsgrupp inom DTAB bildades för att synka arbetsuppgifter utifrån den affärsmodell som Turistrådet Västsverige förespråkade vilket innebar en större delaktighet med pågående projekt och ett effektivare arbete i kontakt med företagen och arbetet med uppdatering av databasen Basetool (EPI). Webbplatser för DTABs medlemsföretag är inskickade för analys och klassificering utifrån vissa kvalitetsnivåer. Arbetet har positivt utvecklas till ett nära samarbete mellan DTAB, medlemsföretagen och Turistrådet Västsverige.

Arbetet har bland annat resulterat i att många fler företag är bokningsbara on-line. Företag som inte har en utvecklad webbsida för att boka online eller ge tillräcklig info online går bort omgående för besökaren. Det gör dessutom att destinationen som helhet kan upplevas som innehållsfattig eller underutvecklad. En beräkningsmodell för paketering har arbetats fram.

Vi har i samarbetet med Turistrådet Västsverige och besöksnäringensföretagen parallellt med att höja kvalitén på utbudet främjat informationsinsatserna om Dalsland som destination. Samverkan har också skett med

Visit Värmland /Visit Årjäng för att tillgängliggöra hela utbudet Dalsland-Nordmarken via en app – Dalslands kanalapp.

Informationsmöte för medlemsföretagen inom Dalslands Turist AB har ägt rum för information om finansieringsmöjligheter via Almi Företagspartner Väst och vilket stöd man kan förväntas av Turistrådet Västsverige i form av marknadsföring.

I ett nära samarbete mellan Scandinavian Outdoor Group, Turistrådet Västsverige, Visit Sweden, Camp Dalsland och DTAB har en större aktivitet OAS Kids planerats och genomförts mot media och utländska researrangörer i samverkan med inhemska outdoorföretag och våra egna lokala besöksnäringföretag. OAS Kids visade upp Dalsland för Europa 2-5 juni 2016.

Projektet har även påverkat att Dalsland antar den nya grafiska profilen med övriga besöksnäringen i Västsverige.

Dalslands kanal/slussmiljöer mm

www.dalslandskanal.se

Utvecklingsprojekt Töcksfors slussområde; konstinstallation, utveckling av slussområdet har skett i ett nära samarbete med Årjängs kommun, Töcksfors hembygdsförening, det lokala företaget Nokalux AB och Stenebyskolan. För att få inspiration har studiebesök förlagts till Trollhättans kommun för information om hur man där arbetar med offentlig utsmyckning i slussområdet samt Konstnärernas kollektivverkstad i Hamburgsund. Kanalbolaget har tillsammans med Stenebyskolans utbildning Järn & Stål utlyst en konståvling för att stimulera till ett tätare samarbete. Tävligen är ett led i den konstnärliga utsmyckningen vid Töcksfors slusstation. Arbetsgruppen utsåg Justus Braunsschweigs förslag "Vattnets Kraft". Utsmyckningen i form av ett vackert staket, ljussättning, planteringar, förbättrad vändplan, informationstavla, skulptur, bänkar och allmän upprustning blev till en ny oas, kanalpark, vid slussen i Töcksfors för lokalbefolkning samt tillresande med båt och bil. Tillsammans med föreningslivet, kommunen och företagare i Töcksfors lanserades ett trevligt program inför 100 års jubileet av Kanalen Stora Lee-Östen (den övre delen av Dalslands kanal) med tal, sång och musik samt båttur till Östervallskog med passagerarfartyget Storholmen. En skrift om den historiska delen kring slussen och Kanalen Stora Lee-Östen togs fram inför firandet.

Utvecklingsprojekt slussen i Lennartsfors

Under våren 2016 gjordes en konstinstallation i form av ljussättning i Lennartsfors. Installationen genomfördes av studenter från Ljushögskolan i Jönköping, i nära samarbete med Årjängs kommun och föreningslivet i Lennartsfors. En mindre arbetsgrupp har därefter fortsatt arbetet i syfte att finna en finansiering av en permanent installation. Detta arbete fortsätter under ledning av Årjängs kommun.

Utvecklingsprojekt Kvarnen i slussområdet Gustavsfors

Projektledaren har deltagit i möten som arrangerats av Gustavsfors historiska förening och Bengtsfors kommun gällande Kvarnen i Gustavsfors. Kontakt har initierats med Innovatum Science Center i Trollhättan samt med Margareta Hallin. Den gamla Kvarnen ligger i direkt anslutning till Dalslands kanal och ambitionen har varit att lyfta fram ortens historia. Arbetet har knoppats av till en separat förstudie och ett fortsatt arbete för att rusta upp Kvarnen till ett Bruksmuseum med invigning 2018.

Utvecklingsprojekt slussen i Bengtsfors

Vid slusstationen i Bengtsfors genomfördes under våren 2018 en total upprustning av slussområdet. Nya kantstöd av råhuggen granit, nya gräsytor, ytor för parkbänkar, nya sittgrupper, förberedelser för ljussättning, säkerhetsräcken för besökare och nya trappor mellan/utmed slussbassänger. Ett av konstverken

från den delvis inköpta utställningen "Alternative Growth" via Stenebyskolan placerades vackert ut i området. Arbetet utfördes i nära samarbete med Bengtsfors kommun. Området, som fått benämningen "Kanalparken i Bengtsfors" invigdes den 1 juni 2018.

Utvecklingsprojekt slussen i Långbron

Stenebyskolan/ Möteplats Steneby och Dalslands Kanal AB har kommit överens om ett samarbete där parterna ger ett stipendium till intresserade studenter vid Stenebyskolan för att under sommarperioden nyttja kanalens ekonomibyggnad vid slussen i Långbron för konstnärligt arbete "Långbron Air". Stipendiet söker studenterna och delas ut efter urval. Samarbetet har väldigt positivt tagits emot av studenterna, besökare i området och av båten Storholmens passagerare.

Vidare har projektledaren deltagit i diskussioner kring den nedlagda industrilokalen Långeds Mekaniska verkstad i Långbron. Sammanfattande har varit Bengtsfors kommun som efter ett antal möten fann det intressant att gå vidare med en ansökan om en förstudie kring platsutveckling. Runt Långbrons sluss finns flera funktioner som är viktiga för besökare, men de behöver utvecklas och kompletteras. Närheten till Stenebyskolan, det geografiska området med stugbyn vid Sandviksudden, det nya fritidshusområdet vid Starkeberget, Udden och Jenserud. Mitt i detta ligger Långbrons slussmiljö med stora kulturhistoriska värden, ett nyöppnat galleri/AIR (artist in residens för Stenebystudenter), vandrarhemmet Kanalvillan, hållplats för DVVJ och passagerarbåtarna samt fastigheten som tidigare var Långeds mekaniska. Projektet ingår numera i Västragötalandsregionens satsning för "Samverkan för Regional Serviceutveckling".

Utvecklingsprojekt Akvedukten i Håverud och slussen i Upperrud; här har diskussion förts tillsammans med Vattenfall, Melleruds kommun, entreprenörer och ideella föreningar i Håverud/Upperrud för åtgärder inom park- och landskapsvård, informationsskyltar och allmän upprustning. Vidare har det förts diskussioner med Melleruds kommun angående uppbyggnad av en utställning i Håverud Center. En första antydning till detta var den temporära utställning som gjordes på Dalsland Center med anledning av kanalens 150-årsfirande. En fortsättning diskuteras med syftet att bygga en permanent utställning där man lyfter fram akvedukten och Nils Ericson.

Planering och förslag för ljussättning har tagits fram tillsammans med Tekniska högskolan/Ljusdesign i Jönköping. Högskolans studenter (näst sista terminen) fick i uppdrag inom sitt examensarbete att skissa på olika alternativ. Studenterna besökte Håverud i sitt planeringsarbete vid ett par tillfällen innan de kreativa förslagen presenterades. Processen ledde fram till att en upphandling av permanent ljussättning av Håverudsområdet. Denna installation genomfördes under hösten 2018.

Utvecklingsprojekt Snäcke kanal här har vi under projektet försökt sammanlänka slussen i Snäcke och slussen i Strömmen med gästhamnen i Fröskog och klustret Not Quite i Fengersfors samt Dalslands Gästgiveri. Cyklar för utlåning. Säljblad framtaget. Slussvakten i Snäcke har med stort intresse satsat för att få familjer att trivas. Här har projektet stöttat med att ta fram ett bildmaterial för att visa för barn hur man slussar. Dessa bilder används också som underlag till en tipspromenad kring slussen. Servicebyggnad och informationstavla vid gästhamnen i Fröskog har via Åmåls kommun iordningsställts samt en vandringsled "Hesselbomsleden" i närområdet som invigdes under 2018 i samband med firandet av kanalen 150 år. Under perioden har två studenter från Halmstad Högskola skrivit sin c-uppsats med rubrik: "Ett samarbets värde för framväxten av turism på en platsdestination".

Konstinstallationer

I Töcksfors sluss har installerats ett staket "Vattnets Kraft" av Justus Braunsschweigs samt konstverket Kraftsamlaren av konstnären Lolo Funck. Del av utställningen "Alternative Growth" har köpts in av Dalslands Kanal AB via Stenebyskolan för konstnärlig utsmyckning i övriga slussområden. Konstverken är gjorda av studenterna Filip Wahlström, Gustavo Beutenmuller, Rikard Ahlin, Ida Karlsson, Jonas Lilja, Rémy Sorrondao och Niko Timonen vid kandidatprogrammet Metallgestaltning HDK Steneby. Planering

pågår var och hur skulpturerna ska placeras samt vilka växter som skall smycka de olika skapelserna. Verken placerades delvis ut under sommaren 2018 och återstoden blir placerade under våren 2019.

Tillgängliganpassade kanalmiljöer

Under perioden har uttrycket "tillgänglighetsanpassning" fått en konkret innebörd. Uppställningsplatser för fordon har rustats upp, anslutningar för vandring eller promenad i syfte att lättare kunna röra sig till och från slussområden, har tillskapats eller rustats upp.

Park och landskapsvård

Under hösten 2017 och hösten 2018 har kanalbolaget arbetat vid flera slussstationer med park- och landskapsvårdanden insatser. Röjning, säkring av ädellövträd, återplantering, tillgänglighets-anpassning.

Ny hemsida

Under våren 2018 lanserade kanalbolaget en helt ny hemsida, helt omarbetad plattform och uppdaterad för att fungera i läsplattor och i mobiltelefoner. Plattformen fungerar dessutom mot såväl de system som används av Turistrådet Västsverige och Visit Värmland. Hemsidan är nu översatt till engelska.

Dalslands kanal 150 år

Jubileumsåret 2018 föregicks av en intensiv planeringsperiod. Under hösten 2017 intensifierades arbetet med att färdigställa ett särskilt jubileumsprogram. Ett omfattande samarbete genomfördes mellan kanalbolaget och "kanalkommunerna", föreningslivet (hembygdsföreningar, båtklubbar etc.), intresseorganisationer, näringslivet. Programmet kom att omfatta ett 100-tal olika aktiviteter och arrangemang; utställningar, föredrag, musikaktiviteter. Kanalbolagets hemsida anpassades för att på ett effektivt och informativt sätt publicera jubileumsåret. En särskild bevakning över Facebook och Instagram infördes, ett tryckt jubileumsprogram distribuerades i närregionen samt distribuerades på utvalda mässor. Affischer sattes upp i närregionen. Inför jubileumsåret tog kanalbolaget fram en särskild jubileumsaffisch.

Ny bok dokumenterar det unika. Med anledning av att akvedukten i Håverud under tiden oktober 2017 - april 2018 genomgick ett mycket omfattande upprustningsarbete dokumenterades detta arbete under processens gång. Detta arbete kom att utgöra underlaget för en bok, särskilt framtagen för att publiceras under jubileumsåret 2018. Boken med dess titel "Akvedukten i Håverud – för vatten över vatten" författades av byggnadsantikvarien Sven-Olof Ahlberg och släpptes den 9 juni 2018 i Håverud i samband med en jubileumsaktivitet.

Av alla arrangemang bör nämnas några av de högkvalitativa utställningar som visades; i Håverud (Dalsland Center) "Akvedukt 1868" som särskilt lyfte fram akvedukten som byggnadsminne och teknisk konstruktion. Vidare bör nämnas utställningen i Lennartsfors "Dalslands kanal 150 år". Utställningen togs fram av föreningarna i på den lilla orten och väckte stor uppmärksamhet under hela sommaren. Denna utställning kommer under 2019 att bli dokumenterad och utgiven som bok.

Utställningen "Vattenvägen" på Dalslands konstmuseum blev mycket uppskattad med rekordbesökare som ville se utställningen.

En lång rad föreläsningar genomfördes på temat Dalslands kanal 150 år, utställningar på museer och hembygdsgårdar men också i mer formella och historiska sammanhang såsom landsarkivet i Göteborg, Västarvet, Länsstyrelsen i Värmland etc.

Kanalbolagets officiella jubileumsfirande – 31 augusti 2018

Den 31 augusti genomförde Dalslands Kanal AB sitt officiella jubileumsfirande. I samband med detta firande medverkade Kronprinsessan Victoria, historieprofessorn Dick Harrison, internationella gäster. Bland annat slöt Dalslands Kanal AB och Scottish Canals vänskapsförbund (twinning canal) om ett långsiktigt utbyte, teknik, administration, kultur, historia, marknadsföring. Under denna ceremoni

uppmärksammades Dalslands kanal genom att utmärkelsen Årets Industriminne delades ut av Svenska Industriminnesföreningen.

Övrigt

- En modell till skyltsystem har tagits fram samt historiska texter för varje sluss samt gemensam text gällande Dalslands kanal som presenteras på svenska och engelska.
- En kundundersökning gällande fritidsbåtar har genomförts.
- En omvärldsanalys har tagits fram kring en eventuell satsning på audiovisuell teknik på passagerarbåtarna i syfte att tillgängliggöra kanalens historia på olika språk för besökare ombord.
- Ett studiebesök till slussmiljöerna i Töcksfors, Lennartsfors och Gustavsfors har arrangerats av projektet för representanter från Värmlands Museum, Visit Värmland, Region Värmland och Länsstyrelsen Värmland.
- Styrgruppen för projektet och marknadsansvarig på DTAB har besökt Skottland. Resan var ypperligt väl planerad av Benny Ruus på Dalslands Kanal AB där innehållet, besöken, miljöerna och samtalen gav en stor insikt i hur man i Skottland jobbar med sina kanalområden. Det var mycket intressant att höra om den stora utveckling som pågått de senaste drygt 15 åren och de massiva insatser som gjorts för att återuppliva de gamla kanalerna som helt hade förfallit. Vi förflyttades från södra till norra Skottland och fick se skillnader i kanaltyper, omgivningar och miljöer. Denna studieresa resulterade i nya kontakter mellan Dalslands Turist AB och turistföreträdare i Skottland. Bl a genomfördes en studieresa från Åmåls kommun under ledning av DTAB till området runt Caledonian Canal under 2018 som har lett till fördjupade kontakter och samverkan runt gästhamnar/marinor. Vidare har initierats en akademiskt kontakt/ev samarbete mellan University of Highlands and Islands och Högskolan Väst. Ambitionen är fortsatt fördjupat samarbete även på det turistiska området.

Dalslands Kanot Maraton+

www.campdalsland.se

Camp Dalslands personal har varit på studiebesök och deltagit i bl.a. Åre Extreme Challenge för att se och lära av andra arrangörer. Ytterligare ett par studieresor har genomförts för att lära hur internationellt stora arrangörer arbetar med värdskap och organisation. Vidare har man deltagit gemensamt med Turistrådet Västsverige på Vildmarksmässan i Stockholm för att träffa aktörer i branschen, få nya intryck samt att träffa potentiella deltagare.

Planering och genomförande av den 55 km långa tävlingen Dalsland Kanot Maraton+, Sveriges största kanottävling. Marknadsföringen har prioriterats till andra länder i Europa främst via facebook men också i kanottidningar i Norge och Danmark, länder som har många paddlare och ligger geografiskt nära. Detta har resulterat i att tävlingen fått fler utländska än inhemska deltagare. För inflygande gäster har underlättats att hyra kajaker på plats, tillgången på bra motionskajaker i området påverkar deltagandet från utlandet. Att ta med sin kajak från Europa är dyrt och krångligt vilket lett till ett samarbete med lokala uthyrare. Fem nya bokningsbara paket med fokus Kanotmaraton har publicerats i skarpt läge via Turistrådet Västsverige.

Framtagandet av nya hemsidor med gemensamt användargränssnitt och en tydlig struktur och layout samt arbetat med ett nytt anmälningssystem som har lett till en mängd fördelar bland annat bättre betalservice och interaktionsmöjligheter med deltagaren men även att deltagaren kan erbjudas en lättnavigering mellan de olika tävlingarnas sidor. Man har även fokuserat på internationaliseringen av arrangemangens webbar

Man har också arbetat fram och startat upp ett terränglöpp, Dalsland X-trail, Ett löpp med bansträckningar där man har fokuserat på att lyfta fram Dalslands Kanals vackra slussområden, ett evenemang som har utvecklats under projektiden.

Utveckling av mountainbike loppet Dalsland X-Country till ca 800 anmälda har gjort arrangemanget till ett av Sveriges 10 största MTB-lopp, ett lyckat arrangemang med en stor inramning av utställare. Dalsland X-Countrys två banor 35 km respektive 57 km har dragits om för att lyfta fram den fina miljön kring Dalslands kanal.

Lansering av Dalslandsklassikern. För första gången kan man 2015 genomföra alla tre loppet och ansöka om en Dalslandsklassiker. Paketering och erbjudanden finns tillgängligt.

Under perioden har också planerats och beviljats medel kring en förstudie för en ny aktivitet "Swimrun" kopplat till kanalen som invigdes vid kanalens 150 års firande.

Syftet genom projektet har varit att lyfta fram Dalsland-Nordmarken som en outdoordestination för en ökad tillströmning av besökare från hela Sverige och övriga världen. Samarbete i närområdet med boende-anläggningar har stärkts samt utvecklingsmodeller i samverkan med turistorganisationerna Visit Värmland och Turistrådet Västsverige har upparbetats under projektperioden.

Kanotdestination DANO (Dalsland Nordmarken)

www.dalslandnordmarken.se

Planeringsfas för en omstrukturering av DANO-organisationen

En omfattande enkätundersökning bland besökare på sv, eng, ty genomfördes under sommarsäsongen 2014 i samverkan med kanotuthyrningsföretagen för att pejla hur kanotturisten upplever sin vistelse i området med service, övernattnig, kostnad för naturvårdskortet mm

En övergripande inventering av DANOs ca 100 lägerplatser har genomförts tillsammans med kanotuthyrningsföretagen för att fastställa status samt kapacitet för mottagande.

En workshop har genomförts under professionell ledning där samtliga intressenter samlats med syfte att hitta en gemensam målbild som tydligt kan leda det fortsatta arbetet.

Ett antal dialogmöten och enskilda träffar har genomförts för kunskapsinhämtning från Årjängs- och Bengtsfors kommuner, övriga kommunföreträdare, kanotuthyrningsföretag, markägare, representanter från Länsstyrelsen Värmland, Länsstyrelsen Västra Götaland, Naturvårdsverket, Dalslands Kanal AB, LRF Värmland/Västra Götaland samt övriga projektföreträdare

Organisations- och avtalsfrågan processades med hjälp av erfaren och professionell kompetens inom bland annat huvudmannaskap, driftsformer etc.

Genomförande process

Förslag på stadgar för kommande huvudman utarbetades. En interimsstyrelse bildades med representanter för kommuner, företag samt markägare med Gert-Inge Andersson som oberoende ordförande. Interimsstyrelsen hade sitt första möte 9 september 2015 och ytterligare två möten under hösten där bland annat slutförslag till stadgar utarbetas och ett antal övriga förberedande arbeten genomförs inför det konstituerande mötet 26 nov 2015. I närvaro av ca 25 deltagare bildades den nya huvudmannaföreningen "Ideell förening för hållbar kanotturism inom Dalsland-Nordmarkens sjösystem" (förkortat Ideell förening DANO) och den nyvalda styrelsen konstituerade sig. En omfattande planering och förberedelse föregick övertagandet av inventarier, administration mm från Årjängs kommun till den nya huvudmannen samt skötsel av lägerplatser inom Årjängs- Bengtsfors- Dals-Eds-, Åmåls- och Melleruds kommuner. Nya markägaravtal med 85 markägare, rekrytering av personal, utarbetande av policys, leverantörsavtal, försäkringsfrågor mm präglade uppstartsarbetet.

Kommunerna slutade successivt från år 2016 och helt efter år 2017 att bidra med resurser för verksamheten.

Utvecklingsfas

- En ny grafisk profil har utarbetats för kanotdestination Dalsland Nordmarken
- En hemsida har producerats med nya profilen på sv, eng, ty, dalslandnordmarken.se
- Foldern Kanotland har nyproducerats med den nya profilen samt uppdaterats
- Naturvårdskorten och Kanotland går att köpa on-line via den nya hemsidan
- Kontakt har tagits med verksamhetsansvarig för Glaskogens Naturreservat för att utbyta idéer och tankar kring betalningsmodeller
- Gamla nedslitna informationstavlor har bytts ut mot nya, sittbänkar förnyats, övriga reparationsåtgärder vidtagits och är pågående. AME Bengtsfors och AME Årjäng är behjälpliga med snickeriarbeten.
- DANO-personalen har utbildats i användning av rapportering via nya appen, se vidare under rubrik Webbutveckling/digital kommunikation.
- En idépeng/förstudie via Stenebyskolan och nätverkande via projektet har utmynnat i att en tidigare student vid skolan har engagerat sig i att ta fram två visionära modeller för vindskydd, "Wind shack/Själaskjulen, medel har sökts via Leader
- Inför år 2018 har anställts en verksamhetsansvarig året runt med en 80% tjänstgöring
- 2018 säljer kanotuthyrningsföretagen och turistbyråerna Naturvårdskort för 2,7 miljoner, se bilagd försäljningsstatistik för åren 2014 - 2018.

Fler internationella researrangörer än tidigare samverkar med de lokala kanotuthyrningsföretagen.

Webbutveckling/digital kommunikation

www.dalslandskanal.se/app

Utifrån en genomförd analys har rekommendationer tagits fram för projektets samarbetspartners hur man strategiskt kan arbeta med den digitala kommunikationen och förankra ett nytt utvecklande arbetssätt.

En Dalslands kanalapp – en guide till Dalslands kanalområde, att snabbt och enkelt ha tillgång till information när man är på eller vid kanalen har diskuterats ingående och beslutades att ta fram. En arbetsgrupp tillsattes för att skissa på innehåll, funktion och layout. Ett intensivt arbete pågick med att ta fram ett attraktivt underlag till en app. Under sommaren 2015 fotograferades lägerplatser, naturscenerier, besöksmål, anläggningar samt producerades texter på sv, eng, ty med ändamålet att få en attraktiv app. Dalslands första app var färdig för att lanseras under sensommaren 2016. Information från turistrådens olika tekniska plattformar har sammankopplats till en helhet Dalslands kanal, Dalsland-Nordmarken. Appen laddas ner gratis via Appstore och Google Play. Dalsland och västra Värmland blir nu än mer tillgängligt för besökaren.

DANO-personalen har utbildats i att rapportera läget på lägerplatserna via Dalslands kanalapp samt inventerar dessa i slutet av säsongen via appen. Ca 100 lägerplatser finns i området att underhålla där appen blir ett verktyg för att effektivt åtgärda brister och därmed höja kvalitén.

Vidare genom appen kan DANO-personalen ge snabb och korrekt information till besökare om sevärdheter, besöksmål, matställen etc som täcker hela kanalområdet men även kontrollera att besökaren har betalat sitt naturvårdskort. Via appen kan besökaren köpa sitt naturvårdskort på plats vilket också ger en bättre feedback vid kontroll.

En flyer om Dalslands kanalapp har tryckts upp i 10.000 ex och delats ut till besökare vid slusstationer, och turistbyråer, kommuner, kanotuthyrningsföretag och rederier inom Dalsland-Nordmarken samt vid Båtmässan i Göteborg.

Plattformen med en Dalslands kanalapp ligger nu till grund för en fortsatt utveckling av tillgängligheten av området. En arbetsgrupp är tillsatt för det fortsatta utvecklingsarbetet efter projektavslut.

Avslutande sammanfattning

Som en avslutande reflektion från projektet vill jag som projektägare peka på det fördjupade och gynnsamma samarbetsklimat som utvecklats i projektområdet och med många samarbetspartners. I detta klimat har vi kunnat fortsätta goda initiativ även från andra projekt. Ett exempel är det kulturstrategiska samarbetet som resulterat i Dalslands medverkan på Bokmässan i Göteborg och utgivandet av Dalslands Historia av Dick Harrison under jubileumsåret 2018. Den röda tråden har fortsatt via interreg projekt som Gränslös Naturturism och det nu igångsatta Led- och Evenemangsbaserad Turism där vi med kontinuitet och kraft kan fortsätta det goda arbetet. Dalslands Kanalområdet står inför en mycket spännande framtid med väldig potential.

Avslutningsvis kan vi med glädje referera till den tyska public service TV kanalen NDR som 9 december 2018 visade en fantastisk film på 1 tim 30 min om Dalslands kanal och Dalsland-Nordmarken. Alla intressenternas verksamheter lyftes fram på ett utmärkt sätt. Ett bättre kvitto på ett starkt samarbete och gemensam marknadsföring kan vi inte få!

Johan Abenius, VD Dalslands Turist AB

Bilagor:

- a) Kanalstatistik 2014-2018
- b) Statistik sålda naturvårdskort 2013-2018
- c) Statistik webb 2012-2018

Redovisning NVK 13-18

Försäljning NVK exkl moms innan provisionen är dragen.

Säljare	2013	2014	2015	2016	2017
Alcatraz Adventures	127 771	125 485	139 736	128 464	128 308
Bootshaus	33 541	37 560	52 723	58 071	21 357
Camp Grinsby		4 358	0	8 571	892
Canodal	149 534	165 036	161 733	113 678	70 991
Dalslands Turist/Åmåls Turistbyrå			145	1 875	
Dalslands Turist/Bengtsfors Turistbyrå	32 999	67 776	57 320	49 714	42 803
Dalslands Turist/Dals-Eds Turistbyrå	7 714	10 928	11 571	17 946	23 518
DANO-Crew	6 589	964	2 484	2 607	14 600
Dalsland Center/Glashyttan	7 053	10 678	6 072	2 982	1 857
Dalslands Camping & Kanotcentral	45 825	49 395	77 617	100 893	93 929
Elovsbyns Camp & Canoe	632 918	626 953	643 833	599 732	737 214
Fritid & sjöliv (kanalvillan)	9 073	15 038	7 537	15 464	16 893
Gustavsfors Kanotuthyrning	76 582	88 227	73 727	41 428	22 250
Kanot Center Svanskog					2 429
Kiosken Kornsjön					
Laxsjöns Camping & Friluftsgård	17 681	5 144	17 324	4 446	4 424
Melleruds Turistbyrå, medborgarkont					857
Nordmarkens Kanot Center	90 372	72 493	40 864	56 714	59 696
Sandvikens fritidscenter AB					
Scandiatrail	45 757	79 406	56 580	89 282	66 785
Silver Lake Camp & Kanot	178 670	203 422	221 585	213 410	207 705
Töcksfors Camping & Fritid	45 554	62 018	31 464	20 196	43 826
Vammervikens Camping	4 911	6 089	4 071	2 553	19 179
Welcome Scandinavia	72 940	66 904	70 368	92 071	73 179
Villa Smile Nössemark	14 395	25 504	31 255	38 830	42 701
Årjäng Camping & Stugor Sommarvik	0	11 142	3 053	696	3 714
Årjängs Turistbyrå, medborgarkont	8 785	16 487	4 768	9 910	6 268
webbshop/dalslandnordmarken.se				18 708	62 868

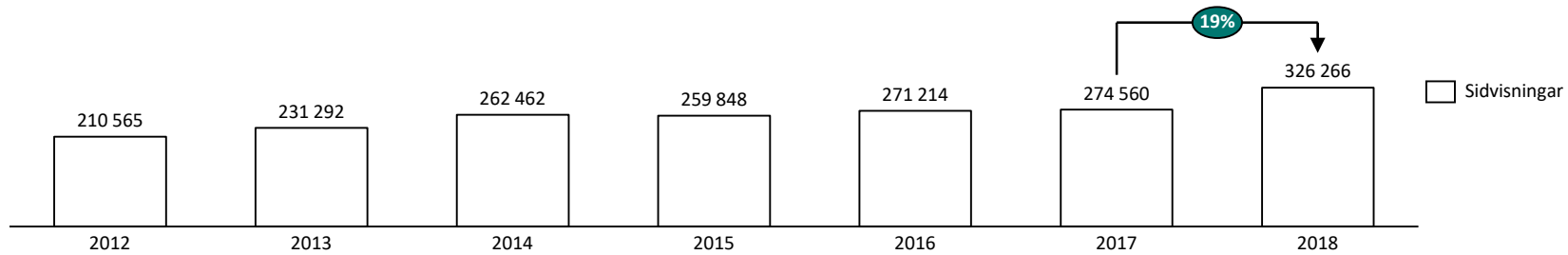
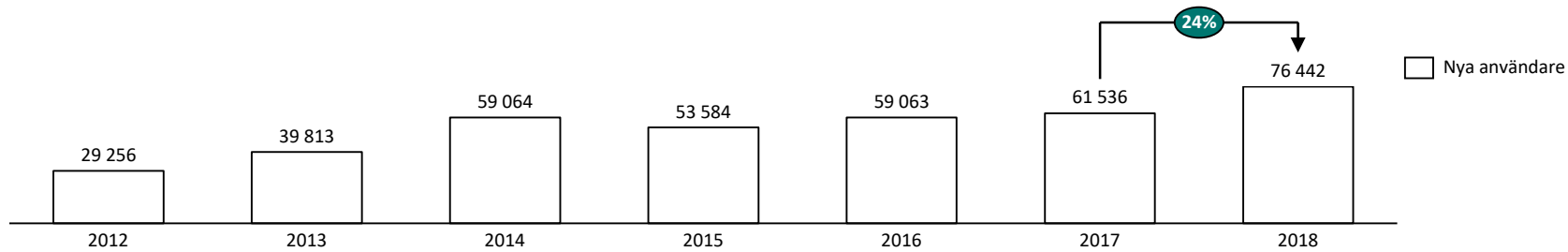
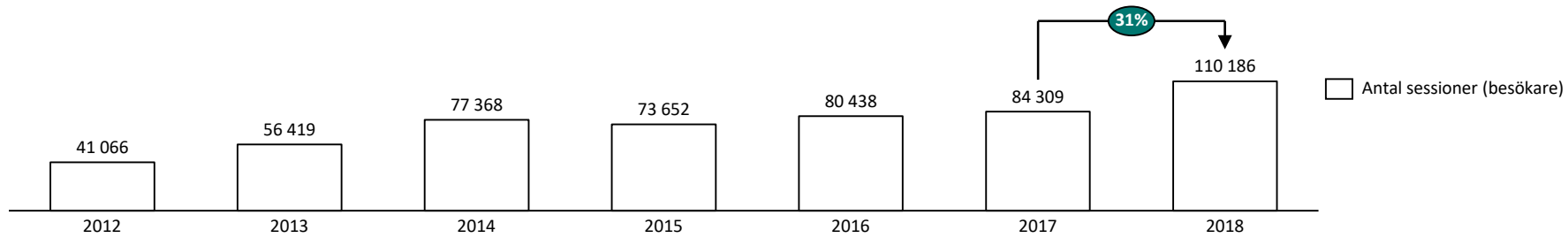

	1 608 664 kr	1 751 007 kr	1 715 830 kr	1 688 241 kr	1 768 243 kr

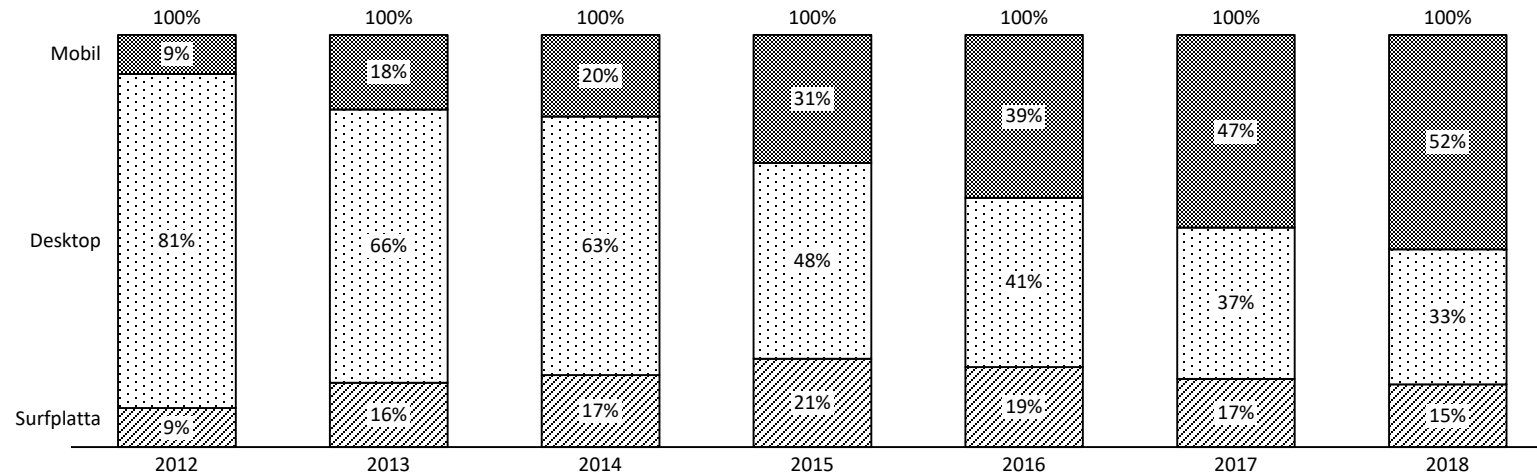
2018
230 571
10 286
6 268
48 335
66 277
2 250
123 491
1 192 815
21 857
19 567
24 027
11 429
131 232
16 594
178 054
326 786
5 772
127 929
72 040
2 196
18 978
104 154

2 740 908 kr

Besökare dalslandskanal.se 2012-2018

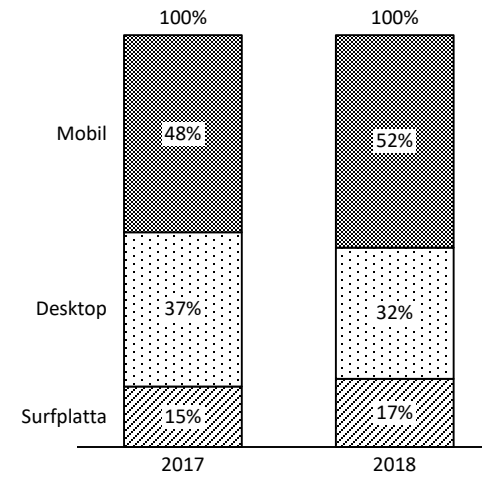
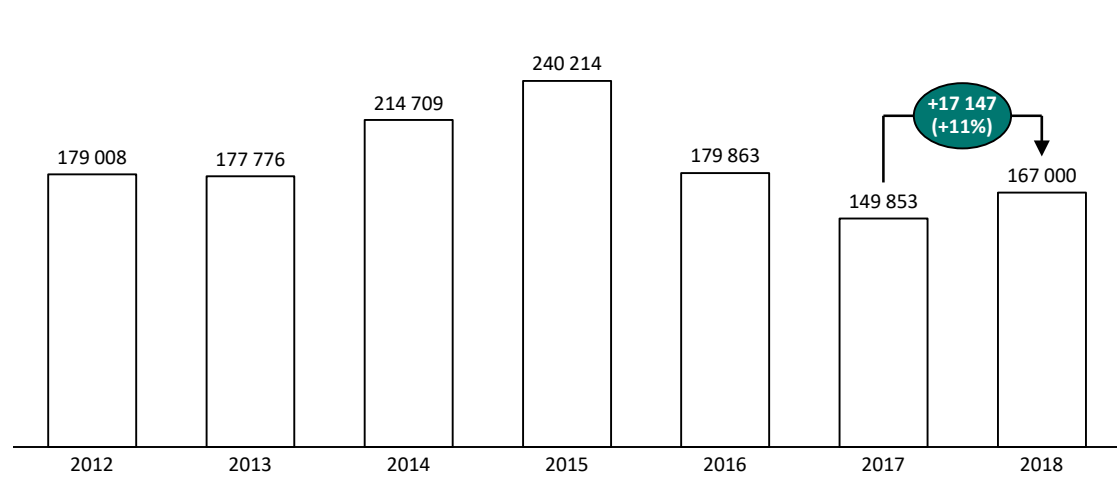

Enhetsutveckling dalslandskanal.se

Besökare dalsland.com 2012-2018. Enhetsutveckling 2017-2018.

□ Besökare

Ungdomsråd

Plats och tid: Biblioteket Färgelanda, 15:45-16:30 Onsdag 5 december
2018

Beslutande:

Tova Wikström, ordförande
Olle Löfström, sekreterare

Övriga närvarande:

Lillan Fahlstedt, folkhälsostrateg

Godkändes på Ungdomsrådets möte 2019-01-16

A solid black rectangular box redacting the signature of Lillan Fahlstedt.

Lillan Fahlstedt

Ungdomsråd

UR § 73**Genomgång av protokoll från föregående möte****Ungdomsrådets beslut**

Protokollet godkänt.

Justering				Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--	--------------------

Ungdomsråd

UR § 74 Arbetsområden Artistkväll

Artist kvällen blir de 21/12. Artisterna som kommer är JLC. Ungdomsrådet sätter upp affischer på Valboskolan. pengarna betalas med lovpengarna. Allt börjar kl: 17:00

Sportlovsaktiveter

Kulturgaraget har frågat ungdomsrådet på aktiviteter på sportlov. Ungdomsrådet funderar på alternativ.

Justering			
-----------	--	--	--

Utdragsbestyrkande

Ungdomsråd

UR § 75**Övriga frågor**IQ projekt

Ungdomsrådet har fått frågor om sin ansökan om att sommarlovsfesten ska bli ett IQ projekt, ungdomsrådet kompletterar ansökan.

SVUNG

Ungdomsrådet ber Lillan Fahlstedt hjälpa till med en verksamhetsrapport för 2018 till SVUNG.

Justering			
-----------	--	--	--

Utdragsbestyrkande

Ungdomsråd

UR § 76

Nästa möte

Ungdomsrådets nästa möte är den 16/1 2019 klockan 15:30

Justering

Utdragsbestyrkande

Ungdomsråd

Plats och tid: Biblioteket Färgelanda, 15:30-16:30 Onsdag 16 januari 2019

Beslutande:

Tova Wikström, ordförande
Eric Karlsson, vice ordförande
Mirabella Eliasson, sekreterare
Olle Löfström, vice sekreterare
Simon Björkman, Instagramansvarig

Övriga närvarande:

Lillan Fahlstedt, folkhälsostrateg

Godkändes på Ungdomsrådets möte 2019-01-30

A handwritten signature in blue ink that reads "Lillan Fahlstedt".

Lillan Fahlstedt

Ungdomsråd

UR § 1**Genomgång av protokoll från föregående möte****Ungdomsrådets beslut**

Protokollet godkänt.

Justering		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Ungdomsråd

UR § 2 Mötestider 2019

Möte varannan vecka på onsdagar klockan 15:30 i biblioteket, Färgelanda
(Vecka 5 är vi i kommunhuset).

Justering				Utdragsbestyrkande
-----------	--	--	--	--------------------

Ungdomsråd

UR § 3 Budget 2019

Frågan kring arvode lyfts, vi vill ha mer arvode då vi jobbar mycket. Lillan Fahlstedt kollar frågan till nästa möte.

Vi vill använda pengar till lovaktiviteter.

Justering		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Ungdomsråd

UR § 4 Arbetsområden 2019Påsklov

På påsk vill vi ha äggjakt i Färgelanda. Vi fortsätter jobba med frågan vid senare tillfälle.

Färgelanda kulturgarage

“Färgelanda kulturgarage” vill byta namn, vi har förslaget “Färgelanda fritidsaktiviteter” Även loggan vill vi ändra, vi gör prototyper.

Justering		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Ungdomsråd

Plats och tid: Biblioteket Färgelanda, 15:30-16:30 Onsdag 30 januari 2019**Beslutande:**

Tova Wikström, ordförande
Mirabella Eliasson, sekreterare
Olle Löfström, vice sekreterare

Övriga närvarande:

Lillan Fahlstedt, folkhälsostrateg

Godkändes på Ungdomsrådets möte 2019-02-13

A solid black rectangular box redacting the signature of Lillan Fahlstedt.

Lillan Fahlstedt

Ungdomsråd

UR § 5**Genomgång av protokoll från föregående möte****Ungdomsrådets beslut**

Protokollet godkänt.

Justering		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Ungdomsråd

UR § 6**Färgelanda Kulturgarage****Ungdomsrådets beslut**

Ungdomsrådet röstar om att Färgelanda Kulturgarage ska byta namn till Färgelanda Fritidsaktiviteter

Alternativ två: Färgelanda Fritidsgarage.

Alternativ tre: Färgelanda Kulturgarage.

Ingen ville att det skulle heta Färgelanda Nöjesgarage.

Ärendebeskrivning

Färgelanda Kulturgarage har bett ungdomsrådet komma med förslag på namnbyte.

Beslut skickas till:

Jeanette Hansson, sammankallande Färgelanda kulturgarage

Mats Andersson, sammankallande Färgelanda kulturgarage

Justering

Utdragsbestyrkande

LF 13/2-19

Ungdomsråd

UR § 7**Cykelväg till Stigen, invigning.**

Ungdomsrådet vill ha cykling till Stigen med tipspromenad på vägen och när man kommer fram så finns det korv och bröd med festis. Vinster till tipspromenaden med cykeltema. Ungdomsrådet jobbar på förslag på frågor till tipspromenaden.

Ärendebeskrivning

Ungdomsrådet har fått i uppdrag av kommunstyrelsens arbetsutskott (2018-11-21 UR §70) att arbeta med ett förslag på invigning av cykelvägen mellan Färgelanda och Stigen.

Skickas till:

Kommunstyrelsens ordförande

Justering

Utdragsbestyrkande

13/2 -19

Ungdomsråd

UR § 8**Arvode****Ungdomsrådets beslut**

Ungdomsrådet beslutar för att höja arvudet till 300 kr per termin. Beslutet gäller så länge det är 6 personer i ungdomsrådet.

Ärendebeskrivning

På förra mötet lyfter frågan kring arvode, vi vill ha mer arvode då vi jobbar mycket och får göra mer när vi är färre i ungdomsrådet än tidigare. Lillan Fahlstedt kollar frågan till mötet 2019-01-30.

Justering		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Ungdomsråd

UR § 9**Övriga frågor**SVUNG, årsmöte

Lillan informerar om svungs årsmöte och att vi kan åka två personer om vi vill. Mer information kommer senare vart deras årsmöte hålls och då bestämmer vi även om vi ska åka.

Justering		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Datum: 2019-01-18
 Tid: 9.00 – 11.30
 Plats: Samordningsförbundet Väst lokal på Silentzvägen 6 i Uddevalla

§ 1 – 20

Beslutande:

Robert Yngve	VG-regionen
Karin Blomstrand	Munkedals kommun
Linda Biltmark	Försäkringskassan
Ulrika Magnusson Bohm	Arbetsförmedlingen

Närvarande ersättare:

Catarina Sjöstrand	Arbetsförmedlingen
Kristin Wallenäs	Försäkringskassan
Nils-Olof Bengtson	Sotenäs kommun
Henrik Sundström	Uddevalla kommun
Ricard Söderberg	Lysekils kommun
Roger Wallentin	Tanums kommun

Övriga deltagare:

Guðrun Emilsdóttir, förbundschef
 Maria Hassing Karlander, processamordnare

Tid och plats för justering: 2019-01-24, Samordningsförbundet Väst, Silentzvägen 6 i Uddevalla

Sekreterare:

[Redacted signature]

Guðrun Emilsdóttir

Ordförande:

[Redacted signature]

Karin Blomstrand

Justerare:

[Redacted signature]

Linda Biltmark

Anslag/Bevis

Protokollet är justerat. Justering har tillkännagivits genom anslag.

Protokollet finns också på www.samverkanvg.se/sofvast

Organisation Samordningsförbundet Väst 222000 – 2030
 Protokollet är anslaget under tiden: 2019-01-24 – 2019-02-14
 Förvaringsplats för protokollet: Hos förbundschef Guðrun Emilsdóttir, tele: 0522 – 69 51 33
 Kopia finns på kansliavdelningen i respektive kommun och på Regionens Hus i Vänersborg, under anslagstiden

Underskrift: .....

§ 1 *Mötets öppnande och presentation*

I egenskap av åldersman hälsar Roger Wallentin alla välkomna och förklarar mötet öppnat. En kort presentationsrunda görs.

§ 2 *Fastställande av dagordning*

Förslag till dagordning hade skickats till styrelsen inför mötet.

Förslag till beslut:

att flytta § 7 val av justerare till § 3, i övrigt fastställa dagordningen enligt utskick.

Styrelsen beslutar:

att flytta § 7 val av justerare till § 3, i övrigt fastställa dagordningen enligt utskick.

§ 3 *Val av justerare***Förslag till beslut:**

att välja Linda Biltmark, jämte ordförande, till justerare av dagens protokoll.

Styrelsen beslutar:

att välja Linda Biltmark, jämte ordförande, till justerare av dagens protokoll.

§ 4 *Information om Samordningsförbund allmänt*

Förbundschefen informerar om Samordningsförbund allmänt, om bakgrund, historia och dagsläge.

Förslag till beslut:

att notera informationen.

Styrelsen beslutar:

att notera informationen.

§ 5 *Information om Samordningsförbundet Väst ink. visning av lokalerna och hemsidan*

Förbundschefen informerar om Samordningsförbundet Väst, om bakgrund, historia, dagsläge och visar förbundets hemsida. Styrelsen går runt i lokalerna och hälsar på personalen som arbetar i insatserna.

Förslag till beslut:

att notera informationen.

Styrelsen beslutar:

att notera informationen.

§ 6 *Val av ordförande, beslut*

Roger Wallentin förklarar turordningen som har varit gällande, för ordinarie ledamöter, ordförande och vice ordförande.

Förslag till beslut:

att följa turordningen och välja Karin Blomstrand, ledamot från Munkedals kommun till ordförande 2019.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Styrelsen beslutar:

att följa turordningen och välja Karin Blomstrand, ledamot från Munkedals kommun till ordförande 2019.

§ 7 *Val av vice ordförande, beslut*

Förslag till beslut:

att välja Robert Yngve, ledamot från VG-regionen till vice ordförande 2019.

Styrelsen beslutar:

att välja Robert Yngve, ledamot från VG-regionen till vice ordförande 2019.

§ 8 *Information om arvodesbestämmelser <https://www.vgregion.se/politik/fortroendevalda2/arvoden-och-ersattningar/>*

Samordningsförbundet Väs: följer VG-regionens arvodesbestämmelser. Förbundschefen visar blanketterna och informerar om att de som ska ha ersättning för förlorad arbetsinkomst måste lämna in intyg om inkomst.

Förslag till beslut:

att notera informationen.

Styrelsen beslutar:

att notera informationen.

§ 9 *Föregående mötesprotokoll*

Förbundschefen informerar gällande hyresavtalet på Nonnens väg. Samhällsbyggnadsnämnden i Uddevalla beslutade genom delegation att sänka hyran på Nonnens väg med 50 tkr på årsbasis from 1 juli 2018. Inga andra synpunkter framkom.

Förslag till beslut:

att notera informationen och lägga föregående mötesprotokoll till handlingarna.

Styrelsen beslutar:

att notera informationen och lägga föregående mötesprotokoll till handlingarna.

§ 10 *Verksamhetsplan 2019 samt bilaga om insatserna, beslut*

Verksamhetsplan 2019 antogs den 30 november 2018 och bifogades kallelsen till dagens möte. Inga synpunkter eller frågor framkom.

Förslag till beslut:

att notera informationen.

Styrelsen beslutar:

att notera informationen.

§ 11 *Lägesrapport, inkl. implementering av Steg1, beslut*

Lägesrapport hade skickats till styrelsen inför mötet i form av nyhetsbrev. Processamordnaren redogjorde för vad som är aktuellt och svarade på frågor.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

ESF ställer krav på att vi redovisar hur vi arbetar med implementeringen av Steg1 i kommunerna. Insatserna inom ramen för projektet pågår t o m 30 november 2019 och därefter ligger ansvaret för det fortsatta arbetet hos de medverkande kommunerna.

Förslag till beslut:

att godkänna redovisningen och kommunrepresentanterna tar med sig frågan om implementering av Steg1 till sina respektive kommuner. Vid medlemsdialogen den 15 mars bjuder vi in medarbetare och styrgruppsledamöterna från Steg1 för mera information.

Styrelsen beslutar:

att anta förslag till beslut och godkänna redovisningen.

*§ 12 Intern kontroll plan, **beslut***

Förslag till Internkontrollplan bifogades kallelsen, denna är identiskt med tidigare plan, men med tillägg om GDPR.

Förslag till beslut:

att godkänna förslag till Internkontrollplan.

Styrelsen beslutar:

att godkänna förslag till Internkontrollplan.

*§ 13 Attest- och delegationsordning, **beslut***

Förslag till Attest- och delegationsordning bifogades kallelsen till mötet.

Förbundschef förklarar att det som är nytt/tillägg i **Attestordningsreglementet** är att processamordnaren har beslutsattesträtt för samtliga fakturor eller likvärdig handling vid förbundschefens frånvaro.

Nytt i **verkställigheten av Delegation** är att ekonomens administratör får, vid dennes frånvaro, ansvara för förbundets skattedeklaration och momshantering.

Förslag till beslut:

att godkänna förslag till Attest- och delegationsordning.

Styrelsen beslutar:

att godkänna förslag till Attest- och delegationsordning.

*§ 14 Risk- och väsentlighetsanalys, **beslut***

Förslag till Risk- och väsentlighetsanalys bifogades kallelsen till mötet.

Förbundschef förklarar att det som är nytt/tillägg i Risk- och väsentlighetsanalysen finns under Verksamhetsrisker: *Hur vet vi och ser vi till att all personal som arbetar med uppdrag för förbundet, följer gällande regler om GDPR.*

Karin Blomstrand lyfter frågan om risker i arbetsmiljön för utlånad personal. Förbundschefen och processamordnaren informerar om att arbete med arbetsmiljöfrågor pågår och ber att få återkomma i ärendet.

Förslag till beslut:

att godkänna förslag till Risk- och väsentlighetsanalys

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Styrelsen beslutar:

att godkänna förslag till Risk- och väsentlighetsanalys

§ 15 GDPR, information

Arbetet med GDPR har pågått under hela 2018 och en speciell redogörelse skickades till styrelsen inför mötet den 30 november och vid dagens möte framfördes muntlig redogörelse. Arbeta pågår med att få tag i Dataskyddsombud för förbundet och svar på vad som gäller för Samordningsförbunden arbetar Nationella rådet med.

Karin Blomstrand tar med sig frågan till Munkedals kommun om att vara Dataskyddsombud och återkopplar till förbundschefen.

Förslag till beslut:

att notera informationen och ge presidiet i uppdrag att stödja förbundschefen i arbetet med GDPR.

Styrelsen beslutar:

att notera informationen och anta förslag till beslut.

§ 16 Nationella nätverkskonferensen i Stockholm 26 – 27 mars, beslut

De som har deltagit tidigare berättade att konferenserna är oftast givande och ger mycket förståelse för arbetet i Samordningsförbunden. Bra om så många som möjligt kan delta.

Förslag till beslut:

att de ur styrelsen som är intresserade får åka. Förbundschefen ansvarar för deltagande från beredningsgruppen och personalen.

Styrelsen beslutar:

att anta förslag till beslut.

§ 17 Besök med information till kommunstyrelserna och HSN, information

Förbundschefen informerar om att hon och presidiet besöker och informerar kommunstyrelserna i förbundets kommuner 1 gång/år. Norra HSN önskar besök av enbart förbundscheferna för nämndens område.

Förslag till beslut:

att notera informationen och rekommendera nuvarande presidium att fortsätta med besök till kommunstyrelserna.

Styrelsen beslutar:

att notera informationen och rekommendera nuvarande presidium att fortsätta med besök till kommunstyrelserna.

§ 18 NNS www.nnsfinsam.se

NNS står för Nationellt nätverk för Samordningsförbund och är en intresseorganisation som Sof Väst är medlem i. Förbundschefen informerar kort om NNS och kommer att skicka inloggningsuppgifter och lösenord till styrelsen till NNS hemsida.

Förslag till beslut:

att notera informationen.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Styrelsen beslutar:

att notera informationen.

§ 19 *Mötetider 2019*

Förslag till beslut:

att styrelsen sammanträder följande dagar och tider under 2019:

15 mars	9.00 – 14.30	9.00 – 12.00	Styrelsemöte
		13.00 – 14.30	Medlemsdialog
17 maj	8.30 – 16.30	8.30 – 12.00	Förbundets Dag,
		13.00 – 14.00	Möte med Beredningsgruppen,
		14.00 – 16.30	Styrelsemöte
24 sept	11.30 – 16.30	11.30 – 14.00	Möte med Beredningsgruppen, inkl. gemensam lunch
		14.00 – 16.30	Styrelsemöte
25 nov	9.00 – 12.00		Styrelsemöte

Styrelsen beslutar:

att anta förslag till beslut.

§ 20 *Mötets avslutande*

Ordförande tackade alla för ett bra möte.

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2019-02-19

Utskriven av: Barbro Isaksson

Dnr KS 2019-11

Diarienummer:	Kommunstyrelsen
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum:	2019-02-27
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2019.32	Attestuppdrag Samhällsutveckling sektorchef/ledning 20190101	Tobias Bernhardsson §
2019-01-09		Tobias Bernhardsson
KS 2019/1	Attestuppdrag enligt 5 § Attestreglementet	Susanne Korduner
2019.40	Avtal-hantverkstjänster Mattläggare	Susanne Korduner §
2019-01-11	Installationsgruppen Bohuslän AB	Susanne Korduner
KS 2019/50	Avtal-hantverkstjänster	Johan Karlsson
2019.41	Avtal-hantverkstjänster kakelsättare	Susanne Korduner §
2019-01-11	Installationsgruppen Bohuslän AB	Susanne Korduner
KS 2019/50	Avtal-hantverkstjänster	Johan Karlsson
2019.42	Avtal-hantverkstjänster rör och vvs	Susanne Korduner §
2019-01-11	Installationsgruppen Bohuslän AB	Susanne Korduner
KS 2019/50	Avtal-hantverkstjänster	Johan Karlsson
2019.43	Avtal-hantverkstjänster rör och vvs	Susanne Korduner §
2019-01-11	Brion Teknik AB	Susanne Korduner
KS 2019/50	Avtal-hantverkstjänster	Johan Karlsson
2019.44	Avtal-hantverkstjänster ventilation	Susanne Korduner §
2019-01-11	Brion Teknik AB	Susanne Korduner
KS 2019/50	Avtal-hantverkstjänster	Johan Karlsson
2019.46	Hantverkstjänster - Bygg	Susanne Korduner §
2019-01-14	Erlandsson Bygg AB	Susanne Korduner
KS 2019/50	Avtal-hantverkstjänster	

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
		Johan Karlsson
2019.47	Hantverkstjänster - Målare	Susanne Korduner §
2019-01-14	Hedströms Bygg och fastighetservice ab	Susanne Korduner
KS 2019/50	Avtal-hantverkstjänster	Johan Karlsson
2019.48	Hantverkstjänster - Bygg	Susanne Korduner §
2019-01-14	Hedströms bygg och fastighetservice AB	Susanne Korduner
KS 2019/50	Avtal-hantverkstjänster	Johan Karlsson
2019.100	Personuppgiftbehandlingsavtal avseende anropsstyrda trafik tjänster (Färdtjänst/skolskjuts)	§
2019-01-23	Västtrafik AB	
KS 2019/59	Personuppgiftbehandlingsavtal avseende anropsstyrda trafik tjänster (Färdtjänst/skolskjuts)	Susanne Korduner
2019.105	Avtal Färgelanda Högsäters Bygg AB Utomhuskläder Skola Fritid 20190118-20200118	§
2019-01-24	Högsäters Bygg AB	
KS 2019/60	Upphandling Utomhuskläder för personal inom enheterna Teknik, Skola och Fritid	Susanne Korduner
2019.106	Avtal Färgelanda Högsäters Bygg AB Utomhuskläder Enhet Teknik 20190118-20200118	§
2019-01-24	Högsäters Bygg AB	
KS 2019/60	Upphandling Utomhuskläder för personal inom enheterna Teknik, Skola och Fritid	Susanne Korduner
2019.107	Avtal Färgelanda Bygghandel AB Utomhuskläder Skola Fritid 20190120-20200120	§
2019-01-24	Färgelanda Bygghandel	
KS 2019/60	Upphandling Utomhuskläder för personal inom enheterna Teknik, Skola och Fritid	Susanne Korduner
2019.115	Bidrag beviljat med 5 000 kr för 2019	§
2019-01-23		
KS 2019/22	Föreningsbidrag SOCIALA 2019	Susanne Korduner
2019.148	Avtal avseende Licenser DuoSTATION MDM 20190201-20220131	§
2019-01-29	ProgramDuon AB	
KS 2019/63	Anskaffning Mobile device management.(MDM)	Jonas Berggren
2019.155	Medgivande till placering av växthus närmare än 4,5 m till fastighetsgräns Högsäters Prästgård 1:49 och Högsäters Prästgård 1:64	§

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2019-01-31		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.158	Tillförordnad kommunchef 20190207--14	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.159	Vidaredelegation avseende beslut om registrering av lotterier enligt Spellagen 6 kap 9 § till handläggare Kultur och Fritid	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.160	Vidaredelegation av Beslut om bidrag till studieförbund till handläggare Kultur och Fritid	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.161	Vidaredelegation av Beslut om föreningsbidrag till sociala ändamål till handläggare Kultur och Fritid	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.162	Vidaredelegation av Godkännande att förening är bidragsberättigad till handläggare Kultur och Fritid	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.163	Vidaredelegation av Överlåtelse av kommunala fordon enligt Lag om flyttning av fordon till enhetschef Teknik	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.164	Vidaredelegation av Beslut inom Fastighetsområdet till mark- och exploateringschef	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2019.165	Vidaredelegation av yttrande till polisen avseendes ianspråktagande av offentlig plats. Deleгат utifrån berört sakområde	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.166	Vidaredelegation avseende Ansökan om statsbidrag till ansvarig chef inom respektive sakområde	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.167	Vidaredelegation av Beslut om Organisationsförändring samt Ärenden inom personalområdet till ansvarig chef eller personalchef	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.168	Vidaredelegation av beslut om Begäran utlämnande av allmän handling som rör enskilda förhållanden till enhetschef för egen enhet	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.169	Vidaredelegation av beslut avseende Begäran utlämnande av allmän handling till enhetschef för egen enhet	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.171	Vidaredelegation av beslut inom Personalområdet till personalchef	§
2019-02-04		
KS 2019/2	Beslut om delegering av beslutanderätt (kompletterande beslut under året)	Susanne Korduner
2019.198	Attestuppdrag Socialnämnd från 20190211; Drift o Investering	Susanne Korduner §
2019-02-14		Susanne Korduner
KS 2019/1	Attestuppdrag enligt 5 § Attestreglementet	Johan Lundh
2019.200	Attestuppdrag Socialnämnd från 20190101 Drift	Susanne Korduner §
2019-01-07		Susanne Korduner

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
KS 2019/1	Attestuppdrag enligt 5 § Attestreglementet	Johan Lundh
2019.201	Attestuppdrag Kultur och Fritid från 20190101 Drift	Susanne Korduner §
2019-02-14		Susanne Korduner
KS 2019/1	Attestuppdrag enligt 5 § Attestreglementet	Thomas Lassehag
2019.202	Attestuppdrag Kommunfullmäktige från 20190101 Drift	Susanne Korduner §
2019-02-14		Susanne Korduner
KS 2019/1	Attestuppdrag enligt 5 § Attestreglementet	Per Wahlén
2019.203	Attestuppdrag Måltid från 20190102 Drift	Susanne Korduner §
2019-02-14		Susanne Korduner
KS 2019/1	Attestuppdrag enligt 5 § Attestreglementet	Malin Eriksson
2019.205	Attestuppdrag Utbildningsnämnden från 20190101 Drift	Susanne Korduner §
2019-02-14		Susanne Korduner
KS 2019/1	Attestuppdrag enligt 5 § Attestreglementet	Helena Kronberg
2019.206	Attestuppdrag mark och exploatering från 20190102 Drift	Susanne Korduner §
2019-02-14		Susanne Korduner
KS 2019/1	Attestuppdrag enligt 5 § Attestreglementet	Maria Wagerland

Benämning	Bef fr o m	Bef t o m	Avtal	Delegat
Kock	2019-01-01	2020-12-31	Månadsanställd	Malin Eriksson
Habiliteringsass	2019-01-01	2019-03-31	Månadsanställd	Inger Persson Johansson
Barnskötare	2019-01-01		Månadsanställd	Christina Olsson
Måltidschef	2019-01-01		Månadsanställd	Susanne Korduner
Lärare årsk 1-7	2019-01-01		Månadsanställd	Pär Allvin
Områdesassistent	2019-01-01	2019-12-31	Månadsanställd	Lil Olsson
Ekonomiadministratör	2019-01-01	2019-12-31	Månadsanställd	Kristina Olsson
Barnsköt Obehörig	2019-01-01	2019-06-30	Månadsanställd	Marie-Louise Forsberg

Delgivning

Utskriftsdatum: 2019-02-19

Utskriven av: Barbro Isaksson

DN KS 2019-12

Diarienummer:	Kommunstyrelsen
Riktning:	Alla
Datum:	2019-01-23 - 2019-02-19
Notering:	Meddelande KS 20190227

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	
2019.101	I	Samordningsförbundet Väst styrelseprotokoll nr 1 20190118	Barbro Isaksson
2019-01-24		Samordningsförbundet Väst	
2019.124	I	Slutrapport projekt Affärsutveckling Dalslands kanalområde 2014 2018	Susanne Korduner
2019-01-30		Dalslands Turism AB	
2019.139	U	Ungdomsråd 20190116 Protokoll	Barbro Isaksson
2019-01-31			
2019.183	I	Beslut enligt förordning (2015:552) om statsbidrag för upprustning av skollokaler och av utemiljöer vid skolor, förskolor och fritidshem: Månvägens förskola (7184/2017, 33-81-1061 1024)	Maria Wagerland
2019-02-12		Boverket, Myndigheten för samhällsplanering, byggande och boende	
KS 2019/74		Statsbidrag för upprustning av skollokaler och av utemiljöer vid skolor, förskolor och fritidshem: Månvägens förskola	
2019.190	I	Beslut enligt förordning (2015:552) om statsbidrag för upprustning av skollokaler och av utemiljöer vid skolor, förskolor och fritidshem; Höjdenskolan (dnr 1733/2018, 33-81-1061 4194)	Maria Wagerland
2019-02-13		Boverket, Myndigheten för samhällsplanering, byggande och boende	
KS 2019/77		Beslut enligt förordning (2015:552) om statsbidrag för upprustning av skollokaler och av utemiljöer vid skolor, förskolor och fritidshem; Höjdenskolan	
2019.197	U	Ungdomsråd 20190130 Protokoll	Lillan Fahlstedt
2019-02-13			

Kommunstyrelsens Personalutskott

Plats och tid: Kommunkontoret, Beredskap den 5 februari 2019, klockan 13.00-14.15

Närvarande:

Tobias Bernhardsson (C), ordförande
Linda Jansson (M)
Ulla Börjesson (S)

Övriga:

Susanne Korduner, kommunchef
Eivor Lindahl, HR-strateg
Barbro Isaksson, nämndsekreterare

Utses att justera: Ulla Börjesson

Justeringsplats och tid: Kommunkontoret, den 11 februari 2019

Underskrifter

Ordföranden: _____ ***Tobias Bernhardsson*** _____
Tobias Bernhardsson

Justerare: _____ ***Ulla Börjesson*** _____
Ulla Börjesson

Sekreterare: _____ ***Barbro Isaksson*** _____
Barbro Isaksson

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Beslutsorgan: **Kommunstyrelsens personalutskott**

Sammanträdesdatum: 20XX

Anslaget sätts upp: 20XX

Anslaget tas ned: 20xx

Protokollet förvaras på kommunkontoret

Underskrift: _____
Barbro Isaksson

Kommunstyrelsens Personalutskott

Nästa möte: 25 februari 2019 kl 10.00-12.00, kommunkontoret, Beredskap

Punkter vid dagens möte att uppmärksamma för fortsatt arbete:

- Vid personalutskottets möte 25 februari presenteras en redovisning av löneläget för sektorchefer och enhetschefer inom kommunledningskontoret för samråd, samt en jämförelse av kommunchefslöner med andra kommuner i närområdet.

1. Löneöversyn 2019

HR-strategen redovisar resultatet efter löneöversynen 2018. Det året var de prioriterade grupperna lärare, förskollärare, socialsekreterare, sjuksköterska, fysio-/arbetsterapeuter, ekonomer och chefer för prioriterade grupper.

När det gäller 2019 har de ekonomiska medlen för löneöversynen minskat vilket innebär att det är två miljoner kronor mindre att fördela jämfört med förra året. HR-strategen redogör för olika alternativ när det gäller grupper att prioritera.

Diskussion förs i personalutskottet.

Vidare redovisas tidplanen för löneöversynsarbetet enligt nedan (ansvarig inom parentes):

Februari: Överläggningar med arbetstagarorganisationen (HR-enheten)
Ta fram underlag/aktuella löner (HR-enheten)

Februari/Mars: Förslag ny lön (chef)

Mars: Redovisning resultat totalt till kommunchefens ledningsgrupp

Mars/April: Avstämning med arbetstagarorganisationerna (HR-enheten)

April: Meddelarsamtal (chef)

April/Maj: Utbetalning av ny lön

Forts

Kommunstyrelsens Personalutskott

Forts punkt 1

Personalutskottets beslut

Personalutskottet föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott besluta att prioritera följande grupper i löneöversynen 2019:

- *Sjuksköterskor ca 3 %*
- *Rektorer ca 3 %*
- *Övriga icke prioriterade ca 2 %*
- *Strukturpengar för enskilda medarbetares extraordinära insatser ca 23 000 kr per månad.*

Vid personalutskottets möte 25 februari presenteras en redovisning av löneläget för sektorchefer och enhetschefer inom kommunledningskontoret för samråd, samt en jämförelse av kommunchefslöner med andra kommuner i närområdet.

2. Förändrad ledningsstruktur

Kommunchefen informerar.

Genomlysning av verksamheten vid Arbetsmarknadsenheten respektive Integrationsenheten pågår. Utifrån det som framkommit hittills föreslås en förändring när det gäller organisation och chefskap, dels för berörda enheter men också för avdelning Samhällsutveckling och Administrativa enhetens kansli. denna ses ledarskapet över. Mark- och exploateringschefen får en samordnad roll för enhetscheferna på avdelningen Samhällsutveckling samtidigt som hon behåller sitt uppdrag.

Information till arbetstagarparterna kommer att ske under kommande vecka 7.

Personalutskottet beslutar att en muntlig redovisning av genomlysningen av verksamheterna vid Arbetsmarknads- respektive Integrationsenheten sker på kommunstyrelsens arbetsutskott 20 februari.

3. Sjukfrånvaro

Februari är känd som en VAB-månad (vård av barn) med många sjukskrivningar. Information om längre sjukskrivningar som är aktuella.

Bemanningsenheten har påbörjat sitt arbete och är nu bemannat mellan kl 06.00-17.00 varje vardag.

Kommunstyrelsens Personalutskott

---

4. Personalfrågor av övergripande karaktär

Fråga om det inte ska vara förskolelärare på varje avdelning i förskolan. Det har framförts att så är inte läget i Ödeborg. *Utskottets sekreterare kollar av aktuell fråga med ansvarig förskolechef och återkopplar till personalutskottet.*

5. Avslutning

Mötet avslutas.

Kommunstyrelsen arbetsutskott

Plats och tid: Kommunkontoret, Beredskap, onsdagen den 20 februari 2019
kl 08.30-15.00

Beslutande:

Tobias Bernhardsson (C) ordf
Linda Jansson (M)
Ulla Börjesson (S)

Närvarande ej tjänstgörande ersättare

Urban Henriksson (S)

Övriga närvarande

Susanne Korduner, kommunchef
Barbro Isaksson, nämndsekreterare
Karin Stenlund, affärs- och miljöstrateg Fyrbodals kommunalförbund, § 46
Jenny Christensen, energistrateg/energi- och klimatrådgivare Dalslands miljö- och energikontor, § 46
Jonny Leandersson, energistrateg/energi- och klimatrådgivare Dalslands miljö- och energikontor, § 46
Övriga deltagare anges i respektive paragraf

Eventuella jäv och ersättares tjänstgöring vid jäv anges i respektive paragraf

Utses att justera: Ulla Börjesson

Justeringsplats och tid: Kommunkontoret, den 21 februari 2019 Paragrafer §§ 28-49
kl 09.00

Underskrifter

Ordförande: _____ *Tobias Bernhardsson* _____
Tobias Bernhardsson

Justerare: _____ *Ulla Börjesson* _____
Ulla Börjesson

Sekreterare: _____ *Barbro Isaksson* _____
Barbro Isaksson

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Beslutsorgan: **Kommunstyrelsens arbetsutskott**

Sammanträdesdatum: 2019-02-20

Anslaget sätts upp: 2019-02-22

Anslaget tas ned: 2019-03-18

Protokollet förvaras på kommunkontoret

Underskrift: *Barbro Isaksson* _____
Barbro Isaksson

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Innehållsförteckning

KSAU § 28	4
Tillägg till föredragningslistan	4
KSAU § 29 Dnr KS 2019-67	5
Löneöversyn 2019, prioriterade grupper	5
KSAU § 30 Dnr KS 2019-68	7
Genomlysning av Arbetsmarknadsenheten respektive Integrationsenheten	7
KSAU § 31 Dnr KS 2019-7	8
Årsredovisning för Färgelanda kommun 2018	8
KSAU § 32 Dnr KS 2019-29	9
Mål- och resursplan 2020-2022, tidplan för budgetprocessen	9
KSAU § 33 Dnr KS 2019-5	10
Budget 2019, lägesrapport	10
KSAU § 34	11
Ågarsamråd 2019	11
KSAU § 35 Dnr KS 2019-69	12
Inköp av hjärtstartare till kommunens lokaler	12
KSAU § 36 Dnr KS 2019-38	14
Svar på motion ”Ödeborgs skola - Gymnastikhallen i Ödeborgs skola ska in i underhållsplan för kommunala fastigheter”	14
KSAU § 37 Dnr KS 2019-24	16
Kommunfullmäktiges beslut om utbetalning av kommunalt partistöd för 2019 och perioden 2018-10-15—2018-12-31	16
KSAU § 38 Dnr KS 2019-89	18
Kommunens bidragsregler för föreningar	18
KSAU § 39	19
Byggnation av lägenheter för äldre	19
KSAU § 40 Dnr KS 2019-57	20
Strategiskt belägna grönytor	20
KSAU § 41	21
Vägföreningarna och skötsel av grönytor	21
KSAU § 42 Dnr KS 2019-90	22
Detaljplan Dyrtorp 1:3 samt möjlighet att skapa gång- och cykelväg i anslutning till tänkt industriområde	22
KSAU § 43 Dnr KS 2019-73	24
Nytt verksamhetsområde för vatten och avlopp (VA) för del av fastigheten Dyrtorp 1:3	24
KSAU § 44 Dnr KS 2019-91	26
Översiktsplan 2014 Färgelanda kommun	26
KSAU § 45	27
Kommunchefens information	27
KSAU § 46	28
”Hela gröna vägen - Fossilfri gränsregion 2030”	28

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 47 Dnr KS 2019-40.....	29
Kommunchefens instruktion – befattningshavaren som har den ledande ställningen bland kommunens anställda.....	29
KSAU § 48 Dnr KS 2019-72.....	35
Framtidens förskole- och skollokaler inklusive omkringliggande byggnader och ytor.....	35
KSAU § 49.....	37
Övriga ärenden – Väg 2097	37

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 28

Tillägg till föredragningslistan

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att göra följande tillägg till Övriga ärenden på dagens föredragningslista:

- Väg 2097.
- _____

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 29

Dnr KS 2019-67

Löneöversyn 2019, prioriterade grupper
Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar med stöd av kommunstyrelsens delegationsordning (strategiska lönefrågor) att följande grupper prioriteras i 2019 års löneöversyn:

Sjuksköterskor	ca 3 %
Rektorer	ca 3 %
Strukturpengar (för enskilda medarbetares extraordinära insatser)	ca 23 000 kr/månad.

Ovanstående procentsatser utgör ett beräkningsunderlag och är inte knutet till individuella löner.

Arbetsutskottet beslutar att godkänna förvaltningens tidplan för 2019 års löneöversyn.

Finansiering sker inom befintlig ram.

Ärendebeskrivning

Inför 2019 års löneöversyn är ekonomiska medel avsatta för prioriterade grupper som arbetsgivaren beslutar. De prioriterade grupper som föreslås är yrkesgrupper som är svåra att rekrytera till och behålla.

Utöver föreslagna prioriterade yrkesgrupper är beräkningsgrunden för övriga, icke prioriterade ca 2 %.

Tidplan för löneöversynen föreligger med start av överläggningar med arbetstagarorganisationernas representanter i februari och med mål att ny lön betalas ut i april/maj.

Beslutsunderlag

Administrativa enhetens tjänsteskrivelse daterad 6 februari 2019 inklusive presentation innehållande tidplan.

HR-strategen informerar.

_____

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 29

Beslutet expedieras till:

Administrativ chef

HR-strateg

Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 30

Dnr KS 2019-68

Genomlysning av Arbetsmarknadsenheten respektive Integrationsenheten

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

En genomlysning av verksamheten vid Arbetsmarknadsenheten respektive Integrationsenheten har genomförts och redovisas.

Kommunchefen och ansvarig utredare informerar.

Beslutet expedieras till:

Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 31 Dnr KS 2019-7
Årsredovisning för Färgelanda kommun 2018

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar att för sin del godkänna förslaget till årsredovisning för 2018 och överlämna densamma till revisionen för granskning.

Inga över- eller underskott överförs till 2018.

Beslutade riktade investeringsmedel för 2018 som inte förbrukats överförs till 2019.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som sedan överlämnas till revisionen för granskning. Årsredovisningen tillsammans med revisionsrapporten/revisionsberättelsen överlämnas därefter till kommunfullmäktige för prövning av frågan om ansvarsfrihet.

Årsredovisningen för år 2018 visar ett positivt resultat på 4,8 mnkr, vilket är 3,0 mnkr sämre än budget. Kommunkoncernens plusresultat är 4,6 mnkr.

Beslutsunderlag

Ekonomiavdelningens tjänsteskrivelse daterad 11 februari 2019 samt förslag till Årsredovisning 2018 för Färgelanda kommun.

Ekonomichefen informerar.

Beslutet expedieras till:
 Kommunstyrelsen
 Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 32 Dnr KS 2019-29
Mål- och resursplan 2020-2022, tidplan för budgetprocessen

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar anta tidplan för arbetet med Mål- och resursplan 2020-2022.

Ärendebeskrivning

Från 2019 har Färgelanda kommun en nämndsorganisation. Detta innebär att respektive nämnd ska lämna underlag inför framtagandet av Mål- och resursplan (MRP) 2020-2022 samt utifrån fastställd MRP fatta beslut om nämndens detaljbudget.

Förslag till arbetsprocess är framtagen för att få ett bra underlag med god insyn från nämnder och kommunfullmäktiges samtliga partier, inför beslut i kommunfullmäktige i november 2019.

Beslutsunderlag

Ekonomiavdelningens tjänsteskrivelse daterad 1 februari 2019.
 Förslag Budgetprocess MRP 2020-2022.

Beslutet expedieras till:
 Kommunstyrelsen
 Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 33
Budget 2019, lägesrapport

Dnr KS 2019-5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottets beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Aktuell information lämnas kring kommunens ekonomiska situation 2019 med tanke på prognostiserat underskott. Förslag till åtgärder för en budget i balans utifrån givet uppdrag från kommunstyrelsen (§ 6, 2019-01-23) är planerat att redovisas vid sammanträdet i mars.

Kommunchefen och ansvarig ekonom för kommunstyrelsen informerar.

Beslutet expedieras till:

Kommunchefen
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 34
Ägarsamråd 2019

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottets beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Inför kommande ägarråd diskuteras kommunens ekonomiska åtaganden inom respektive stiftelse och förbund.

Inbjudan har kommit till ägarsamråd för Stiftelsen Dalslands Kanals framtida bestånd (2019-03-12) samt Samordningsförbundet Väst (2019-03-15). Ägarråd kommer också att genomföras för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF) respektive Dalslands Miljö- och Energiförbund.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 35

Dnr KS 2019-69

Inköp av hjärtstartare till kommunens lokaler
Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar att i dagsläget inte införskaffa hjärtstartare för placering i kommunens offentliga lokaler då finansiering inte finns. Ärendet tas med i kommande budgetarbete.

Yrkanden

Ulla Börjesson (S) yrkar att arbetsutskottet beslutar föreslå kommunstyrelsen besluta att köpa in tre hjärtstartare under 2019 och ytterligare tre under 2020. Förvaltningen avgör i vilken lokal (utifrån föreslagna lokaler) hjärtstartarna placeras ut respektive år. Finansiering sker inom kommunstyrelsens ofördelade medel respektive budgetår.

Tobias Bernhardsson (C) yrkar att arbetsutskottet beslutar enligt förvaltningens förslag att hänskjuta frågan till kommande budgetarbete.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på Tobias Bernhardssons (C) respektive Ulla Börjessons (S) yrkande och finner att arbetsutskottet föreslår kommunstyrelsen besluta att i dagsläget inte införskaffa hjärtstartare för placering i kommunens offentliga lokaler då finansiering inte finns. Ärendet tas med i kommande budgetarbete.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens ledningsutskott (KLU) ger 2017-10-23 (§ 228) kommunchefen i uppdrag att inventera placering av befintliga kommunala hjärtstartare och föra in dessa i den särskilda appen "Hjärtstartarregistret". Kommunchefen har också att utreda vilka ytterligare kommunala inrättningar/platser som kan vara aktuella för placering av hjärtstartare, inklusive en kostnadsberäkning.

I gjord kartläggning har sex platser identifierats där det vore lämpligt att ha hjärtstartare. Hjärtstartare går att hyra på två till tre års basis eller köpas in med en garantitid på sju till åtta år, exklusive batterier och elektroder som har en kortare hållbarhet mellan två till fyra år beroende på modell. Totalt innebär detta en kostnad mellan 57 000 – 75 000 kr för sex utrustningar och halva

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 35

kostnaden om gymnastiksalarna undantas vid inköp. Att hyra utrustning under samma tidsperiod som garantitiden innebär en kostnad på cirka 155 000 kr för sex stycken.

Utifrån kommunens ekonomiska läge så finns idag inte någon möjlighet att finansiera anskaffande av hjärtstartare. Frågan bör tas med i kommande budgetarbete med hänsyn till avstånd och frånvaro av ambulans i kommunen för att rädda liv där så är möjligt. Varje år drabbas cirka 10 000 personer av plötsligt hjärtstopp. Genomförda studier har visat att vid användning av hjärtstartare vid hjärtstopp överlever 70 % vid rätt användande av utrustningen.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad den 4 januari 2019.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 36

Dnr KS 2019-38

Svar på motion ”Ödeborgs skola - Gymnastikhallen i Ödeborgs skola ska in i underhållsplan för kommunala fastigheter”
Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunfullmäktige beslutar anse motionen besvarad. Gymnastikhallen i Ödeborgs skola ingår i den nulägesanalys av nuvarande skolor och förskolor status och underhållsbehov inklusive omkringliggande byggnader/ytor som kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars 2019.

Ärendebeskrivning

Ulla Börjesson (S) vill i motionen ”Gymnastikhallen i Ödeborgs skola” att kommunen i underhållsplanen för kommunens fastigheter prioriterar renoveringen av gymnastikhallen i Ödeborgs skola.

Enhet mark- och exploatering gör inför varje år en prioritering utifrån det samlade underhålls- och investeringsbehovet för de kommunägda byggnaderna. Under året uppkommer dock alltid ett akut behov vilket gör att omprioritering ofta behöver göras utifrån befintlig budget. Akut underhålls-/ investeringsbehov kan till exempel vara läckande tak, ventilation som inte fungerar m m.

Enheten har inför året med gymnastikhallen i Ödeborg i planeringen men av olika anledningar kan även i år omprioriteringar komma att behöva göras om det uppkommer akuta åtgärder som måste åtgärdas och inte kan fördröjas.

På aktuell byggnad ligger det i första hand ett behov av investeringsmedel för att få till önskade förbättringsåtgärder vilket planeras att sökas under året.

Gymnastikhallen ingår också som en del i den nulägesanalys av nuvarande skolors och förskolors status och underhållsbehov inklusive omkringliggande byggnader/ytor som pågår och som kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars där gymnastiksalen ingår.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad 1 februari 2019.

Motion ”Gymnastikhallen i Ödeborgs skola” daterad 10 december 2018.

_____

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 36

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen

Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 37

Dnr KS 2019-24

**Kommunfullmäktiges beslut om utbetalning av kommunalt partistöd
för 2019 och perioden 2018-10-15—2018-12-31**
Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunfullmäktige beslutar att utbetala kommunalt partistöd för år 2019 till de partier som lämnat in en redovisning av hur det kommunala partistödet har använts under 2017 och som har representation i kommunfullmäktige i enlighet med kommunallagens bestämmelser och kommunens reglemente för kommunalt partistöd.

Samtidigt godkänns utbetalning av partistödet för perioden 2018-10-15–12-31 baserat på valresultatet 2018 (beslut om partistödet för 2018 gäller perioden fram till den nya mandatperioden börjar).

Partistöd utbetalas till Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen ska kommunfullmäktige årligen fatta beslut om utbetalning av kommunalt partistöd.

Enligt reglementet för kommunalt partistöd utgår stödet dels som ett grundstöd, dels som ett mandatbundet stöd. Grundstödet är fast medan mandatstödet beräknas utifrån det belopp som återstår av det budgeterade totalbeloppet efter det att grundstödet fördelats.

Partistödet för 2019 är budgeterat till 250 000 kronor.

Grundstöd per år

Parti som har 1-3 mandat i kommunfullmäktige:	4 100:-
Parti som har 4-6 mandat i kommunfullmäktige:	6 850:-
Parti som har 7-9 mandat i kommunfullmäktige:	9 600:-
Parti som har 10 och fler mandat i kommunfullmäktige:	12 300:-

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 37

Totalt grundstöd 2019 uppgår till 43 800 kronor för 2019.

Återstår att fördela som mandatstöd 206 200 kronor på 31 mandat.

Mandatstödet 2019 blir 6 652 kronor/mandat.

(Mandatstödet föregående år uppgick till 7 159 kronor. Att det blir lägre 2019 beror på förändringar efter valet 2018, att kristdemokraterna inte längre har representation och att samtliga 31 mandat i kommunfullmäktige är besatta) .

Enligt kommunallagen (KL) ska mottagare av partistödet årligen lämna en skriftlig redovisning med ett granskningsintyg som visar att stödet föregående år har använts för att stärka partiets ställning i den kommunala demokratin. (KL 4 kap 31 §). Denna redovisning ska lämnas senast sex månader efter det aktuella årets slut, det vill säga 30 juni 2018. Samtliga partier har lämnat sin redovisning för 2017 inom den föreskrivna tiden.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad 7 februari 2019.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen

Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 38

Dnr KS 2019-89

Kommunens bidragsregler för föreningar

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att uppföljning av beslutade bidragsregler för föreningar sker under hösten 2019.

Yrkanden

Tobias Bernhardsson (C) yrkar att uppföljning av beslutade bidragsregler för föreningar sker under hösten 2019.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att arbetsutskottet beslutar att uppföljning av beslutade bidragsregler för föreningar sker under hösten 2019.

Ärendebeskrivning

Information om arbetet med beviljande av föreningsbidrag utifrån i december antagna bidragsregler. Diskussion kring definitionen av "multiarena". Enhetschef Kultur och Fritids definition är "Anläggning som möjliggör utövning av fler än en idrottsgren och som utövas i ordinarie föreningsverksamhet" vilket arbetsutskottet inte har någon avvikande mening mot.

Beslutet expedieras till:

Enhetschef Kultur och Fritid
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 39

Byggnation av lägenheter för äldre

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Valbohem AB:s VD och sektorchef Omsorg informerar om pågående arbete och diskussioner som förs kring byggande av lägenheter för äldre i Färgelanda.

_____

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 40

Dnr KS 2019-57

Strategiskt belägna grönytor
Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att avvakta med beslut i ärendet. Informationen läggs till handlingarna.

Yrkande

Tobias Bernhardsson (C) yrkar att arbetsutskottet avvaktar med att fatta beslut i ärendet.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att arbetsutskottet beslutar att avvakta med att fatta beslut i ärendet.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har fått i uppdrag att ta fram förslag på strategiskt belägna grönytor. I framtaget underlag ges förslag på sådana ytor, vad kommunen ska åtgärda och kostnader för detta.

Beslutsunderlag

Mark- och exploateringsenhetens tjänsteskrivelse daterad 11 februari 2019. Presentation av strategiskt belägna grönytor.

Beslutet expedieras till:

Mark- och exploateringschef
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 41

Vägföreningarna och skötsel av grönytor

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Vägföreningen i respektive Färgelanda, Högsäter, Stigen och Ödeborg önskar ett möte med representanter från kommunen för att diskutera vägföreningarnas ansvarsområden, dagvatten m m. Mötet kommer att genomföras under vecka 9.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 42

Dnr KS 2019-90

Detaljplan Dyrtorp 1:3 samt möjlighet att skapa gång- och cykelväg i anslutning till tänkt industriområde
Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsen informeras om aktuell status i arbetet med ändrad detaljplan för Dyrtorp 1:3 vid kommande sammanträde.

Arbetsutskottet beslutar för egen del att ge kommunchefen i uppdrag att undersöka möjligheten att skapa en övergång för gång- och cykelväg i anslutning till avfarten till tänkt industriområde eller på lämpligaste plats mellan infarten mot Stigen och den södra infarten till Färgelanda. Detta för att underlätta för gående och cyklister att passera väg 172. Det vore lämpligt att samordna arbetet med avfart till industriområdet och övergången till samma tillfälle.

Yrkande

Tobias Bernhardsson (C) yrkar att förvaltningen får i uppdrag att undersöka möjligheten att skapa en övergång för gång- och cykelväg i anslutning till avfarten till tänkt industriområde eller på lämpligaste plats mellan infarten mot Stigen och den södra infarten till Färgelanda. Detta för att underlätta för gående och cyklister att passera väg 172. Det vore lämpligt att samordna arbetet med avfart till industriområdet och övergången till samma tillfälle.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att arbetsutskottet beslutar att kommunchefen får i uppdrag att undersöka möjligheten att skapa en övergång för gång- och cykelväg i anslutning till avfarten till tänkt industriområde eller på lämpligaste plats mellan infarten mot Stigen och den södra infarten till Färgelanda.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har tidigare gett förvaltningen i uppdrag att upprätta förslag till ändrad detaljplan för småindustri inom Dyrtorp 1:3. Arbetet pågår och nu avvaktas underlag i form av plankartor för ändring av väg, för att komma vidare. Intentionen är att beslut om ändrad detaljplan ska kunna fattas under 2019.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 42

Mark- och exploateringschef och bygglovsingenjör informerar.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Kommunchef
Plan- och byggchef
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 43

Dnr KS 2019-73

Nytt verksamhetsområde för vatten och avlopp (VA) för del av fastigheten Dyrtorp 1:3
Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar uttala att styrelsen för sin del anser att del av fastigheten Dyrtorp 1:3 ska ingå i ett verksamhetsområde för Vatten och avlopp.

Kommunchefen får i uppdrag att vidta erforderliga åtgärder för att ett sådant beslut avseende det aktuella planområdet kan fattas av kommunfullmäktige senast vid samma tillfälle som kommunfullmäktige har att ta ställning till förslaget för ny detaljplan.

Finansiering sker genom VA-taxa.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har 2012-09-12 beslutat att anta en detaljplan för fastigheten Dyrtorp 1:3 för småindustri (1439-P78).

Det har konstaterats att planen inte kan genomföras och kommunstyrelsen har därför 2017-11-01 beslutat att detaljplanen ska göras om. Av genomförandebeskrivningen i den gamla detaljplanen framgår också att utbyggnaden av VA inom området ska bestå av en anslutningspunkt in på planområdet och som sedan skulle fungera som gemensamhetsanläggning för samtliga kommande tomter.

I samband med framtagandet av förslag till ändring av detaljplan bör VA-frågan ses över och lösas. Förvaltningen föreslår att ett verksamhetsområde för VA upprättas inom planområdet.

Om VA-frågan löses genom en gemensamhetsanläggning, kan detta innebära att eventuell köpare som väljer en tomt långt ifrån anslutningspunkten får bära kostnader för anläggningen från anslutningspunkten in till tomten. Detta får köparen göra till dess att området bebyggs ytterligare.

Skulle VA-frågan istället lösas genom ett verksamhetsområde, innebär detta för exploatören att tomter som styckas innan försäljning redan har försetts med en servis för VA. Exploatören slipper då bekosta hela anläggningen till dess att området är ytterligare bebyggt.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 43

Kostnader för anslutningen av de tomter som inte säljs får Färgelanda kommun bära i egenskap av fastighetsägare till dess att försäljning sker.

Beslutsunderlag

Avdelning Samhällsutvecklings tjänsteskrivelse daterad 10 januari 2019.

Bygglovsingenjör och mark- och exploateringschef informerar.

Beslutet expedieras till:
Kommunstyrelsen
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 44

Dnr KS 2019-91

Översiktsplan 2014 Färgelanda kommun
Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Nuvarande Översiktsplan antogs 3 september 2014 (KF § 122). Enligt 3 kap 27 § Plan- och bygglagen (PBL) ska kommunfullmäktige minst en gång per mandatperiod ta ställning till om översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap 5 § PBL.

Länsstyrelsen ska redovisa sina synpunkter i fråga om sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Kontakt kommer att tas med länsstyrelsen för att inhämta synpunkter efter vilket ärendet återkommer till kommunstyrelsen.

Bygglovsingenjören informerar.

Beslutet expedieras till:

Plan- och byggchefen

Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 45

Kommunchefens information
Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Kommunchefen informerar om:

- Snöröjning och vad som gäller utifrån gjord upphandling.
- Möjligheten för kommunen att söka medel från länsstyrelsen utifrån 37 och 37a §§ för insatser och samverkan inom integrationsområdet.
- Aktuellt personalläge.
- Invigning av Månvägens förskola.
- Inkommen remiss avseende "Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74).
- Aktuell status för försäljning av Gatersbyn 1:120 där tidplan för arbete är framtagen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 46

”Hela gröna vägen - Fossilfri gränsregion 2030”

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Arbetsutskottet beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Projektet ”Hela gröna vägen – fossilfri gränsregion 2030” startade 2014 och drivs av samtliga kommuner i svenska Fyrbodal, i norska Östfold och Follo samt Elbilforeningen och Gröna bilister. Projektet arbetar för en fossilfri fordonsflotta inom kommuner och näringsliv senast 2030.

Ansvariga tjänstemän på Fyrbodals kommunalförbund och Dalslands Miljö- och Energikontor informerar om arbetet som genomförts inom Fyrbodal. Ett fortsatt arbete kommer att ske inom följande områden:

- Fossilfria kommunala bilar
- Upphandling tjänster
- Infrastruktur laddning och biogas
- Fossilfria arbetsmaskiner
- Elcykling
- Biogasproduktion avfall
- Kommunikation/Information om arbetet

Diskussion om det fortsatta arbetet samt nya möjliga arbetsområden i Färgelanda kommun där ett exempel kan vara samordnade transporter i framtiden.

I samband med detta informeras om pågående revidering av kommunens energi- och klimatstrategi som antogs 2008. Revideringen utgår från ”Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om”.

_____

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 47

Dnr KS 2019-40

Kommunchefens instruktion – befattningshavaren som har den ledande ställningen bland kommunens anställda

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar att den befattningshavare som ska ha den ledande ställningen bland kommunens anställda ska ha benämningen kommunchef och antar instruktionen för kommunchefen i Färgelanda kommun enligt följande:

Kommunchefen är kommunens ledande tjänsteperson. Kommunchefen är anställd av kommunstyrelsen, vilken kommunchefen får sitt uppdrag från och svarar inför. Kommunchefen har det yttersta ansvaret för att bereda ärenden, lägga förslag och verkställa kommunstyrelsens och nämndernas beslut.

Kommunchefen ska arbeta med stor integritet med avseende på information och underlag inför beslut och tjäna både majoritet och minoritet i styrelsen och nämnderna.

I kommunchefens uppdrag ingår att:

- *Ansvara för principerna för att styrning, ledning, uppföljning, utvärdering och kontroll finns fastställd, hanteras och beslutas enligt fastställd ordning.*
- *Fastställa förvaltningens ledningsorganisation.*
- *Verka för en tydlig roll- och uppgiftsfördelning mellan förtroendevalda och anställda.*

Utveckling av kommunens verksamheter och av kommunen

Kommunchefen har en drivande roll att tillsammans med kommunstyrelsen utveckla och effektivisera kommunens organisation och verksamheter.

Kommunchefens kontaktperson gentemot kommunstyrelsen är kommunstyrelsens ordförande.

Kommunchefens kontaktperson gentemot nämnderna är nämndens ordförande.

Kommunchefen har också en roll i utveckling av kommunen som geografiskt område.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 47 2/6

Externa kontakter

Kommunchefen ska i förhållande till externa parter uppmärksamt följa frågor som är av betydelse för Färgelanda kommuns utveckling, särskilt vad gäller strategiska och övergripande frågor och sammanhang.

Kommunchefen ska i regionala och nationella organ representera och företräda Färgelanda kommun i strategiska och övergripande frågor och sammanhang.

Kommunchefen har ett övergripande ansvar för att Färgelanda kommun och dess förvaltningar är representerade på ett ändamålsenligt sätt i dessa externa sammanhang. Exempel på externa kontakter är:

- *Näringsliv*
- *Länsstyrelsen och andra myndigheter*
- *Högskolan Väst*
- *Västra Götalandsregionen och andra regionala och delregionala organ*
- *Medborgare och organisationer*
- *Kommunchefen får överlåta åt annan befattningshavare att företräda förvaltningen vid externa kontakter.*

Massmedia

I kommunchefens uppdrag ingår att skapa den öppenhet i bemötande av massmedia som gäller med utgångspunkt från bland annat offentlighetsprincipen. Kommunchefen är ansvarig för kontakter med journalister i de frågor som rör förvaltningen, men har också ansvaret för att hela den kommunala organisationen strävar efter bra massmediarelationer och att ge fullständiga och korrekta uppgifter.

Arbetsuppgifter mot politiska organ
Kommunstyrelsen och dess utskott

Kommunchefen är ytterst ansvarig för förvaltningens beredning av ärenden till kommunstyrelsen och dess utskott. För ärenden som kommer från annan nämnd eller bolagsstyrelse har kommunchefen ansvar för att komplettering sker med yttrande och beslutsförslag, till exempel med avseende på finansiering av förslagen.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSU § 47 3/6

I detta ligger att kommunchefen ska se till att beslutsunderlagen är sakliga, opartiska och baserade på professionell sakkunskap inom det aktuella området. Om det i en fråga finns en rättslig osäkerhet ska detta framgå.

Nämnderna och dess utskott

Kommunchefen är ytterst ansvarig för förvaltningens beredning av ärenden till nämnderna och dess utskott. I detta ligger att kommunchefen ska se till att beslutsunderlagen är sakliga, opartiska och baserade på professionell sakkunskap inom det aktuella området. Om det i en fråga finns en rättslig osäkerhet ska detta framgå.

Föredragningar och uppdrag från kommunstyrelsen och nämnderna

Uppdrag från kommunstyrelsen och nämnderna till förvaltningsorganisationen ska riktas till kommunchefen. Kommunchefen ansvarar för att uppdragen verkställs och återrapporteras till kommunstyrelsen.

Kommunchefen har att, efter samråd med kommunstyrelsens ordförande/ ordförande i nämnd, se till att styrelsen/nämnden vid sitt beslutsfattande har möjlighet att genom muntliga föredragningar och frågor få kompletteringar till skrivet beslutsunderlag.

Kommunchefen får överlämna uppgiften att företräda förvaltningen gentemot nämnderna (till exempel som mottagare av nämndens uppdrag eller som kontaktperson till förvaltningen) till sektorchef eller annan i förvaltningen.

Närvaro- och yttranderätt samt rätt att göra anteckningar till protokollet

Kommunchefen har närvaro- och yttranderätt i kommunstyrelsen och dess utskott och i kommunens övriga nämnder. Kommunchefen har rätt att göra en anteckning till protokollet till exempelvis om finansiering saknas.

Initiativ

Att ta erforderliga initiativ är en naturlig del av uppdraget för kommunchefen. Det gäller bland annat inom den uppsiktsskyldighet över kommunens verksamheter som enligt kommunallagen vilar på kommunstyrelsen. Kommunstyrelsens ordförande och kommunchefen kommer gemensamt fram till vilka kontakter som bör tas dem emellan innan ett initiativ tas.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 47 4/6

Kommunchefen ska anmäla sådana initiativ och uppdrag till förvaltningen till kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige

Kommunchefen ska närvara vid kommunfullmäktiges sammanträden när kommunfullmäktiges ordförande önskar.

Säkerhet och extraordinär händelse

Vid extraordinär händelse där krisledningsnämnden inte behöver aktiveras, sammankallar kommunchefen krisledningsgruppen och beslutar om vilka åtgärder som ska vidtas.

Vid extra ordinär händelse har kommunchefen rätt att bestämma över all verksamhet i kommunen i enlighet vad krisledningsnämnden beslutar

Kommunchefen ska ansvara för ledning och samordning i händelse av kris. Kommunchefen är chef för den centrala krisledningen (CKL) och är föredragande för krisledningsnämnden när den aktiveras

Arbetsuppgifter mot förvaltningen
Kommunstyrelsens förvaltning
Förvaltningsledning

Kommunchefen är chef för hela kommunförvaltningen.

Anställning av personal

Kommunchefen anställer direkt underställd personal.

Förvaltningschefer och sektorchefer

Kommunchefen är chef för sektorcheferna. Kommunchefen svarar för arbetsgivarrollen gentemot sektorcheferna och för att dessa i sina uppdrag också beaktar kommunövergripande frågor, och anlägger ett koncernperspektiv.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 47 5/6

Anställning och avveckling av sektorchefer

Kommunchefen beslutar om anställning av sektorchefer efter samråd med personalutskottet. Kommunchefen ansvarar för beredning av dessa rekryterings- och anställningsärenden. Avveckling av sektorchefer åligger kommunchefen efter samråd med personalutskottet.

Ledning och samordning av förvaltningens ledningsgrupp

Kommunchefen ansvarar för sammansättningen och leder förvaltningens ledningsgrupp. Kommunchefen ansvarar för samordning mellan sektorerna avseende till exempel utveckling av strategiska kommunövergripande frågor och gemensamma uppgifter.

Kommunchefen ansvarar för sektorchefernas kompetensutveckling.

Medarbetar- och lönesamtal

Kommunchefen är lönesättande chef för sektorcheferna och annan direkt underställd personal och ska föra medarbetar- och lönesamtal med berörda. Kommunchefen fattar efter samråd med personalutskott, beslut om löneöversyn för sektorchefer och enhetschefer direkt underställda kommunchefen.

Arbetsuppgifter mot kommunala bolag och kommunalförbunden
Samordning

Kommunchefen ansvarar för att samordning sker mellan Bolagen, (hel och delägda) och kommunen.

Bolagen (hel och delägda) och kommunförvaltningen (sektorerna).

Kommunen och kommunalförbunden.

Kommunchefen ska verka för att alla organ som ingår i kommunkoncernen ska anlägga ett koncernperspektiv.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 47 6/6

Uppföljning av instruktionen

Kommunchefen och kommunalrådet ska en gång om året föra ett uppföljningssamtal med denna instruktion som underlag.

Lönesättning av kommunchefen

Uppföljningssamtalet, tillsammans med kommunens övriga lönekriterier utgör underlag för lönesättningen av kommunchefen.

Kommunstyrelsens ordförande för lönesamtal med kommunchefen och fattar, efter samråd med Kommunstyrelsens personalutskott, beslut om löneöversyn för kommunchefen.

Ärendebeskrivning

I kommunallagen som trädde i kraft 2018-01-01 framgår följande av kapitel 7 (Anställda):

1 § Styrelsen ska utse en direktör. Direktören ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för den förvaltning som finns under styrelsen.

Styrelsen får besluta att direktören ska ha en annan benämning.

2 § Styrelsen ska i en instruktion fastställa hur direktören ska leda förvaltningen under styrelsen. Instruktionen ska också fastställa direktörens övriga uppgifter.

En revidering av given instruktion är gjord i form av revideringar på grund av ny nämndsorganisation samt tillägg avseende "Säkerhet och extraordinär händelse".

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse daterad 7 januari 2019.
Förslag till instruktion.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 48

Dnr KS 2019-72

Framtidens förskole- och skollokaler inklusive omkringliggande byggnader och ytor

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar utse en parlamentarisk arbetsgrupp avseende framtidens förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, bestående av följande personer:

namnförslag framläggs på KS sammanträde

Arbetsgruppens uppdrag innebär att arbeta fram förslag på en långsiktig, finansierad plan för investeringar i Färgelanda kommun avseende förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, fram till år 2025.

Förslaget ska presentera:

- för- och nackdelar med föreslagna lokaler,
- investeringsbehovet som uppstår samt
- prioriteringsordning av om-/till-/nybyggnation av förskole-/skollokaler.

I förslaget ska hänsyn ha tagits till miljö, arbetsmiljö, teknisk utrustning, pedagogiska aspekter, nyttjande av lokaler till olika ändamål, samlokalisering till/samverkan med andra verksamheter.

Kostnader för utredningsuppdraget finansieras inom befintlig ram och belastar Kommunstyrelsens ansvar avseende förtroendevaldas deltagande och respektive sektor/enhet när det gäller tjänstemannadeltagande.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen gav förvaltningen i uppdrag att göra en nulägesanalys av nuvarande skolor och förskolors status och underhållsbehov, inklusive omkringliggande byggnader/ytor (KS 2018-11-07, § 193). Analysen kommer att presenteras för kommunstyrelsen i mars 2019.

Utifrån nulägesanalysen behöver ett fortsatt arbete ske för att ta fram förslag på förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor. Detta arbete föreslås genomföras av förvaltningen under ledning av kommunchefen och har till sitt förfogande en parlamentarisk arbetsgrupp bestående av företrädare från de partier som är representerade i kommunfullmäktige.

Forts

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Forts KSAU § 48

Målet för arbetet är att presentera en långsiktig, finansierad plan för investeringar avseende Färgelanda kommuns förskole- och skollokaler, inklusive omkringliggande byggnader och ytor, fram till år 2025.

Förslaget ska presentera:

- för- och nackdelar med föreslagna lokaler,
- investeringsbehovet som uppstår samt
- prioriteringsordning av om-/till-/nybyggnation av förskole-/skollokaler.

I förslaget ska hänsyn ha tagits till miljö, arbetsmiljö, teknisk utrustning, pedagogiska aspekter, nyttjande av lokaler till olika ändamål, samlokalisering till/samverkan med andra verksamheter.

Arbetet ska vara slutredovisat till kommunstyrelsen i september 2019 för att beslut om eventuella investeringar 2020-2022 ska finnas med i kommande mål- och resursplan (MRP).

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse/Uppdrag daterad 11 februari 2019.

Beslutet expedieras till:

Kommunstyrelsen
Diariet

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 49

Övriga ärenden – Väg 2097

Ärendebeskrivning

Ordföranden tar upp väg 2097 (Råggård mot kommungränsen Dals-Ed) och dess standard. Vägfrågan har tagits upp med Trafikverket vid tidigare möten. Utifrån nuvarande väderläge är vägstandarden försämrad och ordföranden önskar att kontakt tas med Trafikverket för att se om de kan påskynda åtgärdande av de problem som uppstått.

Kontakt kommer att tas med Trafikverket av ansvarig tjänsteman.

_____

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KSAU § 31 Dnr KS 2019-7
Årsredovisning för Färgelanda kommun 2018

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag

Kommunstyrelsen beslutar att för sin del godkänna förslaget till årsredovisning för 2018 och överlämna densamma till revisionen för granskning.

Inga över- eller underskott överförs till 2018.

Beslutade riktade investeringsmedel för 2018 som inte förbrukats överförs till 2019.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som sedan överlämnas till revisionen för granskning. Årsredovisningen tillsammans med revisionsrapporten/revisionsberättelsen överlämnas därefter till kommunfullmäktige för prövning av frågan om ansvarsfrihet.

Årsredovisningen för år 2018 visar ett positivt resultat på 4,8 mnkr, vilket är 3,0 mnkr sämre än budget. Kommunkoncernens plusresultat är 4,6 mnkr.

Beslutsunderlag

Ekonomiavdelningens tjänsteskrivelse daterad 11 februari 2019 samt förslag till Årsredovisning 2018 för Färgelanda kommun.

Ekonomichefen informerar.

Beslutet expedieras till:
 Kommunstyrelsen
 Diariet

Kommunledningen
Ekonomiavdelningen
Kristina Olsson
0528-567 107
Kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Årsredovisningen för Färgelanda kommun år 2018 – kommunstyrelsens godkännande

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att för sin del godkänna förslaget till årsredovisning för 2018 och överlämna detsamma till revisionen för granskning.

Inga över- eller underskott överförs till 2018.

Beslutade riktade investeringsmedel för 2018 som inte förbrukats överförs till 2019.

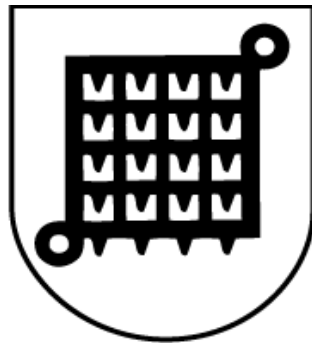
Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som sedan överlämnas till revisionen för granskning. Årsredovisningen tillsammans med revisionsrapporten/revisionsberättelsen överlämnas därefter till kommunfullmäktige för prövning av frågan om ansvarsfrihet.

Årsredovisningen för år 2018 visar ett positivt resultat på 4,8 mnkr, vilket är 3,0 mnkr sämre än budget. Kommunkoncernens plusresultat är 4,6 mnkr.

Susanne Korduner
Kommunchef

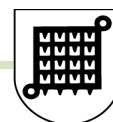
Kristina Olsson
Ekonomichef

Årsredovisning 2018

Färgelanda kommun

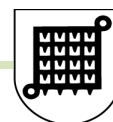
2018

Innehållsförteckning

Färgelanda kommun.....	5
Kommunstyrelsens ordförande har ordet	6
Kommunchefen har ordet.....	7
Organisationsschema	8
Förvaltningsberättelse	9
<i>Inledning</i>	9
<i>Bolag</i>	9
<i>Befolkning</i>	10
<i>Omvärldsanalys</i>	10
<i>God ekonomisk hushållning</i>	11
<i>Balanskravet</i>	11
<i>Kommunens resultat</i>	11
<i>Framtidsutsikter</i>	12
<i>Driftsredovisning</i>	12
<i>Kommunens målarbetare</i>	13
Personalredovisning	16
<i>Anställda</i>	16
<i>Personalrörlighet</i>	17
<i>Sysselsättningsgrad</i>	17
<i>Löner</i>	18
<i>Hälsa</i>	19
<i>Sjukfrånvaro</i>	19
<i>Arbetsmiljö</i>	19
Folkhälsa	21
Miljöredovisning.....	22
Ekonomisk redovisning	24
<i>Övergripande mål</i>	24
<i>Finansiella mål</i>	24
<i>Periodens resultat</i>	25
<i>Nettokostnadsandel (%)</i>	25
<i>Skatter och statsbidrag</i>	26
<i>Finansnetto</i>	26
<i>Anläggningstillgångar</i>	26
<i>Likviditet</i>	26
<i>Eget kapital</i>	27
<i>Pensionsskuld och övriga avsättningar</i>	27
<i>Låneskuld</i>	27
<i>Soliditet</i>	27
<i>Ekonomisk ställning</i>	28
Resultaträkning	29
Balansräkning	30
Kassaflödesanalys	31
Notförteckning.....	32
Investeringsredovisning	37
Kommunfullmäktiges förvaltning.....	38
<i>Verksamhetsbeskrivning</i>	38
<i>Resultaträkning</i>	39

<i>Ekonomisk översikt</i>	39
<i>Analys av utfall per verksamhetsområde</i>	39
Kommunstyrelsens förvaltning och kommunkontor	40
<i>Verksamhetsbeskrivning</i>	40
<i>Verksamhetsberättelse</i>	41
<i>Resultaträkning</i>	42
<i>Ekonomisk översikt</i>	42
<i>Analys av utfall per verksamhetsområde</i>	42
<i>Investeringar</i>	43
<i>Framtid</i>	44
Sektor Omsorg	45
<i>Verksamhetsbeskrivning</i>	45
<i>Verksamhetsberättelse</i>	45
<i>Resultaträkning</i>	47
<i>Ekonomisk översikt</i>	47
<i>Analys av utfall per verksamhetsområde</i>	47
<i>Volym- och nyckeltal</i>	48
<i>Investeringar</i>	48
<i>Framtid</i>	49
Sektor Barn och utbildning	52
<i>Verksamhetsbeskrivning</i>	52
<i>Verksamhetsberättelse</i>	52
<i>Resultaträkning</i>	55
<i>Ekonomisk översikt</i>	55
<i>Analys av utfall per verksamhetsområde</i>	56
<i>Volym- och nyckeltal</i>	57
<i>Volym/nyckeltal som sektorn vill rikta uppmärksamhet på</i>	57
<i>Investeringar</i>	58
<i>Framtid</i>	58
Sektor Samhällsutveckling	59
<i>Verksamhetsbeskrivning</i>	59
<i>Verksamhetsberättelse</i>	59
<i>Resultaträkning</i>	61
<i>Ekonomisk översikt</i>	61
<i>Analys av utfall per verksamhetsområde</i>	61
<i>Investeringar</i>	62
<i>Framtid</i>	62
Valbohem AB.....	64
<i>Verksamhet Valbohem AB</i>	64
<i>Resultaträkning Valbohem AB</i>	65
<i>Balansräkning Valbohem AB</i>	65
Färgelanda Vatten AB	66
<i>Verksamhet Färgelanda Vatten AB</i>	66
<i>Resultaträkning Färgelanda Vatten AB</i>	67
<i>Balansräkning Färgelanda Vatten AB</i>	67
Gatersbyn 120 Fastighets AB.....	68
<i>Verksamhet Gatersbyn 120 Fastighets AB</i>	68
<i>Resultaträkning Gatersbyn 120 Fastighets AB</i>	68
<i>Balansräkning Gatersbyn 120 Fastighets AB</i>	68

Redovisningsprinciper	69
Begreppsförklaringar	71
Revisionsyttrande	73
5 år i sammandrag	74

Färgelanda kommun

I **Färgelanda kommun** bor numera ca 6600 invånare, koncentrerat till fyra tätorter. Kommunen ligger i södra Dalsland och erbjuder en rik mångfald av möjligheter såsom en vacker natur med glittrande sjöar och orörd vildmark där du kan utöva ett aktivt friluftsliv. Kommunen har kvar spår från en intressant fornhistoria med bl.a. Håvesten vid Ättehögsudden söder om samhället. Inte långt därifrån ligger Färgelandas utmärkta golfbana, Dagsholm.

Näringslivet består, förutom av serviceföretag, till stor del av företag inom tillverkningsindustrin där många entreprenörer verkar som underleverantörer till fordonsindustrin. En av de större privata arbetsgivarna är IAC Group Sweden AB som har en fabriksanläggning i Färgelanda tätort med cirka 400 anställda. I klustret, Livsmedelcenter i Väst finns för närvarande tre företag; Dalsspira Mejeri AB, Västfarm AB och Lillesjö Food AB vilka tillsammans har ca 50 anställda.

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Färgelanda kommun kan summera ett händelserikt år när boken för 2018 stängs. Ett år med flertalet ljusglimtar i boendekommunen Färgelandas utveckling, i form av bland annat en tillbyggd förskola inklusive skolkök och matsal i Högsäter samt nya lekplatser i kommunala bostadsbolaget Valbohems regi. Föreningarna fortsätter att driva på för att utveckla våra orter med evenemang och nyinvigda anläggningar, såsom ett ute-gym och en multisportanläggning, där kommunen via ekonomiska medel kunnat bidra till att möjliggöra förverkligade av idéer hos eldsjälarna i föreningslivet.

Året har även bestått i flera viktiga processer som kommer lägga grunden för investeringar och utveckling på flera års sikt. En ny Äldreplan har antagits av fullmäktige och kartläggning av nulägesstatus i kommunens skol- och förskolelokaler har inletts. Arbetet med förberedelser inför nybyggnation av servicenära lägenheter i Färgelanda tätort har också fortsatt.

Ökade krav, förväntningar och behov märks alltjämt i kommunens verksamheter. Det gäller såväl statliga och regionala krav och förväntningar, som stegrande behov av insatser inom verksamheter som skola och äldreomsorg. Ett delvis förändrat ekonomiskt läge för Färgelanda, liksom många av Sveriges kommuner, kommer framöver kräva långsiktigt hållbara lösningar samt nya sätt att arbeta.

Det kommunala valet resulterade i en ny politisk ledning som tillträdde den 1e november.

Från och med årsskiftet träder en ny politisk organisation på plats med nya nämnder som kommer att innebära att fler politiker har möjlighet att sätta sig in i och ta del av kommunens verksamheter. Nämnderna blir viktiga forum för dialog kring de bästa strategiska inriktningarna liksom lösningarna för att utveckla Färgelanda kommun framåt.

Tobias Bernhardsson

Kommunstyrelsens ordförande

Kommunchefen har ordet

Den kommunala verksamheten har under 2018 formats in i den omorganisation som genomfördes under 2017. Rutiner och planer har initierats och genomförts och en utmärkt ledningsgrupp bestående av kommunchef, sektorchefer, personalchef, ekonomichef, IT-chef och Valbohems VD har arbetat tillsammans med övergripande kommunala frågor.

Vi har arbetat tillsammans med vårt kommunala bostadsbolag Valbohem med destination Färgelanda kommun och fokus har lagts på att ge en positiv känsla av Färgelanda.

Kommunen stod och står som många andra kommuner inför ekonomiska utmaningar. Verksamheterna visar däremot kvalitetsmässigt goda resultat. Det var ett spännande år med ombyggnation av skola, planer på nybyggnationer av trygghetsboenden, invigning av ny förskola ombyggnation av befintlig skola och andra stora investeringar gjorda för att anpassa oss efter kommuninvånarnas behov trots att vi behöver krympa kostnaderna. En ekvation som kan vara svår att få ihop.

Under 2018 har heltidsresan gått in i skarpt läge med början i Sektor Omsorg. Kommunstyrelsen har beslutat att heltid ska vara norm i Färgelanda kommun. En bemanningsenhet har startats.

Vi har i samverkan med RFSL genomfört en utbildningsdag kring HBTQ-frågor, dagen var riktad till chefer i kommunen och kommunledningsutskottet och nu arbetar vi vidare med frågorna brett.

För att särskilt tillgodose kommunernas behov av kunskapsutveckling inom säkerhetsskydd så har MSB i samverkan med bland andra Försvarshögskolan och Säkerhetspolisen och Sveriges Kommuner och Landsting utvecklat en Säkerhetsskyddskurs för kommuner.

Den 13 juli fick NÄRF (Norra Älvsborgs Läns Räddningstjänstförbund) nästan samtidigt sex larm om bränder i sina medlemskommuner. Den största av dem var i Åntorp strax söder om Färgelanda. Den 16 juli började kommunen sitt arbete med att bistå räddningstjänst och senare hemvärn med mat och dryck. Eftersläckningsarbetet varade knappt en vecka. Ytterligare en skogsbrand härjade i anslutning till Ragnerudssjön, Kroppefjäll, med start den 24 juli. NÄRF begärde snabbt in extraresurser i brandbekämpningen av MSB och två italienska brandplan samt två tyska helikoptrar kom till undsättning och branden kunde mycket snabbt släckas. Även här stöttade kommunen (och fantastisk personal) med mat och dryck under eftersläckningsarbetet. Vid båda bränderna har vi naturligtvis också förmedlat information till allmänheten via hemsida och sociala media.

För övrigt har vi också tillsammans med ledningen för Färgelanda Cup jobbat för ett tryggt och säkert evenemang, den 10-12 augusti. Cuphelgen fick en rivstart - mycket starka vindar gjorde att en del matcher fick flyttas fram, bland annat fick målen säkras upp för att inte flyga iväg.

Näringslivsarbetet har utvecklats genom att samverkan mellan kommun och företagen har stärkts, ett arbete som kommer att intensifieras. Färgelandadagarna och Näringslivsmässan gav kommuninvånarna och näringslivet en möjlighet att mötas under annorlunda former. Evenemang som Bomässa, kommunkalender och Färgelandadagarna är också viktiga för vår gemensamma marknadsföring av kommunen.

Vi är riktigt duktiga på marknadsföring av Färgelanda kommun i sociala medier och använder även den kanalen till rekryteringsannonser.

Det är med glädje vi (och det tål att upprepas) kan konstatera att vi har nybyggt förskola och ombyggt skola att lägga till årets handlingar. Invigning av de båda görs 2019.

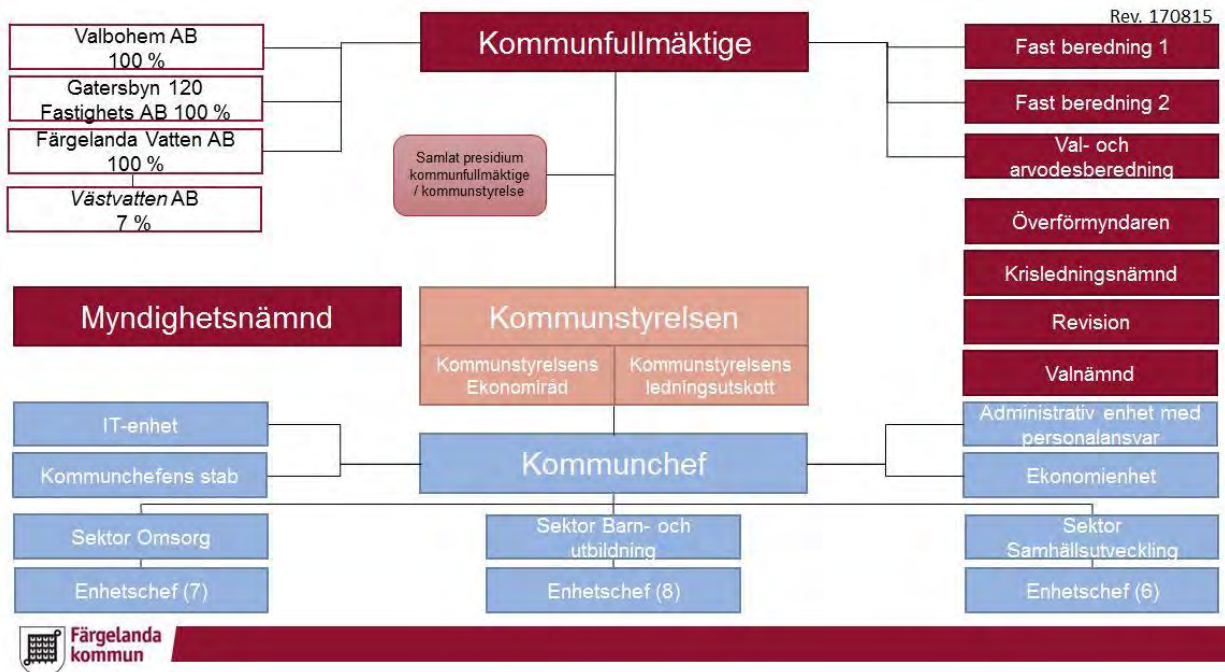
Sista delen av 2018 användes till att förbereda den nämndorganisation som träder i kraft 2019.

Susanne Korduner

Kommunchef

Organisationsschema

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och består av 31 ledamöter, valda av folket i de allmänna valen vart fjärde år. Mandatfördelningen i kommunfullmäktige 2014-2018:

- Socialdemokraterna: 11 mandat
- Centerpartiet: 7 mandat
- Sverigedemokraterna: 5 mandat*
- Moderaterna: 3 mandat
- Liberalerna: 2 mandat
- Kristdemokraterna: 2 mandat
- Vänsterpartiet: 1 mandat

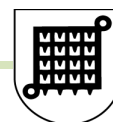
*Sverigedemokraterna har 5 mandat i Kommunfullmäktige. På tre av dessa mandat har det inte kunnat utses en ledamot.

Politikerna är uppdragsgivarna

Det är politikerna i Färgelanda kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder som är ytterst ansvariga för den kommunala servicen. De anger inriktningen för kommunens verksamheter, vad som ska prioriteras och genomföras. De styr kommunen genom att sätta upp mål, ge uppdrag och genom att fördela resurser till de olika verksamheterna ur kommunens totala budget.

De kommunanställda är verkställande

Det är de anställda, medarbetare och chefer som ansvarar för att politiska beslut genomförs i det dagliga arbetet. De hanterar frågor om ekonomi, kvalitet, planering och arbetsledning. De anställda ansvarar också för att ta fram underlag för politiska beslut, att följa upp verksamheterna och att återredovisa detta till uppdragsgivarna – politikerna.

Förvaltningsberättelse

Inledning

Kommunens årsredovisning avlämnas av Kommunstyrelsen till Kommunfullmäktige och vänder sig i första hand till kommunfullmäktige och förtroendevalda i kommunen.

Syftet med årsredovisningen är att ge information om det gångna årets verksamhet och ekonomi. Den innehåller en förvaltningsberättelse med bland annat avstämning av finansiella mål och mål för verksamheterna, ekonomisk redovisning (innefattande kommunala bolag) samt respektive sektors redovisning av sin verksamhet och ekonomi.

Förhoppningen är att årsredovisningen även ska vara av intresse för kommuninvånare och andra intressenter i omgivningen.

Kommunens vision är **Färgelanda 2030 – Den företagsamma och trygga kommunen för alla, med närhet till natur, sjö och stad**

Kommunen leds av målstyrning. Det innebär att Kommunfullmäktige fastställer de övergripande målen samt ger ekonomiska förutsättningar i form av ramar till sektorerna i kommunens samtliga verksamheter. De övergripande målen bygger på kommunens vision och tanken att sträva efter demokrati, delaktighet och öppenhet. De övergripande målen ska vara vägledande för sektorerna i deras arbete.

I Mål- och resursplanen 2018-2020 beslutades följande prioriterade områden och verksamhetsmål:

Prioriterade områden: Utbildning - Arbetsmarknad - Bostäder

Verksamhetsmål

Utbildning - Arbeta mot 100 procent måluppfyllelse eller behörighet till nationellt program på gymnasiet. Under planperioden skall andelen elever år 9 med fullständiga betyg öka.

Arbetsmarknad - Minst 25 individer ska komma ut i arbete eller utbildning varje år under planperioden.

Kommunens verksamheter skall erbjuda minst 60 praktikplatser varje år under planperioden. Samtliga sektorer skall bidra med minst 20 platser vardera. Av dessa bör minst 5 leda till anställning/utbildning. Varje sektor skall bidra med praktikplatser.

Bostäder - Under planperioden skall minst 50 nya bostäder byggas i Färgelanda kommun. Färgelanda kommun skall öka med minst 100 invånare under planperioden.

I årsredovisningen redovisas måluppfyllelsen för de mål där det är möjligt.

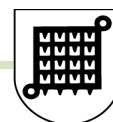
Bolag

I kommunkoncernen ingår kommunens helägda aktiebolag, Valbohem AB, Färgelanda Vatten AB och Gatersbyn 120 Fastighets AB.

Valbohem AB har till uppgift att förvärva, avyttra, äga, bebygga och förvalta fastigheter och inom ramen för den kommunala kompetensen främja bostadsförsörjningen inom kommunen.

Visionen är att Valbohem AB ska vara den attraktiva hyresvärden som utvecklar framtidens boenden.

Färgelanda Vatten AB är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i kommunen, vilket omfattar att producera och distribuera vatten av god kvalitet samt rena avloppsvatten och därmed förenliga verksamheter.

Bolaget är skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten ska bedrivas åt ägaren/i ägarens ställe.

Bolaget äger samtliga VA anläggningar i Färgelanda kommun. Färgelanda Vatten AB har inga anställda utan den dagliga driften och annan förenlig verksamhet sköts av det gemensamma bolaget, Västvatten AB som svarar för driften av Va-anläggningarna i Färgelanda, Munkedal, Sotenäs och Uddevalla kommun.

Gatersbyn 120 Fastighets AB är ett vilande bolag, där ingen verksamhet har bedrivits under året.

Kommunen har också **minoritetsintressen** i Dalslandskommunernas miljö- och energiförbund, Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, Dalslands Turist AB samt Stiftelsen för Dalsland kanals framtida bestånd. Dessa verksamheter redovisas separat och ingår inte i kommunens delårsrapport.

Befolkning

SCB redovisar Befolkningssiffror per årsskiftet den 2019-02-21.

Omvärldsanalys

Under lång tid har det varnats för en kommande period med besvärlig demografisk utveckling. I SKL:s Ekonomirapport, december 2018, beskrivs olika tecken som tyder på att denna period har inletts, men också hur detta har motverkats av en stark tillväxt i den svenska ekonomin. SKL ger också en bild av vad som händer framöver när nu allt tyder på att vi passerat toppen av högkonjunkturen och en svagare tillväxt förväntas.

Redan under 1990-talet började det stå klart att den demografiska utvecklingen kommer att ställa höga krav på välfärden från 2015 och framåt. Hittills har dessa varningar inte resulterat i den försvagning av ekonomin som förutspåts. För kommunsektorns del beror det främst på den snabba ökningen av intäkter som kommunerna, landstingen och regionerna haft. Det reala skatteunderlaget har ökat nästan dubbelt så snabbt per år sedan 2007, jämfört med åren 2000 fram till 2007. Men kommande period bjuder på betydligt sämre förutsättningar.

Utifrån SKL:s samhällsekonomiska bedömning och ett antagande om att kostnaderna i sektorn ökar i takt med de demografiska kraven, uppstår ett gap mellan intäkter och kostnader motsvarande 43 miljarder kronor fram till 2022. Det baseras på ett sammantaget resultat på 1 procent som andel av skatter och statsbidrag, vilket ligger under målet för god ekonomisk hushållning. Det innebär omfattande effektiviseringsbehov och ändrade sätt att bedriva verksamheten i sektorn, en utveckling som redan påbörjats.

Nu närmar vi oss slutet av den starka tillväxt som lett till högkonjunktur. SKL bedömer att toppen på högkonjunkturen nu har passerats, även om arbetsmarknaden fortsatt är stark. Skälet till den långa perioden av starka skatteintäkter är inte bara återhämtningen efter finanskrisen i sig. Sysselsättningen har ökat snabbare än under tidigare konjunkturuppgångar.

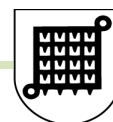
Kommunerna har fått känna på det demografiska trycket, hittills främst från barn och unga men ännu inte så mycket från den åldrande befolkningen. Kommunernas ekonomi har under de senaste åren varit mycket stark. Skälet är den snabba ökningen av skatteintäkter, och att kommunerna haft stora intäkter från rea- och exploateringsvinster, positivt finansnetto och omfattande ersättningar från staten för flyktningmottagandet.

De ekonomiska utmaningarna börjar successivt visa sig i många kommuner, inte minst inom individ- och familjeomsorgen, där bland annat effekterna av bostadsbristen och statens minskade ersättningar för ensamkommande lett till att det senaste årets snabba kostnadsutveckling slår igenom i budgetunderskott.

Kommande år ligger det demografiska trycket kvar på en hög nivå. Om kostnaderna ökar i takt med demografin till 2022 skulle kommunerna behöva genomföra åtgärder så som nya arbetssätt och arbetsmetoder, motsvarande 31 miljarder, utan höjda statsbidrag.

I decemberrapporten diskuterar SKL särskilt tre frågor som man ser har stor betydelse för de långsiktiga möjligheterna att hantera välfärdens utmaningar:

- Samsyn och samverkan mellan stat och kommunsektor
- Ökad användning av ny teknik
- Längre arbetsliv

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommunen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Minimnivån i lagkravet är det så kallade balanskravet, vilket innebär att kostnaderna inte får överstiga intäkterna. För att leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning krävs ett positivt resultat, för att också bidra till finansiering av investeringar och framtida pensionsåtaganden.

I god ekonomisk hushållning inryms också att varje generation ska bära kostnaderna för den service den konsumerar samt att bedriva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

För Färgelanda kommun innebär god ekonomisk hushållning också att använda befintliga resurser på bästa sätt för att nå fullmäktiges mål samt att hålla det egna kapitalet reellt oförändrat.

Kommunfullmäktige har satt resultatmålet exklusive jämförelsestörande poster till minst 1,5 - 2,5 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Resultatet för året uppgår till 1,2 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag, vilket är lägre än resultatmålet. För att uppnå en hög betalningsberedskap ska likviditeten överstiga 100 procent. Likviditeten är vid årsskiftet 97,8 procent. Soliditetsmålet får anses uppnått. Kommunen klarar således balanskravet och ett av tre finansiella mål för perioden.

Balanskravet

Kommunallagens balanskrav definieras som att intäkterna ska överstiga kostnaderna för varje år och gäller kommunen, inte koncernen. Balanskravsutredningen i senaste årsredovisning visar att kommunen klarar balanskravet.

Under 2013 beslutades om riktlinjer för att ge möjlighet att reservera och disponera medel i en så kallad resultatutjämningsreserv (RUR). För åren 2010-2012 har 14,5 mnkr avsatts till resultatutjämningsfonden. Inga ytterligare avsättningar till RUR är planerade.

RUR kan användas för att täcka ett negativt balanskravsresultat om det samtidigt råder lågkonjunktur. SKLs bedömning är att 2018 inte kan betraktas som lågkonjunktur, vilket innebär att det inte är möjligt att ta RUR i anspråk under året. (SKL Cirkulär 18:18)

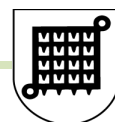
Balanskravsutredning

Belopp i tkr	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Årets resultat enligt RR	4 849	12 943	12 184	123	12 372	22 517	13 344
- Samtliga realisationsvinster	0	0	0	0	-145	-555	-975
+ Realisationsförluster med undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0	0	0
+ - Synnerliga skäl	0	0	0	0	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	4 849	12 943	12 184	123	12 227	21 962	12 369
Reservering av medel till RUR							-14 575
Användning av medel från RUR							
Årets Balanskravsresultat	4 849	12 943	12 184	123	12 227	21 962	-2 206

Kommunens resultat

Färgelanda kommun redovisar ett resultat för 2018 på 4 849 tkr. Årets resultat budgeterades till 7 869 tkr eller 2,0 procent. Resultatet är 3 020 tkr sämre än budget och motsvarar 1,2 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag. Det finansiella resultatmålet för 2018 är således inte uppfyllt.

Årets resultat för kommunen är 8 094 tkr sämre än föregående år, då kommunen redovisade ett

positivt resultat på 12 943 tkr. Verksamhetens intäkter har minskat med ca 25 000 tkr mellan åren, vilket nästan enbart beror på minskade statliga bidrag. Verksamhetens kostnader har minskat med ca 13 000 tkr, varav personalkostnader 4 000 tkr.

För koncernen uppgår årets resultat till 4 590 tkr, vilket är 8 584 tkr sämre än föregående år, då koncernen visade ett resultat på 13 174 tkr.

Framtidsutsikter

Skolans utmaningar består bland annat av allt större svårigheter att rekrytera legitimerad personal även om vi har förhållandevis god tillgång i dagsläget. Vi har också ett ökande antal elever med särskilda stödbehov. Inflyttning på Mänvägens förskola samt Höjdens skola F-3 kommer att ske under 2019, vilket är både positivt och arbetskrävande.

Sektor Omsorg står inför utmaningar såsom exempelvis ökade svårigheter vid rekrytering av personal samt ökande kostnader för personal på särskilda boenden, inom hemtjänsten och i hemsjukvården. Detta beror till största del på att kommuninvånare skrivs ut snabbare och tidigare från slutenvården på grund av ny lagstiftning.

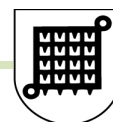
Arbetet med interna fastigheter gällande underhåll, inventering, riktlinjer för lokalförsörjning, avtalsfrågor, behöver fortsatt prioriteras för att möjliggöra en god ekonomisk hushållning.

Driftsredovisning

Belopp i tkr	Kostnad	Intäkt	Netto 2018	Budget 2018	Periodens Avvikelse
Nämnd/Förvaltning/Sektor/Enhet					
Kommunfullmäktige	-2 645	188	-2 457	-3 645	1 188
Kommunstyrelse och Stab	-49 042	2 625	-46 417	-46 701	284
Sektor Barnomsorg / Utbildning	-190 139	28 592	-161 547	-161 809	262
Sektor Omsorg	-162 562	42 156	-120 406	-122 796	2 390
Sektor Samhällsutveckling	-145 050	93 698	-51 352	-47 613	-3 739
Summa verksamheten	-549 438	167 259	-382 179	-382 564	385
Finansiering	-83 354	78 508	-4 846	-3 704	-1 142
- Arbetsgivaravgifter m.m.	-60 932	0	-60 932	-62 063	1 131
- Pensionskostnader	-22 730	0	-22 730	-24 728	1 998
- Personalomkostnadspåslag (PO)	0	76 053	76 053	80 923	-4 870
- Intern ränta	0	2 435	2 435	2 164	271
- Övrigt	308	20	328	0	328
Summa efter finansiering	-632 792	245 767	-387 025	-386 268	-757
Skatteintäkter	0	270 161	270 161	272 724	-2 563
Inkomst-/Kostnadsutjämningsbidrag	-7 632	106 959	99 327	101 479	-2 152
Kommunal fastighetsavgift	0	13 068	13 068	11 561	1 507
Regleringsbidrag	0	1 038	1 038	-1 127	2 165
Generella bidrag från staten	0	7 221	7 221	8 800	-1 579
Finansiella intäkter	0	1 175	1 175	700	475
Finansiella kostnader	-117	0	-117	0	-117
TOTALT	-640 541	645 389	4 848	7 869	-3 021

Driftsredovisningen visar verksamheternas resursförbrukning och avvikelser i förhållande till budget.

I sektorernas redovisning ingår både externa kostnader och avskrivningar samt interna poster såsom

interna debiteringar, personalkostnadspålägg och internränta.

Sektorernas avvikelser kommenteras under respektive sektors avsnitt. Finansen visar en negativ avvikelse gentemot budget på 3 405 tkr.

Finansens budgetavvikelse beror till största del på det extra statsbidraget, de så kallade Valfärdsmiljarderna, som utbetalas utifrån flyktingsituationen. Det budgeterades med samma belopp som utbetalades 2017, vilket visade sig vara 1 600 tkr för högt då flyktingsituationen förändrades. Slutavräkningen för 2017 innebar också en negativ avvikelse på 970 tkr.

En viktig förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning är en god budgetföljsamhet i verksamheten. Budgetföljsamheten mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar.

Verksamhetens nettokostnader uppgår till 386 979 tkr och överstiger därmed budgeten med 0,2 procent, således en god budgetföljsamhet totalt sett för kommunen.

Kommunens målarbetare

Måluppfyllelse

Prioriterade områden för nuvarande planperiod: Utbildning - Arbetsmarknad - Bostäder

Utbildning - Kan konstateras att utbildningsmålet inte nåtts men att de siffror som redovisas är preliminära.

Arbetsmarknad - I dagsläget har vi nio personer som ingår i jobb- och utvecklingsgarantin placerade i arbetsmarknadens egna verksamheter (tio personer står i kö). Kommunen har 19 anställda på extratjänster och ytterligare fyra kommer att tillsättas under september-oktober. Detta är personer som har gått jobbspåren inom omsorg- och måltid. Under 2019 kommer dessa tjänster att avvecklas.

Vi har dessutom 15 praktiktjänster fördelade på kommunens verksamheter.

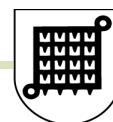
Bostäder - Här har vi inte nått målet. Dock har vi arbetat med marknadsföring av Färgelanda som boendeort på mässor och dylikt.

Utbildning

Arbeta mot 100 procent måluppfyllelse eller behörighet till nationellt program på gymnasiet. Under planperioden skall andelen elever år 9 med fullständiga betyg öka.

Sektor Omsorg har arbetat med ung omsorg som en del i att försöka få 100 procent måluppfyllelse i skolan. Verksamheten rullar på med mycket goda resultat. Folkhälsorådet har fattat beslut om att bevilja fortsatta projektmedel för 2019. En utvärdering av projektet har genomförts med mycket positiva resultat. Ett långsiktigt mål med projektet har varit och är fortfarande att väcka ungdomars intresse för vård- och omsorgsycket samt om möjligt på längre sikt öka motivationen till ökade skolresultat i grundskolan då man efter att förhoppningsvis ha hittat ett framtida yrke också får information om vad som krävs för att kunna läsa vidare och utbilda sig till exempelvis undersköterska. Ett 20 tal högstadiel elever med stöttning/arbetsledning av teamledare i form av gymnasieelever har arbetat timmar under företrädesvis helger på de särskilda boendena i kommunen, Håvestensgården, Lillågården och Solgården. Av ungdomarna kan 70 % tänka sig att fortsätta jobba inom äldreomsorgen efter gymnasiet, övriga 25 % har inte bestämt sig ännu. Redan nu kan 60 % tänka sig att utbilda sig till ett omvårdnadsyrke, ca 35 % eventuellt. I Färgelanda har 40 % angett att de kommer att välja vård- och omsorgsprogrammet. En hög siffra jämfört med övriga projekt som bedrivs runt om i landet.

Sektor utbildning har även i år genomfört projektet "Du äger ditt liv" med egen personal och med bidrag från Folkhälsorådet. Klassråd, elevråd samt föräldramöten och samrådsgrupper genomförs enligt plan. Skolorna bjuder in till olika träffar med vårdnadshavare för att ge större förståelse för

uppdraget men deltagandet och intresset är väldigt lågt. Föräldrautbildningar/föreläsningar sker kontinuerligt i samarbete mellan sektorerna. På målet att alla elever ska nå behörighet till ett nationellt gymnasieprogram sjunker andelen till 78,0% från 91,2% 2017. Som jämförelse är siffrorna för riket 87,9% respektive 87,8%. På målet att andelen elever i åk 9 med godkänt i alla ämnen ska öka, så sjunker andelen till 74,6% från 80,9% 2017. Siffrorna för riket är 78,8% respektive 78,1% motsvarande år.

Dessutom arbetar vi med **Utepedagogik**. Fortsatt utveckling sker framförallt på våra förskolor och fritidshem men även ute i skolorna i olika hög grad.

Utveckla våra förskole-skolgårdar. Ett arbete för att utveckla till arenor för lärande och rörelse pågår. Ytorna är i stort behov av utveckling

Skolträdgård. Valboskolan F-6 deltar i ett projekt där eleverna har skolträdgård och lärandet kring detta pågår med hjälp från bland annat Botaniska i Göteborg med ESF-bidrag.

Daglig fysisk aktivitet. Samtliga skolor har som mål att genomföra Daglig fysisk aktivitet företrädesvis med ett undervisningsinnehåll. Utfallet är blandat och behöver utvecklas mer.

Arbetsmarknad

Minst 25 individer ska komma ut i arbete eller utbildning varje år under planperioden.

Samarbete med Dalslands folkhögskola. Det är ofta svårt för personer utan gymnasieutbildning att läsa på distans på vuxenutbildningen. Vi har därför ett gott samarbete med Dalslands folkhögskola som erbjuder studiemotiverande kurser samt vi erbjuder i vår tur elever från folkhögskolan att läsa distanskurser på vuxenutbildningen. Samarbetet sker genom DUA-gruppen.

Samarbete mellan Valboskolan 7-9 och Vuxenutbildningen. Eleverna på grundläggande vuxenutbildning är i stort behov av stöd från ämneslärare.

Kommunens verksamheter skall erbjuda minst 60 praktikplatser varje år under planperioden. Samtliga sektorer skall bidra med minst 20 platser vardera. Av dessa bör minst 5 leda till anställning/utbildning. Varje sektor skall bidra med praktikplatser.

Sektor samhällsutveckling har per 181231 tre personer i arbetsträning, i samverkan med Arbetsförmedlingen. I dagsläget har vi nio personer som ingår i jobb- och utvecklingsgarantin placerade i arbetsmarknadsenhetens egna verksamheter. Kommunen har 19 anställda på extratjänster. Detta är bla personer som har gått jobbspåren inom omsorg- och måltid. Sektorn har även tagit emot feriearbetare under sommaren 2018. En säsongsanställning i kommunen är avslutad då personen sökt och fått en tillsvidareanställning i ett privat företag.

Sektor omsorg har utsedda handledare i verksamheten med uppdrag att ta emot praktikanter från AME/Integration. Under 2018 har sektor omsorg tagit emot 13 st praktikanter för arbetsträning. Sektorn har haft 4 st extratjänster. En av dessa extratjänster har gått över till en tillsvidareanställning på särskilt boende för äldre. Utöver detta så erbjöds 7 ungdomar feriepraktik/sommarpraktik i sektor omsorg. Alla verksamheter inom Barn- och utbildningssektorn erbjuder studenter att praktisera från lärarprogram och skolsköterskeutbildningar. Vi har via Arbetsförmedlingen flera språkpraktikanter i flera verksamheter. Studenter på SFI/IM-språk går särskilt pedagogspår i Uddevalla och gör också praktik i vår kommun. Vi har flera extratjänster i barn-och utbildnings verksamheter. Vi har även haft två praktikanter under första delen av 2018 anställda på administrativa enheten.

Samarbete med Högskolan. Alla verksamheter inom Barn och utbildning erbjuder studenter att praktisera från lärarprogram och skolsköterskeutbildningar.

Språkpraktikanter. Vi har via AF flera språkpraktikanter i flera verksamheter. Studenter på SFI/IM-språk går särskilt pedagogspår i Uddevalla och gör också praktik i vår kommun.

Extratjänster. Vi har flera extratjänster i våra verksamheter

Bostäder

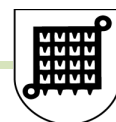
Under planperioden skall minst 50 nya bostäder byggas i Färgelanda kommun.

Sektor samhällsutveckling har genomfört flera möten med Valbohem avseende möjligheter till exploatering på kommunägd mark. Sektor har planerat och genomfört en byggdialog med exploitörer i närområdet i syfte av ett ökat bostadsbyggande.

Sektor samhällsutveckling har deltagit vid Bomässan samt Färgelandadagarna och marknadsfört kommunal planberedskap och kommunal mark i syfte att stärka kommunens varumärke. Sektor har även deltagit i olika nätverk i samma syfte.

Färgelanda kommun skall öka med minst 100 invånare under planperioden.

Vi var 6600 invånare per den sista juni 2018, det är en ökning med åtta personer sedan årsskiftet. Under årets första kvartal minskade invånarantalet med 14 personer men under andra kvartalet vändes detta till en ökning med 22 personer vilket således innebär en nettoökning med åtta personer under första halvåret. Vi deltar aktivt i mässor och marknadsför Färgelanda som boendeort både i tidningar som i sociala medier.

Personalredovisning

Anställda

År 2018 hade kommunen i genomsnitt 522 anställda, vilket påvisar en minskning med 15 personer jämfört med föregående år. Minskningen av antal anställda är delvis ett resultat av de personalneddragningar som genomförts under aktuellt år men även ett resultat av föregående års neddragningar vars utfall uppenbaras under 2018 där behov av återbesättning ej varit aktuellt. Majoriteten av neddragningar kan härledas till en specifik yrkesgrupp som i samband med ett minskat behov av personal vid boenden för ensamkommande barn sades upp på grund av arbetsbrist. Totalt sades 15 personer upp på grund av arbetsbrist under 2018 varav 11 utav dessa hade en befattning som boendecoach för ensamkommande barn.

Beräkningen av antal anställda grundar sig på det genomsnittliga antalet tillsvidare och visstidsanställda under året med syfte att få ett rättvisande resultat med hänsyn till de säsongsbetonade skiftningar som kan komma att påverka bemanningsunderlaget. Timavlönade ingår ej i beräkningsunderlaget.

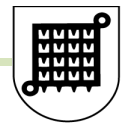
Antal anställda

Antal	2018	2017	2016
Tillsvidare	440	448	445
Kvinnor	380	389	380
Män	60	59	65
Visstid	82	89	77
Kvinnor	52	56	51
Män	30	33	26
Total	522	537	522
Kvinnor	432	448	431
Män	90	89	91

Med anställda avses antalet tillsvidareanställda och visstidsanställda. Vi utgår från fysiska personer och om en person har flera anställningar inom kommunen, så räknas personen bara en gång. Timavlönade är exkluderade. Antalet är beräknat på ett genomsnitt under året. Viss dubbelbemanning kan förekomma.

Antal anställda per sektor

Sektor	Total	Tillsvidare	Visstid
Barn & Utbildning	199	160	39
Kvinnor	167	139	28
Män	32	21	11
Omsorg	176	161	15
Kvinnor	165	153	12
Män	11	8	3
Samhällsutveckling	118	92	26
Kvinnor	81	70	11
Män	37	22	15
Stab	29	27	2
Kvinnor	20	19	1
Män	9	8	1
Total	522	440	82

Med anställda avses antalet tillsvidareanställda och visstidsanställda. Vi utgår från fysiska personer och om en person har flera anställningar inom kommunen, så räknas personen bara en gång. Timavlönade är exkluderade. Antalet är beräknat på ett genomsnitt under året.

Personalrörlighet

Den totala personalomsättningen 2018 uppgår till 16 procent vilket påvisar en minskning med 3 procent i jämförelse mot föregående års resultat. Dessa 16 procent innefattar 72 tillsvidareanställda som avslutat sin anställning under 2018, varav 42 personer valt att avslutat sin anställning på egen begäran, 14 personer har avslutat sin anställning på grund av arbetsbrist samt 13 på grund av ålderspension. Resterande personer har avslutat sin anställning av andra orsaker. Av samtliga som avslutat sina anställningar har 7 personer innehaft chefsbefattning.

Majoriteten avslut återfinns inom sektor barn och utbildning samt samhällsutveckling och det är främst inom yrkeskategorierna lärare och boendecoacher. En bidragande orsak till den ökande personalomsättningen inom sektor samhällsutveckling grundar sig i en omfattande omorganisation som genomfördes i samband med att migrationsverket avslutade bostadskontrakten och behovet av boendecoacher minskade.

Personalavgångar

Inom barn och utbildning uppgår personalomsättningen till 18 procent vilket innefattar totalt 28 personer som avslutat sin anställning, varav 21 personer har avslutat på egen begäran. Majoriteten av de som valt att avsluta sin anställning är lärare i likhet med föregående år. Ökningen av personalrörligheten i jämförelse mot föregående års resultat uppgår till 2 procentenheter vilket kan ses som en relativt stabil personalrörlighet som inte utmärker sig anmärkningsvärt i jämförelse mot övriga delar runt om i landet.

Inom sektor omsorg har personalrörligheten minskat markant mot föregående års resultat och uppgår 2018 till 11 procent vilket är en minskning med 12 procentenheter. 11 av totalt 17 personer har valt att avsluta sin anställning på egen begäran varav majoriteten består av sjuksköterskor och undersköterskor. Personalrörligheten inom sistnämnda yrkesgrupp är förhållandevis hög generellt i landet på grund av stor efterfrågan på kompetens och konkurrenskraftiga villkor på arbetsmarknaden. Värt att beakta inom sektor omsorg är att det genomförts en mindre omorganisation då verksamheten som förflyttades från sektor omsorg under 2017 har återförts under 2018. Denna omorganisation har dock inte någon anmärkningsvärd påverkan på resultatet då det omfattar en förhållandevis liten andel av den totala verksamheten.

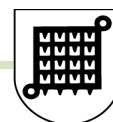
Inom sektor samhällsutveckling har personalomsättningen ökat kraftigt och uppgår 2018 till 26 procent, vilket är en ökning med 9 procentenheter sedan föregående års resultat och innefattar 24 personer. Av dessa 26% har 8 personer avslutat sin anställning på egen begäran och 11 personer sagts upp på grund av arbetsbrist. Resterande 5 personer har avslutat sin anställning av andra orsaker.

Den omfattande nedskärningen av personal grundar sig delvis i en omorganisation som genomfördes under 2018 då behovet av boendecoacher minskade i samband med att migrationsverket sa upp kontrakten för samtliga asylboenden i kommunen. Sektorn har i och med omorganisationen genomgått stora förändringar och därmed är siffrorna inte jämförelsebara med tidigare års resultat.

Sektor	Stab	Barn & utbildning	Omsorg	Samhällsutveckling
Total	16 %	18 %	11 %	26 %

Sysselsättningsgrad

Antalet heltidstjänster har haft en marginell procentuell ökning på organisationsnivå. Dock har anmärkningsvärda förändringar skett inom vissa sektorer, företrädesvis inom sektor omsorg där antalet deltidsanställningar minskat med 7 procent medan heltidsanställningar ökat med 7 procent sedan föregående år. En bidragande faktor till ökningen kan vara ett resultat av den ökade kunskap om heltidsprojektet som implementerats successivt ute i verksamheterna och som kan ha bidragit till ett förändrat förhållningsätt avseende sysselsättningsgraden vid återbesättning av tjänster.

Heltidsresan

Under 2018 har heltidsresan gått in i skarpt läge med början i Sektor Omsorg. Under våren har arbetsgivaren tillsammans med Kommunal informerat all personal om bakgrunden till varför parterna har träffat ett heltidsavtal, att kommunstyrelsen har beslutat att heltid ska vara norm i Färgelanda kommun samt förutsättningarna för att arbeta heltid.

Efter sommaren fick all personal inom sektor Omsorg som idag arbetar deltid erbjudande om att arbeta heltid. 20 personer valde att ansöka om heltid. Från och med 1 januari 2019 har 18 personer av dessa personer nu anställning på heltid. En gång per år har den anställda möjlighet att välja om.

Den överskjutande tiden läggs som s k resurstid. Resurstiden används i första hand till att täcka frånvaro på den egna arbetsplatsen, i andra hand inom annan arbetsplats inom samma verksamhet och i tredje hand inom annan verksamhet. Det nystartade gemensamma bemanningsteamet har att besluta om placering utifrån ovan nämnda ordning efter beställning från verksamheterna.

Uppföljning av heltidsprojektets ekonomi och verksamhet ska göras årligen.

Sysselsättningsgrad

Antal	2018	2017	2016
Heltid	380	376	349
Kvinnor	304	301	274
Män	76	75	75
75 - 99%	100	110	120
Kvinnor	93	103	112
Män	7	7	8
<75%	42	51	50
Kvinnor	35	44	44
Män	7	7	6
Andel (%) heltid av totalt antal anställda	73	70	67

Tabellen visar antal anställningar fördelat på sysselsättningsgrad. Beräkningen är baserad på tillsvidare- och visstidsanställda under hela 2018.

Sysselsättningsgrad sektor Omsorg

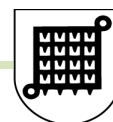
Antal	2018	2017	2016
Heltid	96	88	128
Kvinnor	87	80	106
Män	9	8	22
75 - 99%	66	77	94
Kvinnor	64	75	91
Män	2	2	3
< 75%	14	19	22
Kvinnor	14	18	21
Män	0	1	1
Andel (%) heltid av totalt antal anställda	55	48	52

Tabellen visar antal anställningar fördelat på sysselsättningsgrad. Beräkningen är baserad på tillsvidare- och visstidsanställda under hela 2018.

Löner

Medellönen för tillsvidareanställd personal i kommunen var vid mättillfället 31 december

2018, 31 406 kronor. Kvinnornas medellön var 30 834 kronor och för männen 34 987 kronor. Medellönen är total lön omräknad till heltidslön och dividerad med antalet anställningar. Övertid och obekvämt arbetstid ingår inte i totallönen.

Prioriterade grupper var socialsekreterare, lärare, förskolelärare, fritidspedagoger, arbetsterapeuter, sjuksköterskor, fysioterapeuter samt chefer för aktuella prioriterade grupper.

Hälsa

77 procent av kommunens anställda har inte haft en enda sjukdag under 2018 vilket indikerar ett ökat välmående bland personalen i jämförelse med föregående år. Denna siffra kan dock vara missvisande med hänsyn till begreppet sjuknärvaro som inte går att mäta med statistisk data. Sjuknärvaro innebär att det finns medarbetare som går till arbetet trots sjukdom eller väljer att ta ut annan form av ledighet istället för att sjukskriva sig. Mätningen kan därmed enbart ske genom att medarbetarna själva uppger deras sjuknärvaro. Ämnet kommer att lyftas i medarbetarundersökningen 2019 för att få en övergripande bild av hur omfattande sjuknärvaron är inom kommunen.

Sjukfrånvaro

Tabellen nedan visar hur sjuktalen ser ut i Färgelanda kommun. Med detta menas antal sjukfrånvarotimmar fördelat på antal budgeterade timmar. Statistiken är framtagen för perioden 2018 och jämförs med samma period under tidigare år. Timanställda är exkluderade i statistiken.

Den totala sjukfrånvaron i kommunen har ökat med 0,3 procentenheter vilket är en marginell ökning som kan förklaras av naturliga orsaker.

Korttidsfrånvaron har liksom föregående år ökat med 0,5 procentenheter. En bidragande faktor till den successiva ökningen kan vara att de rutiner för sjukanmälan som infördes 2016 kan ha frångåtts. Vidare har det skett en ökning av korttidsfrånvaron på nationell nivå under 2018.

Sjuktalen mellan åldersgrupper och kön är inte jämförbara då det är en stor skillnad på antal anställda i de olika grupperna.

Sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetad tid

%	2018	2017	2016
Sjukfrånvaro totalt	7,1	6,8	6,8
<i>Kvinnor</i>	7,2	7,1	7,2
<i>Män</i>	6,6	4,8	4,5
varav korttidsfrånvaro	3,6	3,1	2,7
<i>Kvinnor</i>	3,6	3,0	2,8
<i>Män</i>	3,7	3,2	2,4
Sjukfrånvaro			
<i>29 år och yngre</i>	6,6	7,5	5,5
<i>30 -49 år</i>	6,4	5,9	5,4
<i>50 år och äldre</i>	7,9	7,0	8,3
Total	7,1	6,8	6,8

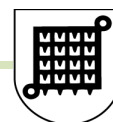
Sjukfrånvarotimmar/budgeterad arbetstid. Statistiken är beräknat på tillsvidare- och visstidsanställda.

Arbetsmiljö

Medarbetarundersökning

Resultatet från medarbetarundersökningen som genomfördes i slutet av 2018 uppvisar en fortsatt hög nöjdhetsgrad avseende den sociala och organisatoriska arbetsmiljön.

Resultatet påvisar även att antalet medarbetare som känt sig utsatta för trakasserier eller kränkande

särbehandling har minskat med 2 procent sedan föregående år vilket kan ses som ett direkt resultat av insatser i form av arbetsmiljöutbildningar på organisationsnivå som bland annat syftet till att ge chefer, arbetsledare och skyddsombud tillräckligt med kunskap för att förebygga, uppmärksamma och hantera kränkande särbehandling ute i sina verksamheter. Att arbeta främjande och förebyggande för att motverka kränkande särbehandling och trakasserier är en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet och därmed har det arbetats fram ett material som kommer implementeras som en stående punkt på arbetsplatsträffar och i medarbetarsamtal. Vidare kommer arbetet med att öka kunskapen på organisationsnivå att fortlöpa, bland annat genom en HBTQ utbildning som kommer genomföras under första kvartalet av 2019.

Företagshälsovård

Nedanstående tabell visar hur vi har fördelat insatser från företagshälsovården under 2018. I jämförelse med föregående år kan vi se en radikal ökning av förebyggande insatser på både organisation och individnivå medan förebyggande insatser på gruppnivå kvarstår på en relativt stabil nivå liksom rehabiliteringsinsatser på individnivå.

Insatserna på organisationsnivå har bestått av arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud med syfte att förebygga. På gruppnivå har det bland annat bestått av hälso- och arbetsmiljöutredningar och genomgång av arbetsplatsens ergonomi.

	Rehabilitera	Förebygga	Främja	Totalt
Organisation		21%		21%
Grupp		18%	2%	20%
Individ	45%	12%	2%	58%
Totalt	45%	51%	4%	100%

Folkhälsa

Hälsan i befolkningen ska ses som ett samspel mellan flera olika faktorer såsom levnadsförhållanden, livsstil, ålder, ärftlighet, arbete, utbildning samt tillgång till samhällelig service så som exempelvis skola och vård.

Folkhälsoarbete i Färgelanda kommun

Det lokala folkhälsoarbetet i Färgelanda kommun styrs utifrån ett avtal med Västra Götalandsregionens norra hälso- och sjukvårdsnämnd. Folkhälsoarbetet samordnas i ett folkhälsoråd. I folkhälsorådet sitter två förtroendevalda från kommunstyrelsen i Färgelanda kommun samt två förtroendevalda från norra hälso- och sjukvårdsnämnden, med på folkhälsorådets möten är folkhälsostrateg, sektorchefer och kommunchef.

Folkhälsoarbete bedrivs inom samtliga sektorer i Färgelanda kommun och en del av detta arbete bedrivs till viss del med hjälp av medel från folkhälsorådet. För en mer utförlig beskrivning över folkhälsostrategens och folkhälsorådets arbete samt de insatser som pågått med medel av folkhälsorådet under 2018 hänvisas till "Uppföljning samverkansavtal folkhälsa 2018".

Folkhälsorådets prioriterade insatsområden

Det nationella övergripande målet för folkhälsan är att *"att skapa samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation"*. Utifrån det nationella målet för folkhälsan har lokala prioriterade insatsområden tagits fram, vilka folkhälsorådet arbetat efter, se nedan.

- **Social hållbarhet**- Socialt deltagande och tillhörighet- Tidiga insatser för barn och unga
- **Barn och unga**- Ökad andel elever behöriga till gymnasiet- Trygga psykiska och fysiska miljöer
- **Levnadsvanor**- Förebygga och minska bruk av alkohol och tobak- Främja fysisk aktivitet och goda kostvanor

Social hållbarhet

Inom detta område har tre insatser beviljats medel av folkhälsorådet under 2018. Insatserna är "Familjecentralen", "Äldremässa" och "Ung Omsorg", alla insatser är ett samarbete mellan kommunens sektorer.

Ett exempel på en insats som bedrivits under 2018 är "Ung Omsorg" där ungdomar i högstadie- och gymnasieåldern anställts för att under helger och lov erbjuda planerade aktiviteter för personer boende på kommunens SÄBO.

Barn och unga

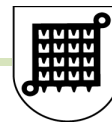
Inom detta område har tre insatser beviljats medel under 2018. Insatserna är "Sunda tråden", "Du äger ditt liv" samt "En trygg kommun för alla", dessa sker genom ett samarbete mellan kommunens sektorer.

Ett exempel på en insats som bedrivits under 2018 är "En trygg kommun för alla" vilket är ett samarbete mellan kommunens tre sektorer där två personer anställts för att arbeta med ökad trygghet för ungdomar i kommunen, bland annat genom olika aktiviteter på skolan och fritidsgården.

Levnadsvanor

Inom detta område har folkhälsorådet gett medel till en insats under 2018.

Folkhälsorådet beviljade medel till ett utegym i Högsäter, det var flera av idrottsföreningarna som stod bakom ansökan och som under året byggt ett utegym i anslutning till motionsspåret i Högsäter.

Miljöredovisning

Miljöredovisning från Dalslands miljö- och energikontor (DMEK)

Miljöprogram för Dalsland

Under 2018 beslutade direktionen att förslaget till det gemensamma miljöpolitiska programmet för medlemskommunerna ska omarbetas. DMEK har fått i uppdrag att ta fram upplägg och plan för processen som kommer att starta under första kvartalet 2019.

Miljöledning i kommunen

Miljöstrategerna har stöttat kommunens miljöledningsarbete vilket har inneburit dialog med kommunchefen samt närvarat på ett stabsmöte.

Arbetet med projekt Giftfri Förskola har fortsatt under år 2018. Inventeringar och handlingsplaner har utförts på Höjdens och Hävestens förskola och en miljöstrateg har närvarat på Norra Enhetens och Hävestens APT för att följa upp och informera om projektet. Alla förskolor i Färgelanda kommun har nu genomgått utbildning, utfört inventeringar och skapat handlingsplaner inom projektet Giftfri Förskola.

Energi och klimat

Energi- och klimatrådgivningen har under 2018 arbetat fokuserat med förnybar energi genom Energimyndighetens insatsprojekt "Sol". Intresset har varit stort och många privatpersoner, företag och organisationer har kontaktat rådgivningen för information om installation av solcellspaneler. Energi- och klimatrådgivningen har även arrangerat föreläsningar, deltagit i studiecirkel samt medverkat som utställare under Färgelandadagarna.

Inom ramen för kommunens interna energi- och klimatarbete har energistrategerna genomfört den årliga uppföljningen av kommunens energianvändning. Resultatet visar att från 2009 till 2017 har Färgelanda kommun inklusive Valbohem minskat energianvändningen i sina fastigheter från 173 kWh/m² år 2009 till 143 kWh/m² år 2017. En minskning med 17 procent. Uppföljning för 2018 redovisas i samband med nästa bokslut. I arbetet med att ställa om kommunens fordonsflotta till fossilfria fordon har strategerna stöttat kommunen med att ansöka medel från Klimatklivet för installation av laddplatser till elbilar. I augusti invigdes de nya laddplatserna som finns vid kommunhuset samt vid medborgarkontoret.

Energistrategerna har tillsammans med Färgelanda kommun och Valbohem AB påbörjat ett arbete med att ta fram en ny energi- och klimatstrategi. Strategin tar avstamp i regionens nya klimatstrategi "Klimat 2030 VG ställer om" och satsningar och strategiska vägval i kommunens nya energi- och klimatstrategi kommer att formas utifrån kommunens lokala förutsättningar. Strategin beräknas bli klar under 2019.

Hållbar samhällsplanering

Miljöstrategerna har medverkat i arbetet med den kommungemensamma avfallsplanen och i den samverkan som sker i VA-planarbetet.

Naturvård/ Hållbar markanvändning

Under våren fick Dalsland besök av representanter i Horizon 2020 projektet HNV-Link, där DMEK medverkar. Besökarna utgjordes av forskare, rådgivare, naturvårdare och lantbrukare från Grekland, Bulgarien, England, Frankrike och Finland. Ett par dagar spenderades i fält i Färgelanda då kommunen har mycket intressanta hävdgynnade naturmiljöer och kan stoltsera med flera lyckade exempel på samverkan mellan aktörer gällande hållbar markanvändning.

Den 30 oktober hölls ett regionalt möte i Dalslands folkhögskola i Färgelanda som del i avslutningen av projektet HNV-Link. Både lokala, regionala och nationella aktörer medverkade såsom representanter från WWF och Jordbruksverket. Mötet blev lyckat och projektet har bland annat lett till ett politiskt beslut om att DMEF fortsatt satsar resurser inom ämnet hållbar markanvändning vilket kommer att gynna både näringsliv och biologisk mångfald i Färgelanda. För den intresserade

finns information från 30 nov i en film på länken:

<https://www.youtube.com/watch?v=3w41s5McawA&feature=youtu.be>

Vattenplanering/vattenvårdsfrågor

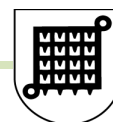
Miljöstrategerna medverkar i Gullmarns vattenråds arbete och deltagar också i förberedelserna för att bilda Örekilsälvens vattenvårdsförbund, vari Valboåns vattensystem ingår.

Miljöanpassad offentlig upphandling - Hållbar konsumtion

En uppföljning av miljökraven i det Dalslandsgemensamma avtalet för "Lokalvårdsprodukter, papper och plast" från år 2015 har utförts under 2018 för Färgelanda, Dals-Ed, Bengtsfors och Melleruds kommun. Andelen miljömärkta varor, andelen biotekniska produkter samt inköpta microfiberprodukter har sammanställts för respektive kommun. I Färgelanda kommun var andelen inköpta miljömärkta kemikalier 56% av den totala inköpskostnaden under år 2017. Rapporten presenterades för alla lokalvårdschefer under våren 2018. Lokalpressen informerades via ett pressmeddelande.

En uppföljning av miljökraven för levererade IT-produkter påbörjades under hösten 2018 och beräknas vara klar under första kvartalet 2019.

Dalslands miljö- och energikontor arrangerade tillsammans med SJB, CSR Västsverige och Ragnsells ett seminarium i oktober 2018 i Fengersfors om hur byggavfall kan användas som en resurs. Diskussioner fördes hur fastighetsbranschen tillsammans kan resurseffektivisera och hur återbrukat material kan återanvändas. Upphandlare från Färgelanda deltog på seminariet.

Ekonomisk redovisning

Övergripande mål

Enligt kommunallagen ska kommunen ha en god ekonomisk hushållning. Miniminivån i lagkravet är det så kallade balanskravet, vilket innebär att kostnaderna inte får överstiga intäkterna. För att leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning krävs ett positivt resultat, för att också bidra till finansiering av investeringar och framtida pensionsåtaganden.

I god ekonomisk hushållning inryms också att varje generation ska bära kostnaderna för den service den konsumerar samt att bedriva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

För Färgelanda kommun innebär god ekonomisk hushållning också att använda befintliga resurser på bästa sätt för att nå fullmäktiges mål samt att hålla det egna kapitalet oförändrat.

För att leva upp till detta har kommunen beslutat om tre finansiella mål.

Uppföljning av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under avsnittet kommunens målarbete.

Finansiella mål

För planperioden 2018-2020 har tre finansiella mål fastställts i budgetarbetet.

- För att klara balanskravet samt uppnå en långsiktigt sund ekonomi ska resultatet uppgå till minst 1,5–2,5 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag.
- För att uppnå en hög betalningsberedskap ska likviditeten överstiga 100 procent.
- För att ha en tillräcklig stabilitet och förmåga att motstå förluster är målsättningen att soliditeten på lång sikt ska uppgå till minst 40 procent.

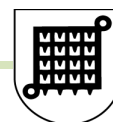
Årets finansiella mål	Utfall 2018	Budget 2018
Resultat, %	1,2	2,0
Resultat, mnkr	4,8	7,9
Likviditet, %	97,8	>100
Soliditet, %	31,5	40

Resultatet för året uppgår till 1,2 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag. Resultatmålet är således inte uppfyllt. I delårsbokslutet prognostiserades ett resultat motsvarande 0,3 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag. Under andra halvåret har således resultatutvecklingen blivit något bättre än förväntat.

Likviditeten har försämrats och uppgår per årsskiftet till 97,8 procent. Likviditetsmålet är således inte helt uppnått. Kommunen har gjort stora investeringar under 2018. Dessa har kunnat finansieras utan upptagande av nya lån. Den likviditetsförstärkning som skedde under slutet av 2017, till stor del bestående av återbetalning av revers med Färgelanda Vatten AB, var planerad att användas till delfinansiering av investeringar. Att kunna uppnå både likviditets- och soliditetsmålet under året bedömdes vid delårsbokslutet som svårt. Det handlar till stor del om att balansera mellan att låna till investeringar, och således försämra soliditeten, eller att finansiera med likvida medel och försämra likviditeten.

Kommunens soliditet har förbättrats med 1,4 procentenheter under året och uppgår vid årets slut till 31,5 procent.

I samband med årsbokslutet för 2017 gjordes redovisningsmässiga förändringar. Långa hyreskontrakt med kommunen som hyresgäst ska redovisas i balansräkningen, såsom finansiell leasing enligt RKR 13:2. Detta har påverkat soliditeten. Överskott i verksamheterna slam och renhållning har tidigare redovisats som del av eget kapital. Enligt ny rekommendation från RKR ska dessa redovisas som kort skuld. Även det har påverkat soliditeten. Soliditeten efter dessa båda förändringar i redovisningen uppgick vid årsskiftet 2017 till 30,1 procent. För att kunna göra en rättvisande jämförelse mot det beslutade soliditetsmålet så gjordes då en beräkning av soliditeten

även innan dessa redovisningsmässiga förändringar. Soliditeten uppgick då till 46,8 procent. Utifrån kända förutsättningar när soliditetsmålet sattes, så ansågs då målet vara uppfyllt. Utifrån detta resonemang och att soliditeten under året förbättrats med 1,4 procentenheter, så kan målet även anses vara uppfyllt för 2018.

För kommande planperiod, 2019-2021, har beslutats att för att ha en tillräcklig stabilitet och förmåga att motstå förluster är målsättningen att soliditeten på lång sikt ska uppgå till minst 35 procent.

Periodens resultat

Målsättning:

Resultatet ska uppgå till minst 1,5 - 2,5 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag. 2018 års resultat budgeterades till 7 869 tkr eller 2,0 procent.

Färgelanda kommun redovisar ett resultat för 2018 på 4 849 tkr. Årets resultat budgeterades till 7 869 tkr eller 2,0 procent. Resultatet är 3 020 tkr sämre än budget och motsvarar 1,2 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag. Det finansiella resultatmålet för 2018 är således inte uppfyllt.

Årets resultat för kommunen är 8 094 tkr sämre än föregående år, då kommunen redovisade ett positivt resultat på 12 943 tkr. Verksamhetens intäkter har minskat med ca 25 000 tkr mellan åren, vilket nästan enbart beror på minskade statliga bidrag. Verksamhetens kostnader har minskat med ca 13 000 tkr, varav personalkostnader 4 000 tkr.

Nettokostnadsandel (%)

	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Verksamheten	93,6	93,8	96,0
Avskrivningar	3,2	3,0	3,1
Finansnetto	-0,1	-0,2	-0,3
Resultat	3,3	3,3	1,2

Verksamheternas nettokostnader uppgår till 386 979 tkr. Det är en ökning med 12 136 tkr jämfört med föregående år. I nettokostnadsökningen finns intäkter och kostnader av engångskaraktär. Dessa är att hänföra till skogsavverkning, nettointäkt 1 176 tkr, kostnader i samband med omorganisation 2 000 tkr samt självrisk att hänföra till sommarens skogsbränder 226 tkr, sammantaget en kostnadsökning på 1 050 tkr.

Föregående år uppgick nettokostnaderna till 374 843 tkr, av dessa var 6 500 tkr av engångskaraktär.

Nettokostnadsökningen är 3,2 procent för 2018, motsvarande siffra för 2017 var 4,9 procent. Exkluderas kostnaderna av engångskaraktär både för 2017 och 2018 så är nettokostnadsökningen 4,8 procent för 2018.

Årets ökning av skatteintäkter och bidrag uppgår till 1,0 procent.

Nettokostnadsandelen visar hur stor andel av skatteintäkterna som den löpande driftsverksamheten tar i anspråk. Det utrymme som finns kvar kan användas för amortering av lån eller finansiering av investeringar.

Tabellen visar att verksamhetens nettokostnadsandel ökat kraftigt, vilket resulterar i ett svagare resultat. Detta ställer stora krav på fortsatt arbete kring verksamhetsanalyser och effektiviseringsåtgärder.

Skatter och statsbidrag

Utdebiteringen under 2018 uppgår till 22:26 per skattekrone.

Skatteintäkter, fastighetsavgifter samt skatteutjämningsbidrag uppgår totalt till 390 798 tkr vilket är 2 639 tkr sämre än budget och 3 829 tkr bättre än föregående år.

Budgetavvikelsen beror på den del av det extra statsbidraget, de så kallade Valfärds miljarderna, som utbetalas utifrån flyktingsituationen. Det budgeterades med samma belopp som utbetalades 2017, vilket visade sig vara 1 600 tkr för högt då flyktingsituationen förändrades. Slutavräkningen för 2017 innebär också en negativ avvikelse på 970 tkr.

Finansnetto

Finansnettot är positivt och uppgår till 1 030 tkr. Det är en effekt av låga räntor på både likviditet, fordringar och låneskuld. Finansnettot är 340 tkr bättre än budget och 213 tkr bättre än föregående år. Utdelning från Kommuninvest på 688 tkr, jämfört med 297 tkr föregående år, motsvarar den största delen av avvikelserna. För övrigt har ränteintäkter minskat då Färgelanda Vatten AB löste revers i slutet av 2017. Ränteintäkter på kundfordringar har också minskat jämfört med föregående år.

Övervägande del av de finansiella intäkterna för övrigt avser borgensavgifter från Färgelanda Vatten AB och Valbohem AB.

Genomsnittsräntan på kommunens lån var vid årsskiftet 0,04 procent. Vid föregående årsskifte var genomsnittsräntan på låneskulden - 0,0025 procent.

Anläggningstillgångar

Årets investeringar uppgår till 43 451 tkr, föregående år uppgick dessa till 14 338 tkr. I planen för 2018 fanns investeringar på 69 719 tkr. Flera av de beslutade investeringarna har inte genomförts eller påbörjats under året, utan investeringsmedlen behöver föras över till 2019. Totalt beslutat investeringsutrymme för planperioden 2017-2019 är 80 000 tkr samt för planperioden 2018-2020 80 000 tkr, exklusive investeringsbehovet i kommunens bolag. Dessa beslut resulterar i ett återstående utrymme för investeringar på 22 211 tkr för 2019. I planen för 2019 finns investeringar för 51 902 tkr, varav 22 491 tkr avser etableringen på Dyrtorp. Det finns dessutom investeringsutrymme kvar avseende Höjdenskolan på ca 7 000 tkr. Under avsnittet investeringsredovisning redovisas vilka investeringar som utförts under perioden i jämförelse med plan.

De planenliga avskrivningarna av kommunens tillgångar uppgår för året till 11 952 tkr, föregående år uppgick dessa till 11 705 tkr. Beloppen påverkas dels av när under året investeringsobjekten färdigställs, samt indelning av investeringarna i komponenter. Vissa komponenter har en högre avskrivningstakt än andra, vilket man i de tidigare rekommendationerna inte tog hänsyn till. Alla nya investeringar som berörs av de nya rekommendationerna får därför olika avskrivningstider beroende på komponent.

Ytterligare kommentarer till periodens investeringar återfinns under respektive sektorsavsnitt.

Likviditet

Målsättning:

Likviditeten ska överstiga 100 procent.

För att ha en hög betalningsberedskap ska likviditeten överstiga 100 procent. Likviditeten har försämrats och uppgår per årsskiftet till 97,8 procent. Likviditetsmålet är således inte helt uppnått. Kommunen har gjort stora investeringar under 2018. Dessa har kunnat finansieras utan upptagande av nya lån. Den likviditetsförstärkning som skedde under slutet av 2017, till stor del bestående av återbetalning av revers med Färgelanda Vatten AB, var planerad att användas till finansiering av investeringar.

Kassaflödesanalysen visar hur de likvida medlen har använts under året. Den är uppdelad i tre olika

delar; löpande verksamhet, som består av årets resultat, kortfristiga fordringar, lager och kortfristiga skulder, investeringsverksamhet samt finansieringsverksamhet, som består av långfristiga skulder och långfristiga fordringar.

Den löpande verksamheten har i kommunen genererat ett flöde med inbetalningar på 13,0 mnkr. Investeringsverksamheten har genererat utbetalningar på 43,5 mnkr och finansieringsverksamheten har genererat utbetalningar på 4,6 mnkr. Detta gör att kommunen har ett negativt kassaflöde på 35,2 mnkr per årsskiftet. Likvida medel har således minskat kraftigt under året främst på grund av årets stora investeringar.

Eget kapital

Kommunens egna kapital har ökat med årets resultat 4 849 tkr och uppgår vid årsskiftet till totalt 139 911 tkr.

Av det egna kapitalet avsattes under 2013 14 575 tkr till en resultatutjämningsreserv. Syftet med en resultatutjämningsreserv är att kunna täcka eventuella balanskravsunderskott som kan uppstå vid en lågkonjunktur.

Koncernen

Kommunkoncernens egna kapital har ökat med 4 478 tkr till totalt 147 174 tkr.

Pensionsskuld och övriga avsättningar

Pensionsskulden består dels av pensioner intjänade före 1998 som redovisas som ansvarsförbindelser och pensioner intjänade från 1998 som redovisas som skuld i balansräkningen.

Ansvarsförbindelsen, dvs. pensionsskulden som ligger utanför balansräkningen, inklusive löneskatt, överskottsfond och avsättning, uppgår per årsskiftet till 142 823 tkr, enligt prognos från Skandia. Vid föregående årsskifte uppgick ansvarsförbindelsen, inklusive löneskatt, överskottsfond och avsättning, till 149 511 tkr, vilket innebär en minskning med 6 688 tkr.

Pensionsavsättningen, inkl. löneskatt, uppgår per årsskiftet till 6 324 tkr. Vid föregående årsskifte uppgick pensionsavsättningen, inkl. löneskatt, till 5 783 tkr. Detta innebär en ökning med 541 tkr.

Totala pensionsförpliktelser uppgår vid årets slut till 149 147 tkr, föregående årsskifte uppgick dessa till 155 294 tkr, vilket innebär en minskning med 6 147 tkr.

Förändringen mellan åren beror främst på avslutade och tillkommande anställningar. Beräkningen bygger på modellen i RIPS17 och är en prognos över skuldens storlek.

Låneskuld

Inga nya lån har upptagits under året och kommunen har följt den planerade årliga amorteringen på 4900 tkr. Totalt uppgår kommunens låneskuld till 49 763 tkr.

Genomsnittsräntan på kommunens lån var vid årsskiftet 0,04 procent. Vid föregående årsskifte var genomsnittsräntan på låneskulden - 0,0025 procent.

Koncernen

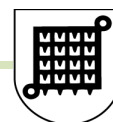
Soliditet

Målsättning:

Soliditeten ska på lång sikt uppgå till minst 40 procent.

Soliditeten är ett mått på kommunens finansiella handlingsfrihet på längre sikt.

Kommunens soliditet uppgår vid årets slut till 31,5 procent (30,1 procent vid föregående årsskifte) och skuldsättningsgraden uppgår därmed till 68,5 procent (69,9 procent vid föregående årsskifte). Soliditeten har således förbättrats med 1,4 procentenheter under året.

I samband med årsbokslutet för 2017 gjordes redovisningsmässiga förändringar. Långa hyreskontrakt med kommunen som hyresgäst ska redovisas i balansräkningen, såsom finansiell leasing enligt RKR 13:2. Detta har påverkat soliditeten. Överskott i verksamheterna slam och renhållning har tidigare redovisats som del av eget kapital. Enligt ny rekommendation från RKR ska dessa redovisas som kort skuld. Även det har påverkat soliditeten. Soliditeten efter dessa båda förändringar i redovisningen uppgick vid årsskiftet 2017 till 30,1 procent. För att kunna göra en rättvisande jämförelse mot det beslutade soliditetsmålet så gjordes då en beräkning av soliditeten även innan dessa redovisningsmässiga förändringar. Soliditeten uppgick då till 46,8 procent. Utifrån kända förutsättningar när soliditetsmålet sattes, så ansågs då målet vara uppfyllt. Utifrån detta resonemang och att soliditeten under året har ökat med 1,4 procentenheter, så kan målet även anses vara uppfyllt för 2018.

För kommande planperiod, 2019-2021, har beslutats att för att ha en tillräcklig stabilitet och förmåga att motstå förluster är målsättningen att soliditeten på lång sikt ska uppgå till minst 35 procent.

Soliditeten inklusive ansvarsförbindelse för pensioner är dock negativ.

Ekonomisk ställning

Kommunens balansomslutning har minskat med 5 242 tkr eller 1,2 procent och uppgår per bokslutsdagen till 443 939 tkr.

Anläggningstillgångar

De materiella anläggningstillgångarna har ökat med 25 341 tkr och uppgår till 362 722 tkr.

En del av förändringen är att härröra till långa hyreskontrakt med kommunen som hyresgäst som ska redovisas i balansräkningen såsom finansiell leasing enligt RKR 13:2. Det innebär att kontrakten ska redovisas både som tillgång och skuld. Första gången som detta redovisningssätt tillämpades var vid årsbokslutet 2017 och har minskat tillgångarna med 7 554 tkr jämfört med årsbokslut 2017. För övrigt har kommunen haft en stor investeringstakt under året. Om- och tillbyggnad av förskolan i Högsäter samt Höjdenskolan är de största investeringsobjekten. Årets investeringar uppgår till 43 451 tkr, föregående år uppgick dessa till 14 338 tkr.

De finansiella anläggningstillgångarna är oförändrade jämfört med föregående år.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna har minskat med 30 583 tkr och uppgår till 66 011 tkr vid årets slut. Bankmedlen står för den största delen av förändringen, vilket beror på stora investeringar som finansierats utan nyupplåning.

Eget kapital

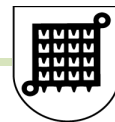
Det egna kapitalet har ökat med kommunens resultat 4 849 tkr och uppgår till 139 911 tkr.

Avsättningar

Avsättningar till pensioner, inkl. löneskatt, har ökat med 541 tkr och uppgår till 6 394 tkr.

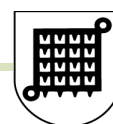
Skulder

Skulderna har minskat med 10 632 tkr och uppgår till 297 634 tkr. Långa hyreskontrakt som redovisats såsom finansiell leasing har även minskat skulderna med 7 554 tkr. Inga nya lån har upptagits och amortering enligt plan har gjorts.

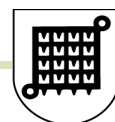
Resultaträkning

Belopp i Tkr	Not	Kommunen			Koncernen	
		Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Utfall 2017	Utfall 2018
Verksamhetens intäkter	1	116 988	91 749	86 581	162 823	139 861
Verksamhetens kostnader	2	-480 126	-466 776	-461 086	-516 393	-505 462
Avskrivningar	3	-11 705	-11 952	-11 753	-18 530	-19 337
Verksamhetens nettokostnader		-374 843	-386 979	-386 258	-372 100	-384 938
Skatteintäkter	4	263 754	270 161	272 724	263 754	270 161
Generella statsbidrag och utjämning	5	123 215	120 637	120 713	123 215	120 637
Finansiella intäkter	6	979	1 187	700	934	881
Finansiella kostnader	7	-162	-157	-10	-2 382	-1 983
Resultat före extraordinära poster		12 943	4 849	7 869	13 421	4 758
Extraordinära intäkter		0	0		0	0
Extraordinära kostnader		0	0		-247	-168
Periodens resultat		12 943	4 849	7 869	13 174	4 590

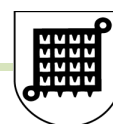
Balansräkning

Belopp i Tkr	Not	Kommunen		Koncernen	
		Bokslut 2017	Bokslut 2018	Bokslut 2017	Bokslut 2018
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar	8 a, 8b, 9a, 9b, 10	337 381	362 722	543 479	569 589
Finansiella anläggningstillgångar	11	15 206	15 206	5 371	5 371
Summa anläggningstillgångar		352 587	377 928	548 850	574 960
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter		0	0	119	127
Fordringar	12	29 162	33 736	29 789	36 050
Kassa och bank	13	67 432	32 275	84 668	45 316
Summa omsättningstillgångar		96 594	66 011	114 576	81 493
SUMMA TILLGÅNGAR		449 181	443 939	663 426	656 453
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
därav periodens resultat	14	135 062	139 911	142 696	147 174
Avsättningar					
Avsättningar pensioner	15	4 654	5 089	4 932	5 361
Avsättningar löneskatt		1 129	1 235	1 129	1 235
Övriga avsättningar	16	70	70	3 351	3 383
Summa avsättningar		5 853	6 394	9 412	9 979
Skulder					
Långfristiga skulder	17	229 827	218 896	420 527	411 188
Kortfristiga skulder	18	78 439	78 738	90 791	88 112
Summa skulder		308 266	297 634	511 318	499 300
S:A EGET KAPITAL OCH SKULDER		449 181	443 939	663 426	656 453
Soliditet, %		30,1 %	31,5 %	21,5 %	22,4 %
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser per 31 december	19	149 511	142 823	149 511	142 823
Borgensförbindelser	20	190 081	190 053	81	160

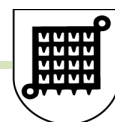
Kassaflödesanalys

Belopp i Tkr	Not	Kommunen		Koncernen	
		Bokslut 2017	Bokslut 2018	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Den löpande verksamheten					
Periodens resultat		12 943	4 849	13 174	4 590
Justering för av- och nedskrivningar		11 705	11 952	18 530	19 337
Justering för gjorda avsättningar		2 181	541	2 318	567
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	21	6	-232	6	-344
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		26 835	17 110	34 028	24 150
Ökning(-)/minskning(+) kortfristiga fordringar		24 240	-4 574	27 212	-6 261
Ökning(-)/minskning(+) förråd, lager och exploateringsfastigheter		0	0	-22	-8
Ökning(+)/minskning(-) kortfristiga skulder		-9 108	372	-6 875	-2 606
Kassaflöde från den löpande verksamheten		41 967	12 908	54 343	15 275
Investeringsverksamheten					
Investering i materiella anläggningstillgångar		-14 288	-44 846	-25 356	-53 000
Bidrag till materiella anläggningstillgångar		0	1 383	0	1 383
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-42	0	-32 694	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		33 000	0	33 000	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		18 670	-43 463	-25 050	-51 617
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån		0	0	0	2 298
Amortering av skuld		-6 489	-4 900	28 511	-5 606
Ökning av långfristiga fordringar		0	0	0	0
Minskning av långfristiga fordringar		0	0	0	0
Inlösen av pensionsskuldavsättning		0	0	0	0
Ökning av långfristig skuld (NÄRF)		795	298	795	298
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-5 694	-4 602	29 306	-3 010
Periodens kassaflöde		54 943	-35 157	58 599	-39 352
Likvida medel från årets början		12 489	67 432	26 069	84 668
Likvida medel från periodens slut		67 432	32 275	84 668	45 316
Periodens förändring av likvida medel		54 943	-35 157	58 599	-39 352

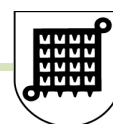

Notförteckning

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
	2017	2018	2017	2018
Not 1 Intäkter				
Statsbidrag	72 957	46 439	72 957	46 439
Övriga bidrag	1 373	1 679	1 920	1 679
Konsumtionsavgifter	9 534	9 504	16 978	22 592
Huvudavgift (Bo-/vård-/musikskoleavgift/färdtjänst m.m.)	4 527	4 578	4 527	4 578
Kostersättning	0	0	0	0
Avgifter från andra kommuner	0	0	0	0
Övriga avgifter	2 934	3 322	2 934	3 322
Försäljning	9 948	12 935	11 872	13 508
Hysesintäkter	11 252	11 351	46 812	45 385
Övriga intäkter	4 463	1 941	4 823	2 358
Summa	116 988	91 749	162 823	139 861
Not 2 Kostnader				
Personalkostnader	290 883	286 150	299 831	295 623
Material	25 793	25 423	42 031	41 459
Köpta tjänster	40 220	38 000	42 067	40 803
Entreprenader	85 877	82 866	86 563	83 767
Övriga kostnader/Bidrag	37 353	34 337	45 901	43 810
Summa	480 126	466 776	516 393	505 462
Not 3 Avskrivningar				
Inventarier	3 516	8 330	5 118	9 986
Fastigheter	8 189	3 622	13 412	9 351
Summa	11 705	11 952	18 530	19 337
Not 4 Skatteintäkter				
Kommunalskatt	264 754	272 104	264 754	272 104
Slutavräkning skattemedel	-991	-2 319	-991	-2 319
Prognos skatteavräkning	-9	376	-9	376
Summa	263 754	270 161	263 754	270 161
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	93 819	92 606	93 819	92 606
Kostnadsutjämning	14 539	14 353	14 539	14 353
Fastighetsavgift	11 718	13 051	11 718	13 051
Utjämningsavgift LSS	-5 638	-7 632	-5 638	-7 632
Strukturbidrag/Införandebidrag	0	0	0	0
Regleringsbidrag/avgift	-64	1 038	-64	1 038
Generella bidrag från staten	8 841	7 221	8 841	7 221
Summa	123 215	120 637	123 215	120 637
Not 6 Finansiella intäkter				

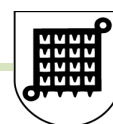

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
Utdelning	297	688	297	688
Ränteintäkter	646	445	599	139
Räntebidrag	0	0	0	0
Övriga finansiella intäkter	36	54	38	54
Summa	979	1 187	934	881
Not 7 Finansiella kostnader				
Räntekostnad lån	95	31	2 237	1 857
Räntekostnad pensionsskuld	0	0	0	0
Övriga finansiella kostnader	67	126	145	126
Skatt pga bokslutsdisposition	0	0	0	0
Summa	162	157	2 382	1 983
Not 8a Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	342 170	350 900	641 432	683 136
Ackumulerad avskrivning	-204 598	-212 787	-303 455	-339 083
Årets investeringar	8 753	41 462	41 759	56 494
Utrangering	-22	0	-55	0
Försäljning	-1	0	0	0
Reavinst	0	0	0	0
Reaförlust	0	0	0	0
Nedskrivning	0	0	-892	-892
Avskrivning	-8 189	-8 330	-35 628	-22 891
Redovisat värde vid årets slut	138 113	171 245	343 161	376 764
<i>Avskrivningstider 10 - 50 år</i>				
Not 8b Specifikation mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Markreserv	13 248	13 248	33 400	33 400
Verksamhetsfastigheter	64 904	59 990	64 904	59 990
Fastigheter för affärsverksamhet	4 483	4 229	4 483	4 229
Publika fastigheter	10 973	11 070	162 672	161 962
Fastigheter för annan verksamhet	31 476	31 359	31 897	31 359
Övriga fastigheter inkl VA-anläggningar	5 361	7 085	35 704	37 718
Pågående arbeten	7 668	44 264	10 101	48 106
Exploateringsmark	0	0	0	0
Summa	138 113	171 245	343 161	376 764
Not 9a Maskiner och inventarier				
<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	57 845	63 281	62 323	67 950
Ackumulerad avskrivning	-45 690	-48 949	-49 045	-52 568
Årets investeringar	5 585	3 394	5 776	4 035
Utrangering	-149	-257	-149	-257
Försäljning	0	0	0	0
Reavinst	0	0	0	0
Reaförlust	0	-11	0	-11

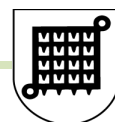

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
Nedskrivning	0	0	0	0
Avskrivning	-3 516	-3 622	-3 780	-3 963
Redovisat värde vid årets slut	14 075	13 836	15 125	15 186
Not 9b Specifikation maskiner och inventarier				
Maskiner	1 229	1 686	1 699	2 020
Inventarier	12 383	11 378	12 963	12 392
Bilar och andra transportmedel	33	22	33	22
Konst	0	0	0	0
Övriga maskiner och inventarier	430	750	430	752
Summa	14 075	13 836	15 125	15 186
Not 10 Finansiell leasing				
Hyreskontrakt med avtalstid överstigande fem år				
Avgifter inom ett år	10 276	10 435	10 276	10 435
Avgifter senare än ett år men inom fem år	39 154	41 742	39 154	41 742
Avgifter senare än fem år	135 763	125 462	135 763	125 462
Summa	185 193	177 639	185 193	177 639
<i>Fotnot:</i>				
<i>Hyreskontrakt med avtalstid mindre än fem år har klassificerats som operationella, även om de i övrigt uppfyller kriterierna för ett finansiellt avtal.</i>				
<i>År 2017 var första året som denna klassificering enl RKR 13.2 tillämpades.</i>				
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	337 381	362 720	543 479	569 589
Not 11 Finansiella tillgångar				
Inera AB	42	42	42	42
Valbohem AB	7 500	7 500	0	0
Färgelanda Vatten AB	2 500	2 500	0	0
Gatersbyn 120 Fastighets AB	50	50	0	0
Västvatten AB	0	0	175	175
Vindenergi Väst AB	15	15	15	15
Dalslands Turist AB	253	253	253	253
Kommuninvest Ekonomiska förening	1 300	1 300	1 300	1 300
Ödeborg Folkets Hus	48	48	48	48
Kommuninvest Ekonomiska förening	3 498	3 498	3 498	3 498
Revers Färgelanda Vatten AB	0	0	0	0
HBV	0	0	40	40
Summa	15 206	15 206	5 371	5 371
Not 12 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	5 562	3 869	6 453	4 930
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	20 649	17 855	20 246	17 120
Mervärdesskatt	2 951	12 012	2 951	12 014
Övriga fordringar hos staten	0	0	0	1 530

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
Övriga fordringar	0	0	139	456
Kortfristiga placeringar	0	0	0	0
Summa	29 162	33 736	29 789	36 050
Not 13 Kassa och bank				
Handkassa	13	12	13	12
Kassa och bank	67 419	32 263	84 655	45 304
Summa	67 432	32 275	84 668	45 316
Not 14 Eget kapital				
Årets resultat	12 943	4 849	13 174	4 590
Resultatutjämnings reserv	14 575	14 575	14 575	14 575
Övrigt eget kapital	107 544	120 487	114 947	128 009
Summa	135 062	139 911	142 696	147 174
Not 15 Avsatt till pensioner				
Pensioner och liknande förpl	1 142	1 157	1 420	1 429
Garantipensioner	3 512	3 932	3 512	3 932
Summa	4 654	5 089	4 932	5 361
Not 16 Övriga avsättningar				
Framtida underhåll av våtmarker	70	70	70	70
Övriga avsättningar	0	0	3 281	3 313
Summa	70	70	3 351	3 383
Not 17 Långfristiga skulder				
<i>Långfristiga lån</i>				
Ingående skuld	54 663	49 763	210 363	240 463
Nya lån	0	0	39 000	2 298
Amorteringar och lösen av lån	-4 900	-4 900	-8 900	-5 606
Utgående skuld	49 763	44 863	240 463	237 155
<i>Övriga långfristiga skulder</i>				
Norra Älvsborgs räddningsförbund	5 148	5 446	5 148	5 446
Leasingskuld långa hyreskontrakt	174 916	167 204	174 916	167 204
Skuld för statliga investeringsbidrag	-	1 383	-	1 383
Utgående skuld	180 064	174 033	180 064	174 033
Summa Långfristiga skulder	229 827	218 896	420 527	411 188
<i>Fotnot:</i>				
År 2017 var första året som RKR 13.2 tillämpades på långa hyreskontrakt.				
Not 18 kortfristiga skulder				
Kortfristig del av långfristiga lån	4 900	4 900	4 900	4 900
Kortfristig del av leasingskuld	10 276	10 435	10 276	10 435
Skuld till kollektiv slam och renhållning	1 226	993	1 226	993
Leverantörsskulder	9 627	10 393	13 658	13 344

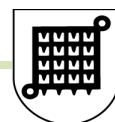
Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
Övriga skulder	5 554	4 330	5 554	4 330
VA kollektiv	0	0	2 493	1 365
Löneskatter	4 300	4 311	4 803	4 716
Mervärdesskatt	173	465	839	463
Upplupna löner	1 156	804	1 156	804
Upplupna semesterlöner	11 826	11 964	12 058	12 242
Upplupna sociala avgifter	9 905	9 819	9 905	9 819
Upplupna pensionskostnader	8 751	8 309	8 751	8 309
Upplupna räntekostnader	8	4	8	4
Övriga interimsskulder	10 737	12 011	15 164	16 388
Summa	78 439	78 738	90 791	88 112
Not 19 Pensionsförpliktelser				
Ansvarsförbindelse	122 175	118 189	122 175	118 189
Löneskatt	29 639	28 673	29 639	28 673
Avgår överskottsfond	-503	-2 239	-503	-2 239
Avgår avsättning	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Summa	149 511	142 823	149 511	142 823
Not 20 Borgensförbindelser				
Egna Hem*	81	53	235	160
Kommuninvest	190 000	190 000	0	0
Summa	190 081	190 053	235	160
Not 21 Kassaflödesanalys				
<i>Justering för ej likviditetspåverkande poster</i>				
Årets resultat för slam och renhållning	6	-232	6	-232
Kortfristig del av finansiell leasingsskuld	10 276	10 435	10 276	10 435
Finansiella leasingtillgångar	-185 192	-177 639	-185 192	-177 639
Långfristig del av finansiell leasingsskuld	174 916	167 204	174 916	167 204
Koncerneliminering				-112
Summa	6	-232	6	-344

* Egna Hem avser SBAB

Färgelanda kommun har i mars 1998 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 288 kommuner och landsting/regionen som per 2018-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Färgelanda kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2018-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 404 804 079 tkr och totala tillgångar till 406 323 006 tkr. Färgelanda kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 267 670 tkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 267 611 tkr.

Investeringsredovisning

Investeringsbudget 2018 och plan 2018-2020								
	Sektor	BESLUT	Ack utfall 2018	Utfall 2018	PLAN 2018	Avvikelse enl plan	PLAN 2019	PLAN 2020
Investeringsutrymme enligt Övergripande Verksamhetsplan 2018-2020					20 000		20 000	20 000
Återstående investeringar enligt beslut före 2018								
Infrastruktur o Fastighetsinvesteringar								
Cykelväg Stigen-Färgelanda	SHU	10 200	5 934	4 172	5200	1 028	4 266	
Vänstervängfält	SHU	2 500	705		0	0	1 795	
			0					
Bredbandsutbyggnad Valbodalen Fiber	IT	9 000	8 823	1 748	1748	0	0	
Fiber, Norra Färgelanda			735	735	735	0		
VGR Bredbandsstöd	IT		1 235	-1 235	-1235	0		
Förskola Högsäter	SHU	23 500	21 418	19 114	12000	-7 114	2 082	
Höjden skola		26 600	19 624	19 347	26 323	6 976	6 976	
Bidrag Boverket		6 600	6 675	6 675	6 600			
Fiberanslutning av vht utanför tätort	IT	1 300	466	109	0	-109	834	
Uthyrning Gatersbyn	SHU	9 900	6 191		2030	2 030	2 182	
Uthyrning gatersbyn del 2			0		117		117	
Delning av lokal	SHU		711	42	0	-42		
Fasad Livsmedelcenter	SHU		430	51	14	-37		
Uthyrning Gatersbyn värmeåtervinning			386	60	174	114		
Energieffektiviseringar	SHU	14000	12 162		0	0	1 346	
Bergvärmeanl brandstation Färgelanda	SHU		637	637	1000	363		
Bidrag Värmepump			-140	-140	-140	0		
Uppgradering av arbetsstationer 2018	IT	2700	1 513	415	900	485	900	574
Etablering Dyrtorp (Industriplan Högalid)	SHU	25050	2 559	170	18250	18 080	22 491	
Dammen Stigen	SHU	600	135	32	0	-32	465	
Lekplatser	SHU	600	686	219	133	-86		
SUMMA Beslutade projekt tom 2018		119 350	75 065	38 801	60 649	21 773	43 337	574
Utrustningsinvesteringar								
Ofötutsett KS		1 500	0		-55		5 500	5 500
Möbler Krisrum					111			
Grundram IT	IT	600			600	357	600	600
Exchange, Kluster 2018	IT			123	0			
Backupserver inköp 2018	IT			120				
Grundram	KS/Stab	100			100		100	100
Grundram	SHU	460			312	-312	460	460
Nedkylningsskåp, Måltid höjden	SHU			28	28			
Duschväggar Ödeborgs skola	SHU			45	55			
Kyl/frys Valboskolans kök	SHU			42	42			
Markiser	SHU			79	78			
Renovering frisörsalong Centrumhus	SHU			114	130			
Park Ranger 2150 (2018)				295				
Container ÄVC	SHU			424	484	60		
Grundram	BoU	800			800	141	800	800
Elevska Valbo 7-9 2018	BoU			124				
Musikinsrument Valbo 7-9	BoU			36				
Mediautrustning BoU 2018	BoU			275				
Möbler BoU 2018				224				
Möbler nya förskolan Högsäter	BoU	551		550	551	1		
Grundram	Omsorg	880			880	637	880	880
Lyfthjälpmiddel Hemtjänsten söder	Omsorg			74				
Möbler Solgården	Omsorg			38	38			
Loggbara medicinska skåp Solgården	Omsorg			40	40			
Loggbara medicinska skåp Lillågården	Omsorg			164	165			
iPads digitala signeringslistor	Omsorg			104				
Bidrag iPads digitala signeringslistor	Omsorg			-104				
Grundram IKT	BoU	225		216	225	9	225	225
BoU IKT, plan 2018		245		243	245	2		
SUMMA Beslutade Årliga grundramar		5 361	0	3 254	4 829		8 565	8 565
SUMMA Beslutade Investeringar		124 711		42 055	65 478		51 902	9 139
Nya investeringar								
	BESLUT				2018		2019	2020
Inventarier Förskolan Högsäter		1 000	0		1 000			
Utrustning tillagningskök Förskolan Högsäter		125		102	125	23		
Inventarier Höjden		300			300			
E-arkiv		300			300			
Evolution(uppgradering av diariesystem)		250		220	250	30		
Ny traktor centralförråd		400		435	400	35		
Ombyggnad Centrumhus Heta bönan		130		114	109	-5		
Brandstationen Högsäter		1 400		239	1 389			
Kommunal nattladdare		70			70			
Laddstolpar kommunhus 2 st samt centrumhus 1 st		265		255	265			
Bidrag Naturvårdsverket Laddstolpar				-67	-67			
Förrådsbyggnad Stigens fks				98	100	2		
SUMMA EJ Beslutade NYA investeringar		4 240		1 396	4 241	15	0	0
TOTALT BEHOV				43 451	69 719		51 902	9 139

Kommunfullmäktiges förvaltning

Verksamhetsbeskrivning

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ med ansvar för bland annat de övergripande strategiska frågorna.

Fullmäktige väljs direkt av folket i de allmänna valen vart 4:e år, vilket skedde i september 2018.

Kommunfullmäktige skall vara kommunalpolitikens viktigaste mötesplats.

Exempel på beslutsärenden i kommunfullmäktige: budget och kommunalskatt, taxor och avgifter, fysisk planering, grunder för ersättningar till partierna och de förtroendevalda, den politiska organisationen, ansvarsfrihet för förtroendevalda.

Revision Revisionen, som består av fem förtroendevalda ledamöter, är kommunfullmäktiges organ för objektiv och förutsättningslös granskning och kontroll av hela den kommunala organisationen. Granskningen skall genomföras i en sådan omfattning att revisorerna varje år kan lämna ett underlag för kommunfullmäktiges ställningstagande i frågan om ansvarsfrihet kan lämnas för kommunstyrelsen och nämnderna.

Sakkunnigt biträde till de förtroendevalda revisorerna är PWC.

Beredningar

Kommunfullmäktige har två fasta beredningar som tilldelas specifika uppdrag. Kommunfullmäktige kan också lämna uppdrag till tillfälliga beredningar. Ett resultat av det beredningsarbetet är att kommunen nu har ett ungdomsråd.

En tillfällig beredning med uppdraget att upprätta förslag till äldreplan för perioden 2018-2023 har tagit fram en plan som behandlades av kommunfullmäktige våren 2018.

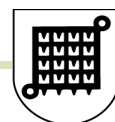
Myndighetsnämnd Myndighetsnämnden arbetar bl a med tillsyn, tillstånd och myndighetsutövning mot enskild.

Nämnden är också trafiknämnd.

Exempel på ärenden som handläggs av nämnden: Bygglov och strandskyddsdispenser, Insatser till stöd och hjälp för enskilda och lokala trafikföreskrifter.

Överförmyndare Om någon på grund av sjukdom, psykiska störningar, försvagat hälsotillstånd eller liknande, behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sin ekonomi, kan domstolen förordna en god man eller förvaltare. Tillsynen över gode män och förvaltare sköts av en överförmyndare. 2010 träffades avtal med Uddevalla kommun om handläggarsöd till överförmyndaren.

Partistöd Kommuner och landsting får ge ekonomiskt bidrag till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd). Det finns ingen skyldighet att lämna partistöd men alla kommuner, landsting och regioner gör det. Storleken på stödet varierar dock mellan kommunerna.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse mot budget
Intäkter	871	188	131	57
Kommunbidrag	3 545	3 645	3 645	0
Summa intäkter	4 416	3 833	3 776	57
Personalkostnader	-2 770	-1 801	-2 075	274
Övriga kostnader	-1 068	-845	-1 701	856
Kapitalkostnader	0	0	0	0
Summa kostnader	-3 838	-2 646	-3 776	1 130
Periodens resultat	578	1 187	0	1 187

Ekonomisk översikt

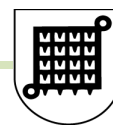
Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Periodens avvikelse
Kommunfullmäktige	1 023	873	1 463	590
Kommunrevision	351	174	444	270
Överförmyndare	1 059	858	875	17
Nämnder, styrelser och Valberedning	534	553	863	310
Totalt	2 967	2 458	3 645	1 187

Analys av utfall per verksamhetsområde

Ungdomsrådet

Ungdomsrådet visar på ett överskott vilket till viss del beror på att de stora kostnaderna ungdomsrådet budgeterat för under året täcktes av statsbidraget för sommarlovsaktiviteter och statsbidraget för lovaktiviteter.

Ett färre antal sammanträden än planerat är genomförda.

Kommunstyrelsens förvaltning och kommunkontor

Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen består av 13 ledamöter och är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den ska leda och samordna planeringen av kommunens ekonomi och verksamhet. Kommunstyrelsen ska också leda kommunens övergripande verksamhet enligt fullmäktiges riktlinjer och övriga styrdokument. Den ska bereda ärenden till fullmäktige. Detta förändras 2019 då ny nämndorganisation inträder.

Den politiska organisationen har ett ekonomiråd etablerat under kommunstyrelsen för att hantera processen gällande verksamhetsplanering och budget.

Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över övriga kommunala organs verksamhet, över de kommunala bolagen, samt över de kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Kommunstyrelsen ansvarar för hela kommunens verksamhet förutom myndighetsutövningen som myndighetsnämnden ansvarar för.

Kommunens ledningsgrupp Ledningsgruppen är en sammanhängande resurs för de tre sektorerna och dess verksamhet och kommer hela organisationen till gagn. I ledningsgruppen ingår förutom kommunchefen, de tre sektorcheferna även personalchef/administrativ chef, ekonomichef och IT-chef.

Ekonomienheten Kommunen har en central ekonomienhet som understödjer den politiska verksamheten, staben samt de tre sektorerna. Upphandlingsfunktionen är även organiserad inom ekonomienheten.

Administrativa avdelningen inklusive HR har en för kommunen samlad administration som understödjer den politiska verksamheten, staben samt de tre sektorerna vad gäller kansli och personalfrågor samt växel/medborgarkontor.

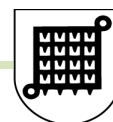
Folkhälsoarbete Folkhälsoarbetet syftar till att utjämna skillnader i hälsa mellan olika grupper i samhället och att skapa förutsättningar för människor att känna trygghet till sig själva och sin omgivning och att kunna göra hälsosamma val i livet.

Folkhälsoarbetet bedrivs med utgångspunkt från det avtal som finns mellan Färgelanda kommun och Norra Hälso- och sjukvårdsnämnden och har sin utgångspunkt i lokala behov och förutsättningar. I kommunen finns ett Folkhälsoråd med deltagare från kommunstyrelsen i Färgelanda och Norra Hälso- och sjukvårdsnämnden.

IT-enheten Uppdraget för IT är att tillhandahålla god service inom IT-området till kommunens alla verksamheter.

Beredskap och säkerhet Ansvarar för att se till att kommunala verksamheter som är särskilt samhällsviktiga såsom kommunledning, vattenförsörjning, renhållning, äldreomsorg, skola och räddningstjänst är säkrade i händelse av kris. Utföra risk- och sårbarhetsanalyser där olika risker som kan leda till extra ordinära händelser och andra samhällsstörningar och tänkbara effekter på samhället identifieras. Till grund för kommunernas arbete med krisberedskap finns en överenskommelse mellan Staten och Sveriges kommuner och landsting. Arbetet finansieras till stora delar av ett riktat statsbidrag. Krisberedskap handlar om vår förmåga att före, under och efter en kris, förebygga, motstå och hantera extraordinära händelser. Genom utbildning och övning stärker kommunen sin förmåga att kunna hantera störningar i samhällsviktig verksamhet, till exempel vid ett större elavbrott.

Verksamhetsberättelse

Ekonomienheten

Upphandlingsfunktionen har förstärkts under året. Ny upphandlare tillträdde sin tjänst under april månad. Upphandling är ett prioriterat område där det bland annat gjorts en inventering för att se till att avtal finns i förekommande fall och att upphandling görs på ett riktigt sätt.

Upphandling av ekonomisystem har genomförts tillsammans med Mellerud, Dals-Ed och Bengtsfors kommuner. Denna resulterade i Xledger som nytt ekonomisystem. Implementering kommer att ske under 2019 för att kunna drifvas 1 januari 2020.

Upphandling av nytt HR system har startat tillsammans med Mellerud, Åmål och Dals-Eds kommuner.

E-arkiv har startat upp tillsammans med övriga kommuner i Fyrbodal.

IT-aktiviteter

GDPR-anpassningar inför 25 Maj 2018 har genomförts. E-arkiv projekt inom Fyrbodal. Anpassningar i infrastrukturen för att lyfta över skolans personal till vårt gemensamma admin-system är nu ett faktum. Nu fokuseras på digitalisering i samtliga verksamheter där digitaliseringsstrategen är ett stöd för verksamheterna tillsammans med ITchef.

Risk- och säkerhetsarbete

För att särskilt tillgodose kommunernas behov av kunskapsutveckling inom **säkerhetsskydd** så har MSB i samverkan med bland andra Forsvarshögskolan och Säkerhetspolisen och Sveriges Kommuner och Landsting utvecklat en Säkerhetsskyddskurs för kommuner.

Säkerhetsskyddskursen för kommuner i Västra Götaland och Halland genomfördes på uppdrag av Länsstyrelsen i Västra Götaland den 19-21 juni. Till följd av det extremt varma och torra vädret ökade risken för skogsbränder och sommaren 2018 kommer vi nog alla minnas med tanke på alla de stora och små bränder som pågick runt om i Sverige.

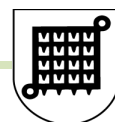
Den 13 juli fick NÄRF nästan samtidigt sex larm om bränder i sina medlemskommuner. Åsken hade gjort sitt. Den största av dem var i Åntorp strax söder om Färgelanda. Den 16 juli började kommunen sitt arbete med att bistå räddningstjänst och senare hemvärn med mat och dryck. Eftersläckningsarbetet varade knappt en vecka. Ytterligare en skogsbrand härjade i anslutning till Ragnerudssjön, Kroppefjäll, med start den 24 juli. NÄRF begärde snabbt in extraresurser i brandbekämpningen av MSB och två italienska brandplan samt två tyska helikoptrar kom till undsättning och branden kunde mycket snabbt släckas. Även här har kommunen stöttat med mat och dryck under eftersläckningsarbetet. Vid båda bränderna har vi naturligtvis också förmedlat information till allmänheten via hemsida och sociala media.

Folkhälsoarbetet

Vi anmälde intresse för stöd av Länsstyrelsen Västra Götaland och Nationella BRÅ i det brottsförebyggande arbetet. Färgelanda kommun är en av två kommuner som med start i höst kommer få stöd i detta, de modeller och metoder som finns för brottsförebyggande metoder är anpassade till större städer så det ska bli spännande att få ta del av Länsstyrelsens kunskap om hur man kan arbeta i mindre kommuner.

Arbetet med ungdomsrådet är igång, då kommer en ny styrelse att utses och tanken är att de ska sitta hela läsåret.

Folkhälsorådet besökte Hävestensgården och projektet Ung Omsorg på sitt möte i juni. En av ungdomarna som har anställts i projektet berättade tillsammans med enhetschefen om deras arbete. Varje team består av ungefär åtta ungdomar i 14-15 års ålder. Teamet ersätter aldrig ordinarie personal utan utgör enbart en avlastning för personalen och erbjuder det lilla extra som kanske inte hinns med i det ordinarie arbetet av ordinarie personal.

Vi har i samverkan med RFSL genomfört en utbildningsdag kring HBTQ-frågor, dagen var riktad till chefer i kommunen och kommunledningsutskottet.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse mot budget
Intäkter	3 734	2 625	3 737	-1 112
Kommunbidrag	47 518	46 701	46 701	0
Summa intäkter	51 252	49 326	50 438	-1 112
Personalkostnader	-16 621	-19 779	-20 281	502
Övriga kostnader	-29 519	-27 162	-27 992	830
Kapitalkostnader	-1 782	-2 101	-2 165	64
Summa kostnader	-47 922	-49 042	-50 438	1 396
Periodens resultat	3 330	284	0	284

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Periodens avvikelse
Kommunstyrelse	6 514	2 688	4 785	2 097
Kommunchef	7 783	6 733	7 128	395
Ekonomikontor	7 190	7 554	7 803	249
Personalkontor	5 941	6 233	7 080	847
Kansliavdelning	2 401	4 789	3 609	-1 180
Folkhälsoenhet	234	263	433	170
IT & Kommunikation	5 116	7 638	6 274	-1 364
Räddningstjänst	9 010	10 519	9 589	-930
Totalt	44 189	46 417	46 701	284

Analys av utfall per verksamhetsområde

Kommunstyrelsen Ett plus på 2097 tkr. Här har vi bla inte genomfört planerat underhåll på 850 tkr och Helges spår på 900 tkr har inte kunnat genomföras.

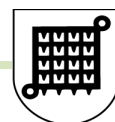
Ekonomienheten Största skillnaden mellan innevarande och föregående år härrör från den förstärkning av upphandlingsfunktionen som skett under året. Avvikelsen mot budget beror till största del på lägre personalkostnader på grund av långtidssjukskrivningar. Tillsammans med vikariekostnader samt kostnader i samband med upphandling av nytt ekonomisystem genererar detta ett mindre överskott för enheten.

Kommunchefen 395 tkr på plussidan. Tjänsten som näringslivs- och landsbygdsutvecklare har varit vakant.

Räddningstjänsten ett minus på 930 tkr där 230 tkr är självriskan för sommarens bränder.

IT-enheten Enheten visar ett underskott på ca 1300 tkr. Detta beror på att datorerna och licenser inte debiterats till verksamheterna. Det har under året inventerats vilka datorer som finns och används, för framtida debitering. Året som gått har enheten varit underbemannad till stora delar av året. Detta har inneburit att supporten och driften har blivit lidande.

Administrativa-/ Personal avdelningen visar ett underskott på 333 tkr, vilket beror på flertalet faktorer som redovisas nedan. Heltidsprojektet har kommit igång och har nu gått ut i hela omsorgssektorn vilket genererar en del extrakostnader men ger på sikt ett bättre flöde för de anställda och resulterar i färre timanställda. Under sista delen av året har ett bemanningsteam bestående av två personer anställts. Kostnaderna för dessa kommer att projektredovisas under 2019 och jämföras med den förväntade besparingen av minskade tim- och vikariekostnader. En del konsultstödkostnader har uppkommit i samband med den upphandling av nytt HR system som genomförts tillsammans med tre andra kommuner. En ny digitaliseringsexpert har anställts, placerad på vår avdelning för att kunna vara i en mer oberoende roll gentemot IT, vilket ger ett lyft för hela kommunen då dessa frågor blir alltmer i fokus. I samband med återkomst från barnledighet har en dubbelkostnad uppstått. Vissa kostnader för service av system från förra året har vi fått ta i år.

Folkhälsa Ett litet plus på 170 tkr handlar om avslutade gamla folkhälsoprojekt.

Investeringar

Bredbandsutbyggnad

Detta projekt är nu avslutat.

Åtta föreningar har dragit fiber i sina områden, vilket de sista har blivit klart under 2018. Statistiken är från 2017. Vilket innebär att när fiberföreningarna färdigställt sina projekt kommer tillgången till fiber öka markant i procent.

Färgelanda kommun

Areal: 602 km²
3 227 hushåll, 1 119 arbetsställen

Teknik	Tillgång	Inom tätort eller småort	Utanför tätort och småort
Fiber	51%	45%	59%
Kabel-TV	0%*	0%*	0%*
xDSL	89%	100%*	75%
VDSL	15%	27%	0%*
3G	100%*	100%*	99%
4G (LTE)	100%*	100%*	100%*
Fast radio	0%*	0%*	0%*
Tillgång till, inklusive absolut närhet till bredband			
Fiber	0%*	0%*	0%*

*Alla siffror i tabellen är avrundade. Det innebär att i ett område där 0% saknar bredband eller 100% har tillgång till en bredbandsteknik eller hastighet kan det finnas hushåll och företag som saknar bredband med den tekniken eller hastigheten.

Projektet blev beviljat 9 000 tkr. kostnader har uppgått till 9 958 tkr. Under 2018 fick kommunen ett bidrag från Västra Götalands län på 1 235 tkr. Total kostnad för projektet är 8 323 tkr.

Exchange

Arbetet har påbörjats med att byta ut kommunens e-postserver, kostnaderna under året uppgår till 123 tkr. Detta innebär bl a att alla kommunens e-postadresser kommer ligga på samma server. På sikt kommer skolans e-postserver avvecklas.

Backupserver

Gammal server har bytts ut. (120 tkr)

Evolution, diariesystem

Kommunens nya diarie- och verksamhetssystem har implementerats under hösten. (220 tkr)

MDM (mobile device management)

Ett system som säkerställer I-pads och Smartphones så att de är hanterbara i vår IT-infrastruktur. Vi kan numera spärra enheter som själva eller försvinner på annat sätt. Ett krav för uppfyllande av GDPR och Informationssäkerhet. (107 tkr)

Klusterserver

Möjliggör uppsättning av virtuella servrar (120 tkr)

Framtid

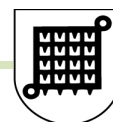
Ett viktigt mål som vi närmar oss är att nå en strukturerad upphandlings- och inköpsprocess i kommunen. För att ytterligare säkerställa att ökade krav i samband med inköp och upphandlingar hanteras effektivt och att befintliga avtal följs behöver upphandlingsfunktionen fortsätta att utvecklas. De stora systemen upphandlas i samverkan med de närliggande kommunerna.

Upphandling telefoni - ligger ute. Licenser Microsoft behöver ses över. ITs processer bör effektiviseras genom exempelvis intern e-tjänst för beställningar. Sociala medier tar över vår externa information och hemsida/facebook/Instagram blir allt viktigare. Rutiner ska ses över.

Ärende/dokumentsystemet Evolution införs 2019 vilket kommer att underlätta administrationen av ärenden till beslutande instanser. Det nya systemet innebär också att kommunens allmänna handlingar blir sökbara via vår hemsida.

Samtliga förtroendevalda har numera surfplattor där kallelser och handlingar mm distribueras elektroniskt. Detta ger en stor besparing, en ekonomisk och miljömässig besparing.

Under året implementeras ett nytt ekonomisystem XLEDGER i samarbete med de övriga dalslandskommunerna. Det utreds om vi ska ha en gemensam redovisningsenhet.

Sektor Omsorg

Verksamhetsbeskrivning

Sektor omsorg ska bidra till att främja kommuninvånarnas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet. Sektor omsorg har tre huvudsakliga lagstiftningar att förhålla sig till. Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Verksamheten bygger på frivillighetens grund men under vissa förutsättningar kan vård- och behandlingsinsatser ske med tvång.

Verksamheten planeras och styrs av sektorns ledningsgrupp som består av socialchef, enhetschefer inom äldreomsorgen, individ- och familjeomsorgen, enheten för stöd och service, utvecklings/omsorgskontoret och medicinskt ansvarig sjuksköterska.

Verksamheten består av följande delar:

Omsorgs- och utvecklingskontoret, individ- och familjeomsorgen, enheten för stöd och service och äldreomsorgen.

Verksamhetsberättelse

Omsorgs- och utvecklingskontor

Biståndsenheten har arbetat fram en rutin och mall för interngranskning av utredningar utifrån IVO:s granskning av verksamheten och har aktgranskat vid två tillfällen under året.

Enheten har i samverkan med andra verksamheter lagt förslag till ny fördelningsmodell gällande schablonersättningen för kommunplacerade nyanlända personer.

Ett stort arbete har gjorts under året utifrån den nya lagen runt trygg och säker utskrivning från slutenvården och den nya betalansvarslagen. Arbetet har gjorts i olika arbetsgrupper samt i ett nära samarbete med primärvården, kommunens handläggare och MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska).

Riktlinjer för anhörigstödet är framtagna och ska beslutas av politiken i början av 2019. En styrgrupp för anhörigstödet är uppstartad och arbetet med dessa frågor har börjat ta större fart.

Äldreomsorg

Särskilt boende (SÄBO)

Trycket på korttidsplatser och växelvisvård har varit högt under hela året. Medelvärde för beläggning under året blev 136% med en variation från 93% till 169%. Korttidsplatserna har varit belagda 2482 dygn av 1830 möjliga vilket innebär 652 dygns överbeläggning. Totalt har 56 olika personer vistats på korttidsplats under året på avdelning Eken plus fyra växelvårdsbrukare. Variation av vistelsetid på korttidsenheten har varit från lägst ett dygn till högst 174 dygn. Medelvärdet på korttidsvistelse under året var 39 dygn vilket innebär en ökning med 12 dygn sen 2017. Vid överbeläggning och mycket hård arbetsbelastning har extrapersonal satts in för att säkerställa vården och omsorgen på enheten.

Sjukhuset bedömer idag personerna som medicinskt färdigbehandlade allt snabbare och allt fler behöver allt mer avancerad och längre rehabilitering innan de kan gå hem till ordinärt boende, vilket genererat längre korttidsvistelser. Antal dagar innan betalningsansvar träder i kraft från sjukhuset har minskats vilket inneburit mindre tid för optimal planering av beläggningen. Under året har allt fler vårdats i livets slutskede på korttidsenheten. Stora svårigheter har uppstått vid vård av svårt sjuka och palliativa korttidsplaceringar, då dubbelboende inte är ett alternativ. Behov finns av att konvertera en eller två lägenheter för svårt sjuka och palliativ vård där enskilt rum krävs. Svårigheter finns med att enheten både är ett SÄBO och en korttidsenhet då personalen upplever att de permanent boende vid hög beläggning blir drabbade. Det blir en orolig miljö då för många vistas

på allt för liten yta. Periodvis har alla brukare på enheten inte fått plats kring matborden i matsalen, utan erbjudits mat i lägenheterna. Önskvärt vore att i framtiden öppna en enskild korttidsenhet.

Dagverksamheten Kärnan är öppen två dagar per vecka för personer i ordinärt boende. Syftet med verksamheten är att avlasta för anhöriga samt ge personerna stimulans och socialt umgänge. Under 2017 har 14 personer beslut om att delta i dagverksamhet på Kärnan. Verksamheten kan inte ta emot fler än 9 personer samtidigt beroende på att lokalen är liten. Två undersköterskor arbetar på fördelade tjänster i verksamheten.

Samtlig personal på SÄBO har erbjudits och genomgått munvårdsutbildning genom Folktandvården och utbildning i SOS-syndrom. SOS-syndrom står för sorg, oro och samvetsförebråelser för att förstå och utveckla anhörigstödet.

Att kunna ta emot elever och praktikanter på SÄBO är viktigt, likaså att medarbetarna utvecklar sin kompetens och växer i sin yrkesroll i en lärande verksamhet. Personalen uppmuntras till handledarutbildning.

Ett stort fokus på Håvesten har varit att arbeta med BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens) som ingår i de demensriktlinjer Socialstyrelsen har. Det har varit ett givande arbete under hösten som har gett mycket goda resultat i verksamheten.

Hemtjänst Norr + Söder + Nattpatrull (omsorgspersonal)

Effektiviteten har varit hög (0,88) vilket i sin tur leder till en väldigt hög belastning på personalgruppen med risk för att det blir svårt att hinna med det administrativa arbetet exempelvis upprättandet av genomförandeplaner.

Hälso- och sjukvård

Kraven på Sjukvårdsorganisationen har ökat pga kortare tider när patienter skickas hem från Länssjukvården. Patienter som skrivs hem snabbare (kommunen har 3 veckodagar inklusive helg på sig istället för som tidigare 5 dagar förutom helg) än tidigare kommer hem med fortsatta omfattande vårdbehov. Fler patienter i palliativt skede önskar sig hem till ordinärt boende. För att upprätthålla god och säker vård enligt HSL (hälso- och sjukvårdslagen), med dessa snabba hemgångar och omfattande vårdbehov har undersköterskor kontinuerligt stärkt upp i verksamheten på måndag till fredag.

Tiden för dokumentation har tagit en allt större del av sjuksköterskornas och rehabpersonalens arbetstid. Den medicinska sekreteraren började i oktober och vi ser redan effektivitetsvinster. Nytt dikteringssystem via telefonerna kommer snart i bruk. Detta innebär ytterligare vinster för Hemsjukvården.

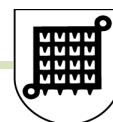
Efter 10 månaders prövotid tillsvidareanställdes rehabassistenter i den kommunala rehabiliteringen, den 1 oktober, för att avlasta den legitimerade personalen samt starta upp och hålla igång gruppaktiviteter och balansförmåga på boendena. Detta dels för att öka de boendes välbefinnande och dels för att förebygga falltillbud.

Studenter från högskolor kommer kontinuerligt under året. För att upprätthålla det goda rykte kommunen har som handledare måste utrymme för handledning finnas. Huvudhandledare finns inom organisationen.

Två sjuksköterskor har utbildat sig till certifierade utbildare i BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens), en metod att arbeta med de dementas problematik. Dessa sjuksköterskor planerar nu utbildningstillfällen med omsorgspersonal på boendena för att sprida förståelse och kunskap om insatser som leder till att sänka läkemedelsanvändningen.

En sjuksköterska har genomfört diabetesutbildning 15 HP.

En sjuksköterska har kommit in på kommunens traineeutbildning.

Individ- och familjeomsorgen

Har inte kunnat tillsätta förste socialsekreterare (gravvik) och saknar en årsarbetare (socialsekreterare). Timvikarie har använts periodvis under året. Grundbemanningen behöver vara sex stycken handläggare inkluderat förste socialsekreterare, för att säkerställa myndighetsutövningen på barn och familj.

Då AME/Integration har omorganiserats, personal har varslats och sagts upp, och på grund av sjukskrivningar så har samverkan och samarbete försvärats.

Digitala systemet SSBTEK har ej varit fungerande under året vilket medfört en ökad arbetsbelastning på handläggare ekonomiskt bistånd.

Enheten för stöd och service

Under våren 2018 beslutades att daglig verksamhet LSS och Socialpsykiatrin skulle återgå till sektor omsorg från sektor samhällsutveckling from 1 januari 2019. Under hösten har det planerats för denna förändring. Organisationen i enheten för stöd och service har setts över. Likaså hur man kan samverka mellan de olika områdena inom enheten. Chefskapet för de verksamheter som får en ny organisationstillhörighet from 1 januari 2019 övertogs tidigare den 1/10 2018 av enhetschefen för stöd och service. Samtidigt beslutades att även stödboendet för ensamkommande "Utlussen" skulle få en ny organisationstillhörighet i sektor omsorg from årsskiftet 2018/2019.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse mot budget
Intäkter	40 547	42 156	31 788	10 368
Kommunbidrag	116 320	122 796	122 796	0
Summa intäkter	156 867	164 952	154 584	10 368
Personalkostnader	-100 985	-101 651	-96 587	-5 064
Övriga kostnader	-57 391	-60 338	-57 496	-2 842
Kapitalkostnader	-675	-572	-501	-71
Summa kostnader	-159 051	-162 561	-154 584	-7 977
Periodens resultat	-2 184	2 391	0	2 391

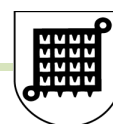
Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Periodens avvikelse
Omsorgs- och utvecklingskontor	5 884	6 504	8 209	1 705
Äldreomsorg	67 267	69 787	66 805	-2 983
Individ- och familjeomsorg	29 039	28 478	28 356	-121
Enheten för stöd och service	16 314	15 637	19 426	3 789
Totalt	118 504	120 405	122 796	2 391

Analys av utfall per verksamhetsområde

Sammanfattningsvis redovisar sektor omsorg ett överskott mot budget. Överskottet i sektorn beror i huvudsak på att ett boendebeslut ej blivit verkställt under året (ca. 3,5 mkr). Samt att interna datorkostnader inte blev debiterade för år 2018 (ca. 450 tkr).

Orsaker till att **omsorgs- och utvecklingskontoret** visar en positiv avvikelse är att kostnaden för korttidsplatser inte blev lika hög som budgeterat och att sektorns ofördelade medel inte kunnat nyttjas pga restriktivitet. Restriktivitet har varit nödvändig för att bära upp det underskott som äldreomsorgen genererar.

Underskottet inom **äldreomsorgen** är att härröra till höga personalkostnader och då främst på Solgården och inom hälso- och sjukvården. En annan orsak är ett kraftigt ökat behov av hemtjänst jämfört med föregående år. En ökning med ca 20%. Denna ökning har genererat ett utfall på ca. 1,2 mkr, netto.

Som nämnt ovan så beror överskottet inom **enheten för stöd och service** på att ett boendebeslut ej blivit verkställt under året. Osäkerheten kring verkställigheten är fortsatt stor under 2019.

Volym- och nyckeltal

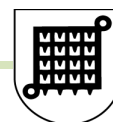
Volym- och nyckeltalsredovisning

Verksamhet	2015	2016	2017	Utfall 2018
Äldreomsorg				
Antal platser särskilt boende, vid bokslutsdatum	72	72	72	70
Belagda platser särskilt boende, vid bokslutsdatum	72	68	72	68
Nyttjandegrad särskilt boende, vid bokslutsdatum	100 %	94 %	100 %	97 %
Nettokostnad per plats särskilt boende, tkr/plats	475	446	519	548
Antal hemtjänsttimmar, vid bokslutsdatum	31 048	32 614	33 247	39 742
Antal personer med beviljad hemtjänst, genomsnitt under året	167	177	188	204
Antal inskrivna i hemsjukvården, vid bokslutsdatum	175	158	170	152
Individ och familjeomsorg				
Institutionsvård, barn och unga*, tkr	7 617	121	1 336	394
Familjehem, barn och unga*, tkr	7 538	4 742	1 955	1 522
Institutionsvård, vuxna missbrukare, tkr	1 017	2 536	1 533	1 180
Ekonomiskt bistånd, tkr	7 840	8 525	7 526	8 849
*) <i>Egen regi och externa utförare. Verksamhet för ensamkommande barn exkluderad från 2016 och framåt.</i>				
Enhet för stöd och service				
Antal vuxna med boendebeslut egen regi, genomsnitt	13	13	12	13
Nettokostnad per plats, tkr/plats	418	387	501	485
Antal placeringar externt**, genomsnitt	14	11	8	7
Nettokostnad per extern plats, tkr/plats	240	485	537	685
**) <i>Exkl korttidsverksamhet</i>				

Hemtjänstbehovet i kommunen har ökat under 2018. Därav den stora ökningen i hemtjänsttimmar. Kommer troligtvis hålla i sig under 2019.

Investeringar

Inga investeringar utöver grundram under året.

Framtid

Sektor omsorg står inför ett antal utmaningar.

Omsorgs- och utvecklingskontoret

Arbetsbelastningen på biståndsbedömarna kommer att öka utifrån den nya lagstiftningen runt "säker hemtagning" pga nytt arbetssätt som innebär flera samverkansmöten runt den enskilde brukaren.

Verksamheten färdtjänst och riksfärdtjänst har flyttats till omsorgskontoret vid årsskiftet 2018/2019. Vilket innebär nya arbetsuppgifter för en medarbetare.

Äldreomsorgen

Särskilt boende

Vid den senaste miljöinspektion på Lillågården framkom det att vi inte får ha tvättstuga ihop med städförråd. I dagsläget finns inga utrymmen att förlägga en städskrubb till på varje enhet. Vi kan komma att bli tvingade att omvandla en boendelägenhet till städskrubb. Detta innebär en plats mindre somatik, minskade hyresintäkter och övertalighet av personal.

Ökningen av personer som blir beviljade dagverksamhet kräver en större lokal alternativt ett utökat antal öppettid dagar i veckan från två till tre. Detta kommer att generera ökade personalkostnader.

Personal på avdelning Rosen för dementa på Solgården i Högsäter väntar på beslutet om när man ska flytta till Håvestensgården. Vetskapen om att politiken har fattat ett beslut om ett Demenscentrum i Färgelanda men ännu inte beslutat när flytten ska ske skapar viss oro och frustration hos personalen. Personal har varit på studiebesök i de nya tilltänkta lokalerna.

Behovet av korttidsplatser har varit högt och förväntas fortsätta vara högt. Detta har inneburit att tomma lägenheter på avdelning Rosen på Solgården har belagts med korttidsplaceringar.

Omtag i BPSD-åtgärder har genomförts. Administratörsutbildning på särskilda boenden genomförs i januari/februari och teamträffar där tvärprofessionella medarbetare träffas kommer att struktureras om och ha BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens) som grund, enligt Socialstyrelsens demensriktlinjer.

Arbetet med BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens) kommer troligen kräva mer tid av personalen. Utbudet av aktiviteter för hyresgästerna behöver utvecklas.

Under våren går personal i äldreomsorgen en utbildning för att kunna förebygga och bemöta utåtagerande beteenden inom demensvård. Utbildningsanordnare är Durewall Institutet. Utåtagerande situationer med dementa blir allt mer vanligt förekommande.

Samarbetet med "Ung omsorg" fortsätter.

Hemtjänsten Norr+Söder+Nattpatrullen (omsorgspersonal)

Hemtjänsten arbetar vidare med att möta de allt mer komplexa insatser som brukaren har behov av genom fortbildning.

Tiden mellan beslut och verkställighet som har blivit kortare och som gör att verksamheten skulle behöva ha ett utrymme (en buffert) för att möta behovet.

Att brukaren ska få en större upplevelse av att vara mer delaktig i verkställigheten.

De olika lagstyrda krav som finns när det gäller SoL och HSL uppdrag.

Att kvalitén fortsätter att förbättras och att kvalificerad och kompetent personal kan anställas på heltidstjänster.

Att verksamheten tar utmaningen om teknik i välfärden på allvar.

Hälso- och sjukvård

Ansökan är ute för en sjukgymnast men kategorin är ytterst svårrekryterad. Rehabassistenternas arbetsområde breddas under tiden rekrytering av ny sjukgymnast pågår.

Undersköterskor kommer att arbeta i Hemsjukvård och utföra arbete på delegation av sjuksköterska. Detta leder till att sjuksköterskan kan fokusera på sina specifika uppdrag.

Medicinska sekreterarens arbetsuppgifter och då främst hälso- och sjukvårdsdokumentationen kommer att utvecklas ytterligare under året i samband med införandet av ny teknik.

Från 1 januari 2019 skall Socialstyrelsen hämta statistik för kvalitetsåtgärder, KVÅ, från det digitala dokumentationssystemet. Den legitimerade personalen skall koda sina insatser.

Sjuksköterskorna som har hand om delegationsutbildningar till omsorgspersonal kommer att utveckla sitt koncept för utbildningen med anledning av användandet av ny teknik och skärpta lagkrav.

En sjuksköterska påbörjar sin ettåriga traineeutbildning i januari 2019.

En sjuksköterska kommer att utbilda sig till handledare för studenter under våren 2019.

Ett stort fokus kommer att läggas på implementeringen av Dikteringssystemet SPEECHLIVE i verksamheten, APPVA (digitala signeringslistor), att verkställa en utökad nattbemanning med anledning av ökade hälso- och sjukvårdsbehov och att utveckla kunskaperna i BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens) hos omsorgspersonal.

Individ- och familjeomsorgen

Handläggare på myndighetsdelen vuxen kommer att få kurser/utbildning gällande barnperspektivet då detta kommer att vara mer framträdande och tydligt i nya socialtjänstlagen utifrån att barnkonventionen vägs in mer. Detta ställer ökade krav på dokumentationen i ekonomiskt bistånd och SoL-vuxenutredningar.

I handläggningen av dödsboanmälningar finns det brister (det saknas formell kompetens för handläggning av dessa ärenden). Samtliga handläggare på vuxen ekonomiskt bistånd går utbildning i mars.

Handläggare barn- och familj har fortlöpande utbildning i BBIC (risk och skydd, analys och bedömning är fokus i utredningarna). Våldsutbildningar erbjuds via Barnhuset och Länsstyrelsen. Handläggning och dokumentation planeras in under året för att säkerställa barnperspektivet så att barnets röst framkommer i utredningarna. Utmaningen utbildningsmässigt är att utifrån kraven som socialstyrelsen ställer få till en Fyrbodals gemensam utbildning i barn- och utvecklingspsykologi. Frågan är högaktuell och diskuteras i fou-rum för IFO-chefer i Fyrbodal.

Samverkan och samarbetet med AME, gällande att få ut våra klienter till erbjuden praktik och sysselsättning blir en utmaning då det i dagsläget är oklart hur organisationen för AME ska se ut.

Arbetsförmedlingens extratjänster i den form dem är i dag ska avvecklas. Det blir en utmaning för Färgelanda kommun att hitta ny sysselsättning för de 19 personer som i dagsläget går på dessa extratjänster. Om inte dessa personer kommer ut i någon annan form av självförsörjning kommer en ökning av ekonomiskt bistånd att ske under 2019 då de berörda personerna kan bli beroende av ekonomiskt bistånd för att klara sin egna försörjning.

Enheten för stöd och service.

Antalet yngre som ansöker om LSS och SOL insatser ökar. Trenden är att fler personer diagnostiseras och därmed har rätt till insatser.

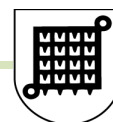

Enheten behöver förbereda insatser, daglig verksamhet och boende för unga vuxna inom LSS, prognosen är ca 5 personer under närmaste treårsperioden. Detta kräver både ökade personalresurser och anpassade boendeformer.

Enheten ska göra en översyn på hur vi på ett effektivt sätt använder våra resurser och ändå bibehåller god kvalitet.

Arbetets karaktär skiftar inom enheten som hanterar olika lagar, åldrar, målgrupper och olika former av insatser. Detta medför olika kompetenser. Arbeta ska påbörjas med vilka kompetenskrav vi ska ha i de olika verksamheterna samt satsa på kompetenshöjande utvecklingsplaner för redan anställd personal.

Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88) är slutförd. Utredningen innehåller bland annat förslag på statligt ansvar för den personliga assistansen, samt tre nya insatser i LSS. Syftet med utredningen är att minska kostnaderna för assistans och anpassa LSS-insatserna till behoven. De nya lagen föreslås träda i kraft 1 januari 2022. Enheten behöver vara förberedd och tänka långsiktigt inför lagändringen. Dels hur de nytillkomna insatserna ska organiseras och även vara förberedda på en kostnadsökning.

Sektor Barn och utbildning

Verksamhetsbeskrivning

Förskola inkl. pedagogisk omsorg Verksamhet för barn 1-5 år finns i fyra förskolor inkl en pedagogisk omsorg i norr och söder, samt två förskolor i Färgelanda tätort. I Högsäter finns en provisorisk enhet samt en på Höjdens förskola samt två tillfälliga moduler har lagts till (2017) i Ödeborg och Stigen.

Det finns också två fristående förskolor, Stigen och Järbo, och en fristående pedagogisk omsorg, Barnens lek och lär, i kommunen. Under höstterminen 2018 startade ytterligare en fristående förskola i kommunen, Naturmontessori Väst.

Fritidshem Verksamhet utanför skoltid för grundskoleelever 6-12 år. Samtliga F-6 skolor organiserar denna verksamhet.

Det finns också fritidshem på de båda fristående F-6 skolorna.

Grundskola Kommunen är huvudman för tre F-6 skolor: Valboskolan inkl. Höjdensskolan, Bruksskolan och Högsäters skola samt en 7-9 skola på Valboskolan.

Höjdens skola har tagits i bruk för förskoleklassen inkl. fritidshem från Valbo F-6. Från höstterminen 2019, efter renovering av delar av skolan, ska hela F-3 från Valboskolan flytta till Höjdensskolan.

Det finns också två fristående F-6 skolor, Järbo och Stigen, i kommunen.

Grundsärskola På Valboskolan finns grundsärskola årskurs 1-9, både grundsär och träningskola.

Elevhälsa I kommunen har vi: två centralt placerade specialpedagoger och en på Valboskolan 7-9, två kuratorer och två skolsköterskor (1,75 tjänst). Socialpedagog är anställd och kopplad till särskild undervisningsgrupp. Vi har rekryterat en skolpsykolog och har samma skolläkare som föregående år.

Det finns en studie- och yrkesvalslärare på grundskolan och ytterligare en på vuxenutbildningen som har del av tjänst på Dalslands Folkhögskola.

Gymnasium inkl. gymnasiesär Merparten av kommunens gymnasieelever går genom Fyrbodals avtal på Uddevalla gymnasieskola, men ett antal går också på andra utbildningsorter.

Vuxenutbildningen organiserar i kommunen svenska för invandrare och gymnasieutbildning i vård och omsorg, samt vuxengymnasiekurser via distansutbildning. Man köper också in olika utbildningar inom grundläggande vuxenutbildning, lärlingsutbildning och yrkesvux.

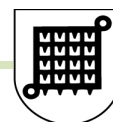
Verksamhetsberättelse

Helheten Rekrytering av behöriga och legitimerade lärare samt skolledare och elevhälsopersonal blir allt svårare. Detsamma gäller för förskolan. Vi har en jämförelsevis god nivå på legitimerade lärare och förskollärare, men det blir svårare för varje år. Vi har flera pensionsavgångar framför oss, vilket ytterligare försvårar. Lönekostnaderna ökar då efterfrågan överträffar tillgången på lärarpersonal. Det råder brist på adekvat utbildad personal inom utbildningssektorn i hela landet. Detta är också lönedrivande.

Förskolor och skolor i ytterområdena har små möjligheter att samordna, så det är ekonomiskt tuffare och svårare att bibehålla kvalitet i verksamheten vid sjukdom och annan personalfrånvaro såsom kompetensutveckling.

En förskolechef och två rektorer läser Rektorsprogrammet

Fem lärare vidareutbildar sig till speciallärare och specialpedagoger vid Göteborgs universitet. En

blev klar med sin utbildning vårterminen 2018.

Färre nyanlända barn och elever på alla nivåer, men de särskilda behoven av språkträning ställer stora krav på verksamheterna.

Extra resurser för barn/elever i behov av särskilt stöd har vi tillfört då behovet varit stort.

Barnomsorg Eftersom vi har blivit beviljade statsbidrag för minskade barngrupper har vi kunnat vara fler personal på avdelningarna. Det har gjort att arbetsbördan har fördelats på personalen, och vi har kunnat dela in barnen i mindre grupper. Fokus är också att ha utomhuspedagogik på alla förskolor.

Barnomsorg på obekvämt arbetstid har inte haft någon ansökan, förutom under de sista två månaderna 2018, det tillgodosågs då via annan kommun.

Utbyggnaden av Högsätters förskola pågår och beräknas klar i januari-19. Då kommer pedagogisk omsorg och Prästkragens tillfälliga avdelning läggas ner.

Förskolan i kommunen, särskilt Höjdens förskola, har uppmärksammats för sitt goda arbete med flerspråkighet, och personal vid Ödeborgs förskola har genom ett internationellt projekt gjort besök i Indien.

Grundskola inkl. grundsär och fritidshem Måluppfyllelsen för årets årskurs 9 är något sämre än föregående år. Antal elever som gick till IM var 12 samt 4 till IM-språk. Meritpoäng för år 9, se nedan. Glädjande är att fler elever når över 300 meritpoäng. Samtliga av dessa är flickor, så arbetet att motivera pojkar kvarstår högt på agendan.

Fortsatt utvecklingsarbete pågår för att nå högre måluppfyllelse. Ny utvecklingsgrupp med fokus röd tråd från förskola till år 9 arbetar med kompetensutvecklingsfrågor som ska stödja arbetet.

År 7-9 deltar i ett projekt i samverkan med Europeiska Socialfonden med fokus fullföljda studier, "En skola för alla"

Vi har tagit fram ny rutin för frånvarorapportering och uppföljning, då vi vet att det har stor betydelse för måluppfyllelsen att eleverna är i skolan.

Antalet nyanlända elever minskade under 2018. Bidrag från Migrationsverket uteblir när eleverna får uppehållstillstånd. Kostnaderna finns dock kvar, och behöver täckas av kommunal budget.

Det ställer stora krav på oss att skapa en god inkludering i våra skolor för att bl.a. motverka främlingsfientlighet. Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper görs under inskolningsfasen och eleverna får sin klassplacering utifrån sin kunskapsnivå. Alla elever som har behov av studiehandledning har rätt till det. Vi erbjuder också modersmålsundervisning i flera språk.

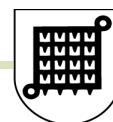
Vi har under året fortsatt arbetat med utredning av kränkingsanmälningar och många diskrimineringsärenden där rasistiska uttryck förekommer. Flera elever har stora behov av stöd av fysiska eller psykiska skäl, vilket innebär behov av fler vuxna i skolan.

Insatser för elevernas ökade måluppfyllelse:

Höjdens skolan används för förskoleklassen vilket innebär bättre förhållanden både för dem och för övriga elever på Valboskolan.

Vi har arbetat fram en modell för projektet "Du äger ditt liv", och arbetet med eleverna startade höstterminen med årskurs 6 och därefter årskurs 7. Det är ett samprojekt med IFO, Kultur och fritid, Folkhälsorådet samt Hälsokällan. Det har varit ett väldigt uppskattat projekt och inneburit klara målbilder för många elever. Arbetet innefattar i år också Ungdomsmottagningen. Samforskning med Högskolan Väst kring projektet pågår under 2018. Slutrapport blev klar under hösten-18.

Vi har ett tydligt mål för alla skolverksamheter att alla elever ska ha daglig fysisk aktivitet, gärna inom alla olika ämnen. Kommunens F-6 skolor ingått i Riksidrottsförbundets satsning på ökad fysisk aktivitet. Satsningen görs via Västra Götalands Idrottsförbund.

Vi får nytt statsbidrag för att öka jämlikheten i skolan samt för nyanländas lärande.

Skolträdgårdsprojekt pågår tillsammans med Västra Götalandsregionen för alla elever på Valboskolan 1-6.

Nytt projekt tillsammans med IFO, En trygg kommun för alla, innebär fler vuxna i skolan med fokus på trygghet och att motverka psykiskt ohälsa.

Gymnasieskolan inkl gymnasiesär Vi har fri-sökavtal med samtliga gymnasieskolor i Fyrbodol och antagning sköts av antagningskansliet Fyrbodol förutom IM-språk där vi har avtal med Uddevalla kommun. Flera elever på gymnasiet har behov av tilläggsbelopp som stöd för sitt lärande.

Gruppen nyanlända elever till IM-språk har minskat.

Vuxenutbildningen

Gymnasial vuxenutbildning

Vuxenutbildningen:

- Vårdkurser i egen regi:
- Distanstudier (Miroi)
- Annan kommun (främst i Uddevalla)

Många studerande har svårt att klara av distansstudier med avhopp som resultat.

Ansökan av statsbidrag för regionalt yrkesvux till Skolverket har skett i samarbete mellan kommunerna Strömstad, Tanum, Orust och Uddevalla. Administration och ansökan har sköts av Uddevalla.

Yrkesutbildning inom vård- och omsorg finns i Färgelanda med nyrekryterad lärare i verksamheten.

Certifiering av vård- och omsorgscollege för Uddevalla, Orust och Färgelanda sker i september 2018.

SFI

Det är fortsatt söktryck till SFI och undervisningslokalerna är små och inte helt ändamålsenliga.

Grundläggande vuxenutbildning

I den grundläggande vuxenutbildningen sker framför allt studier i svenska som andraspråk, matematik och engelska. Dessa kurser har framför allt skett i Uddevalla med specifika spår.

Det finns ett ökat tryck och önskemål om studier på grundläggande och gymnasial nivå då fler SFI-elever söker vidarestudier. Vuxenutbildningen bör således ha grundläggande vuxenutbildningen i egen regi för att möta upp de studerandes behov.

Särskild utbildning för vuxna

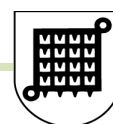
Det fanns inga studerande för särskild utbildning för vuxna under 2018

Utvecklingsenheten

Allmänt

Utvecklingsenheten är en stödjande enhet främst inriktad mot den IKT-pedagogiska och specialpedagogiska delen av undervisningen i förskola och skola. Chefen för enheten slutade sin tjänst i september vilket påverkat analys och utvecklingsarbetet delvis negativt. Behovet av rekrytering är stort men BoU avvaktar tillsättning av ny sektorchef.

Implementering digitala elevenheter

På Valbo-7-9 har uppnåtts full täckning för "1:1-projektet", en egen dator till varje elev. I årskurs 6 har, under lektionstid, uppnåtts 100% täckning med en dator till varje elev på samtliga skolenheter.

Under läsåret har det funnits en IKT-pedagog anställd på 50%. Det har medfört en effektivare organisation med högre kvalitet när det gäller administration av digitala elevenheter samt hantering av felanmälda elevdatorer främst på Valbo 7-9.

IKT-pedagogik - Informations och Kommunikationsteknik

För att kunna genomföra implementeringen ovan, hantera datorer och konton på ett säkert sätt har vi sedan januari 2015 en skoldomän genom Google. Den heter G Suite (fd. GAFE) vilken kan ses som en verktygslåda med digitala redskap som sköts och administreras av Utvecklingsenheten.

En högre kvalitet och kvantitet gällande inslag av främst programmering i undervisningen har genomförts av den nyanställda IKT-pedagogen. Det har genomförts kontinuerligt både som workshops för personal och lektioner med eleverna.

Elevhälsa

Vi har idag god tillgång på elevhälsopersonal inkl. skolläkare och skolpsykolog. Vi har dock svårigheter att rekrytera specialpedagog och skolsköterska i tillräcklig utsträckning.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse mot budget
Intäkter	27 955	28 592	28 718	-126
Kommunbidrag	158 466	161 809	161 809	0
Summa intäkter	186 421	190 401	190 527	-126
Personalkostnader	-95 897	-101 652	-98 990	-2 662
Övriga kostnader	-84 746	-87 319	-90 711	3 392
Kapitalkostnader	-1 341	-1 167	-826	-341
Summa kostnader	-181 984	-190 138	-190 527	389
Periodens resultat	4 437	263	0	263

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Periodens avvikelse
Barnomsorg	40 102	45 920	42 556	-3 364
Grundskola	50 956	52 224	49 684	-2 543
Gymnasiet	33 428	34 343	37 236	2 893
Ledning	10 559	10 994	14 371	3 377
Vuxenutbildning	3 938	3 019	3 614	595
Utomkommunal verksamhet Fsk - åk 9	15 046	15 046	14 348	-698
Totalt	154 029	161 546	161 809	263

Analys av utfall per verksamhetsområde

Helhet 263 tkr

Budget i balans med ett plusresultat. Vi har haft ökade personalkostnader på förskola, fritidshem och grundskola som balanseras mot lägre övriga kostnader och statsbidrag som legat centralt i budget.

Dyrare nyrekrytering för flera personalgrupper innebär ökade kostnader då dessa överstiger planerad budget. De ökade personalkostnaderna beror också på att vi tillgodosett ett ökat antal barns/elevs behov av särskilt stöd.

20% av en rektorstjänst har haft ett bidrag från Skolverket för samordning av nyanländas lärande under 2018.

Bidrag från Migrationsverket har minskat. Trots det har våra nyanlända elever med uppehållstillstånd rätt till studiehandledning och modersmålsundervisning.

Barnomsorg -3 364 tkr (inkl. öppen förskola)

Väldigt stora elkostnader för Höjdens förskola samt timvikarier utöver budget bidrar till minus i verksamheten.

Omsorgstiderna på fritidshemmen är långa för många barn. Det brister i en grupp föräldrars förmåga att uppges omsorgstider som stämmer med verkligheten, vilket inneburit överbeläggning av personal i onödan. Detta har varit extremt tydligt under "sommarfritidsperioden".

Vi har fått tydliga signaler om att det krävs en ökad personaltäthet på fritidshemmen på Valboskolan. 2018 har varit tufft för personalen med stora grupper och ökat antal elever med särskilda behov. Läroplanens ökade krav blir då svåra att nå i verksamheten.

Grundskola och grundsärskola -2 543 tkr

Negativt resultat pga. ökade kostnader för insatser för elever med särskilda behov. Statsbidrag som ligger kvar centralt ofördelade ger en förändrad bild och ett litet positivt resultat på helheten.

Vi kan se en stor minskning av barn och elevantal för samtliga verksamheter. Det beror helt på utflytt av nyanlända. Minskning av elevantalet på F-6 påverkar enbart ytterskolorna negativt med uteblivna migrationsbidrag.

Gymnasieskolan och gymnasiesär 2 893 tkr

Färre elever på IM språk samt fler elever som genomför gymnasieutbildningen enligt plan.

Vuxenutbildningen 595 tkr

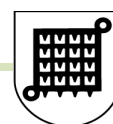
Personalkostnaden har blivit lägre eftersom en vakans inte har blivit tillsatt fullt ut.

Kostnaden för grundläggande och gymnasial vuxenutbildningen har blivit lägre än budgeterad, trots att fler kurser har genomförts, vilket beror på effektivisering. Fler kurser har givits i egen regi med befintlig personal. En systematisk uppföljning av elevernas studier har genomförts. Elever som inte har varit studieaktiva har valt att avsluta sina kurser eller fått sina kurser avbrutna. Därmed har kostnaden för dessa kurser uteblivet eller blivit reducerad.

Svenska för invandrare, SFI, håller relativt väl sin budget trots att det är svårbedömt.

Ledning och utvecklingsenhet 3 377tkr

Ej fördelade statsbidrag samt vakanser ger ett positivt resultat

Volym- och nyckeltal

Volym- och nyckeltalsredovisning

Verksamhet	2015	2016	2017	Utfall 2018
Antal barn				
Förskolor	276	288	312	275
Pedagogisk omsorg	23	33	18	10
Vårdnadsbidrag	10	5	0	0
Summa	309	326	330	257
Antal elever				
Grundskolor	725	766	775	717
Grundsärskola	13	13	15	9
Summa	725	766	775	717
Antal elever				
Gymnasiet	250	271	282	259
Gymnasiesär	10	9	8	9
Summa	260	280	290	268
Antal kursdeltagare				
Vuxenutbildning	205	272	142	239
<i>varav Sfi</i>		80	105	126

Volym/nyckeltal som sektorn vill rikta uppmärksamhet på

Verksamhet	2015	2016	2017	Utfall 2018
Grundskola:				
Meritvärde år 9	188,3	212,4	214,7	218,3
<i>Resultat i nationella prov år 9 (%):</i>				
Svenska	96,4	~100	?	89
Matematik	91,5	91,3	81,7	?
Engelska	88,1	~100	~100	~100
Gymnasieskola:				
Gymnasiebehörighet % (yrkesprogram)	57,4	88,2	91,2	78,0
Andel som fullföljt utb. inom 4 år				
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)	63,7	77,2	75	79,7
<i>Alla kommuner</i>	78,6	78,7	78,5	78,6

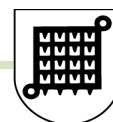
Om antalet elever med provbetyg F är färre än 5, så visas andelen med A-E som ~100.

Andelen som fullföljt utb. inom 4 år har utgått och ersatts av nyckeltalet Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år

47 elever av 64 gick direkt till nationellt gymnasieprogram om vi undantar de elever som går till IM-språk. Andelen är mindre än föregående år.

Gruppen nyanlända barn/elever har minskat i alla verksamheter vilket påverkar alla mätetal.

Meritvärdet är något högre än föregående år och skillnaden är stor mellan pojkars och flickors resultat. Gruppen flickor med resultat över 300 meritpoäng ökade i år.

Investeringar

Enligt införandeplan för digitala elevenheter kommer vi att investera 225 tkr i nya chromebooks under 2019.

Inventarier Mänvägens förskola 550 tkr

Framtid

Inflyttning på Mänvägens förskola samt Höjdens skola F-3 sker under 2019 och då läggs pedagogisk omsorg och Prästkragens tillfälliga avdelning ner. Sommaren 2019 lägger vi också ner Humlans förskola i Järbo eftersom det inte finns mer än tre barn kvar till hösten. Det är tillräckligt med en förskoleverksamhet i Järbo.

Modulerna på Valboskolans område har ett avtal som sträcker sig ytterligare två år till sommaren 2021. Resursgrupp 1-6 kan nyttja en modul men två moduler bör utnyttjas till annan verksamhet.

Nya lagar och förordningar innebär:

- ytterligare utökad timplan från augusti 2019 ger 100 timmar mer i Idrott och hälsa i grundskolan år 6-9 samt matematik år 7-9
- krav på legitimation också för fritidspedagoger från augusti 2019

Allt större svårigheter att rekrytera legitimerad personal även om vi har förhållandevis god tillgång i dagsläget. Gapet mellan tillgång och efterfrågan kommer att öka vilket innebär ökade lönekrav. Fritidspedagoger med utbildning och legitimation är en svårrekryterad grupp.

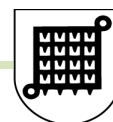
Vi arbetar tillsammans med IFO för att organisera en resursgrupp för år 1-6. Vi har ett ökande antal elever med särskilda stödbehov också i de yngre åldrarna.

Förskola-år 9 har startat ett utvecklingsarbete och kompetensutveckling för en röd tråd genom våra verksamheter med fokus på olika områden och ämnen över tid.

Statsbidragens ansökningar, rekvisitioner och redovisningar ökar, tar mycket tid i anspråk och innebär i många fall en styrning av verksamheterna, men det är ett välkommet ekonomiskt tillskott.

Det osäkra politiska läget i Sverige, med t ex anhöriginvandring och läget utomlands gör det svårt att bedöma behovet av SFI kommande år. Bedömning av kommande behov i grundskola och gymnasieskola är av samma skäl svårt.

Sektor Samhällsutveckling

Verksamhetsbeskrivning

Sektor Samhällsutveckling består av följande verksamhetsområden tillika enheter, plan och bygg, arbetsmarknadsenhet/integration (AME), mark och exploatering (MEX), kultur och fritid, teknik samt måltid.

Sektorchef samt respektive enhetschef bildar tillsammans sektorns ledningsgrupp.

Plan och Bygg

Enhet plan och bygg arbetar i huvudsak med myndighetsutövning såsom bygglovsprövningar, strandskyddsprövningar, trafikfrågor, bedriver tillsynsarbete för ovårdade tomter, samt inventering av allmänna lokaler ur tillgänglighetssynpunkt. Enheten arbetar också med planering av VA verksamhet tillsammans med Västvatten AB.

AME-Integration

Enhet AME-integration ansvarar för kommunens boenden för ensamkommande barn, integrationskontor, socialpsykiatri och daglig verksamhet LSS. Enheten ansvarar också för samordning av kommunens arbetsmarknadsåtgärder, dvs praktikplatser, extratjänster m.m.

Mark och Exploatering

Enhet mark och exploatering är en beställarenhet och ansvarar för kommunens fastigheter och byggnader, markförvaltning, skogsvård, samt uthyrning av båtplatser.

Kultur och Fritid

Enhet kultur och fritid ansvarar för biblioteksverksamhet, fritidsgård, musikskola, simskola samt skolskjuts- och färdtjänstverksamhet.

Teknik

Enhet teknik är en utförande enhet och ansvarar för skötselplan avseende kommunala grönytor, röjningsarbete, fastighetsskötsel och lokalvård. Renhållning och snöröjning ingår i verksamhetsansvaret. Dessa delar av verksamheten utförs av externa leverantörer via avtal.

Kommunens service lag (arbetsmarknadsåtgärd) arbetsleds inom enheten.

Måltid

Enhet måltid ansvarar för mat till kommunens skolor, förskolor och äldreboenden.

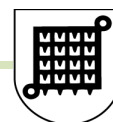
Verksamhetsberättelse

Sektor samhällsutveckling har under verksamhetsårets fortsatt sitt arbete med att verkställa politiska beslut och att utarbeta samt införa en del nya rutiner inom sektorns ansvarsområden. De förändrade rutinerna inom sektorn skall på sikt resultera i en positiv påverkan för den kommunala organisationen i sin helhet.

Sektorns enheter har arbetat och samverkat med övriga verksamheter inom förvaltningen för att nå framgång i vårt gemensamma uppdrag som skall resultera i en bra service till våra kommuninvånare. Fortsatt arbete med ett helhetstänk i sektorn är en viktig framgångsfaktor.

Målarbetet inom sektorn behöver ytterligare utvecklas, och en samsyn inom förvaltningen är nödvändig för att detta arbete skall nå framgång.

Sektor samhällsutveckling ingår from 2019 i kommunstyrelsens förvaltning.

Plan och bygg har tillsammans med Säkerhetssamordnare och Folkhälsostateg arbetat med att ta fram en Klimatanpassningsplan för Färgelanda kommun. Klimatanpassningsplanen planeras vara klar för samrådsskede under våren 2019. Enheten har under året nedprioriterat arbetet med tillsyn av ovårdade tomter och byggnader här har fokus lagts på kulturmiljöprogrammet som beräknas vara klart våren 2019. Enheten har tillgänglighetsinventerat kommunens samtliga skolor.

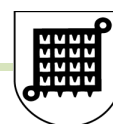
Mark och exploatering har lagt fokus på byggprojekten Månvägens förskola och Höjdenskolans renovering. Rutiner har fastslagits gällande felanmälningar och byggprojekt. Implementerat ett nytt fastighetsprogram VITEC (digitaliserat). Ny upphandling ramavtal hantverkare klar.

Kultur och fritid har bland annat arbetat med att genomföra 22 lovaktiviteter ofta med hjälp av statliga bidrag. Musikskola, biblioteksverksamhet, simskola och fritidsgård ingår i enhetens arbete. 29 procent av våra ungdomar (7-15 år) är engagerade i vår kommunala musikskola. Biblioteksverksamheten med sagostunder, lunchmusik mm är mycket uppskattad.

Teknik har arbetat med skötsel av kommunala grönytor, röjningsarbete, fastighetsskötsel och lokalvård. Renhållning och snöröjning ingår i verksamhetsansvaret. Dessa delar av verksamheten har utförts av externa leverantörer via avtal. Kommunens servicelag (arbetsmarknadsåtgärd) har arbetsletts inom enheten.

AME-Integration har under våren avvecklat kommunens sista kvarvarande boende för ensamkommande barn (EKB) på Furåsen. Enheten är inne i en omställningsprocess med anledning av att antalet nyanlända minskat i kommunen likaså de statliga bidragen för verksamheten. Verksamheterna socialpsykiatri, daglig verksamhet LSS samt verksamhet utslussboende överfördes till sektor omsorg.

Måltid har satsat på ett nytt digitalt program Hantera, som ska vara till hjälp vid kommande livsmedelsupphandlingar bland annat. Verksamheten har tecknat nya avtal med lokala entreprenörer som lokalproducerade varor. Från och med hösten 2018 har vi nya riktlinjer angående specialkost.

Resultaträkning

Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse mot budget
Intäkter	121 714	93 698	83 174	10 524
Kommunbidrag	48 775	47 613	47 613	0
Summa intäkter	170 489	141 311	130 787	10 524
Personalkostnader	-59 970	-54 607	-50 889	-3 718
Övriga kostnader	-94 102	-79 854	-69 412	-10 442
Kapitalkostnader	-10 402	-10 588	-10 486	-102
Summa kostnader	-164 474	-145 049	-130 787	-14 262
Periodens resultat	6 015	-3 738	0	-3 738

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Utfall 2017	Utfall 2018	Budget 2018	Periodens avvikelse
Plan & Bygg	2 971	3 201	4 142	941
AME & Integration	-320	9 821	7 096	-2 725
Mark & Exploatering	-2 322	6 347	7 473	1 126
Kultur & Fritid	18 462	19 270	19 656	386
Tekniska enheten	5 378	6 205	4 651	-1 554
Måltider	4 239	4 515	3 453	-1 062
Ledning	2 055	1 992	1 142	-850
Totalt	30 463	49 342	47 613	-3 738

Analys av utfall per verksamhetsområde

Plan och Bygg redovisar även i år ett överskott detta år med 941 tkr varav bygglovsverksamheten går plus 506 tkr. Detta trots lägre bemanning. Bostadsanpassningsverksamheten har ett överskott på 334 tkr, vilket enbart avser bostadsanpassningsbidrag. Här har arbete utförts i egen regi.

AME-integration underskott på 2725 tkr här har startats en genomlysning/utredning som redovisas i februari 2019. HVB integration (boende utsluss integration) gör ett minus på 871tkr. Mycket kan härröras till hyres/personalkostnader som inte kunde avslutas i tid.

Arbetsmarknadsenheten har ett underskott på 1849 tkr. Här är det lönekostnader för uppsagd personal och verksamhet som bedrivits utan att det funnits täckning. Utredningen kommer att påvisa hur detta ska undvikas i framtiden.

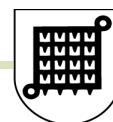
Mark och exploatering har överskott på 1126 tkr. Detta beror på flera faktorer. Under året har vi avverkat och gallrat skog, samt stor försiktighet med underhåll på våra interna fastigheter, då sektorns resultat vid delårsrapporten och oktoberprognos pekade på ett rejält underskott

Kultur och fritid har ett nått överskott på 386 tkr, biblioteks- och skolskjutsverksamheten har ett minus medan färdtjänst och föreningsbidragen gör ett överskott.

Tekniska enheten har ett underskott på 1555 tkr vilket den gör av flera anledningar. Förrådsverksamheten har ett underskott beroende på reparation av befintliga maskiner och fastighet.

Snöröjningen är kostnadsdrivande här har vi ett nytt avtal som nu överensstämmer med verkliga kostnader för entreprenörerna.

Måltidsverksamheten går med ett underskott, en av anledningarna är att när överföringen av verksamheten från både skolan och omsorgen gjordes följde inte rätt resurser med.

Utmaningen är att samverka mellan sektorerna när det gäller personalbemanningen, nu kan detta komma att lösas i framtiden med hjälp av bemanningsenheten.

Ledningsfunktionen har ett underskott på 850tkr då hela lönesumman pga. omorganisation går på innevarande verksamhetsår.

Investeringar

Månvägens förskola Högsäter, tillbyggnad samt renovering Projektet beräknat klart 31/1 2019, och beräknas hålla budget samt tidsplan. Beslutad budget 23 500 tkr Ackumulerat utfall t o m 20181231 är 21 418 tkr

Höjdens skola etapp 1, renovering Projektet är klart, och beräknas hålla budget samt tidsplan. Beslutad budget 26 600 tkr. Ackumulerat utfall t o m 20181231 är 19 624 tkr.

Cykelvägen Stigen - Färgelanda Ackumulerat utfall t o m 20181231 är 5 934 tkr.

Detaljplans revidering Dyrtorp Detaljplanarbete och projekteringsarbete pågår Planerad budget för 2018 på 18 200 tkr, beräknas inte förbrukas på grund av detaljplans revidering. Beslutad budget 25 050 tkr Ackumulerat utfall t o m 20181231, är 2 559 tkr.

Gatersbyn (livsmedelscenter i Väst)

Beslutad investeringsram 9 900 tkr.

Fram till 2018-12-31 har investeringar gjorts till en summa av 7 718 tkr.

Det finns ett pågående projekt som kommer att avslutas under januari-februari 2019, som avser slutförandet av fasaden.

Projektet är inte slutredovisade.

Framtid

Sektor samhällsutveckling ingår from 2019 i kommunstyrelsens förvaltning.

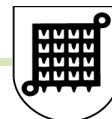
Plan och bygg Under 2019 är det en hel del översiktliga planer och detaljplaner på gång. Bland annat: Detaljplanen för Dyrtorp ska ändras så området får en bättre lösning på lokalgata inom området. Det ska påbörjas ett planprogram för nya bostäder på Timmervägen i Färgelanda centrum. Kommunens översiktsplan ska aktualitetsprövas. Kulturmiljöprogrammet ska ut på samråd och granskning och under året vinna laga kraft om beslutet inte överklagas. Klimatanpassningsplanen närmar sig slutskedet och ska genomgå samråd och granskning under början av 2019.

Enheten AME-Integration genomgår en förändringsprocess, delar av enhetens verksamhetsområden har överförts till sektor omsorg och en framtidsutredning pågår.

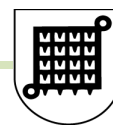
MEX Tar fram digitala underhållsplaner för samtliga kommunägda byggnader samt upprätta nya internhyresavtal.

Kultur och fritid Landsting och kommuner står inför en stor utmaning de kommande åren. Det kommer att krävas omprioriteringar och effektiviseringar för att kunna bibehålla volym och kvalitet. Digitalisering och förändrade arbetsmetoder kommer därför att bli huvudspåren de kommande åren. Kultur och fritid har goda förutsättningar att inom kommande verksamhetsår ytterligare verksamhetsutveckla genom effektiviseringar utan negativ påverkan för invånarna. Turistfrågorna bör i framtiden ligga här.

Måltid Viktigt att beställar/utförarorganisationen fungerar.

Tekniska och hela sektor samhällsutveckling har startat sitt arbete med att vidareutveckla och ta fram relevanta volymer och nyckeltal för sektorn, arbetet beräknas presenteras under kommande verksamhetsår. Sektorns arbete med interna fastigheter gällande underhåll, inventering, riktlinjer för lokalförsörjning, avtalsfrågor, behöver fortsatt prioriteras för att möjliggöra en god ekonomisk hushållning.

Valbohem AB

Verksamhet Valbohem AB

Allmänt om verksamheten

Bolaget har till uppgift att förvärva, avyttra, äga, bebygga och förvalta fastigheter och inom ramen för den kommunala kompetensen främja bostadsförsörjningen inom kommunen.

Visionen är att Valbohem AB ska vara den attraktiva hyresvärden som utvecklar framtidens boenden.

Ägarförhållanden

Bolaget är ett helägt dotterbolag till Färgelanda Kommun.

Allmänt om verksamhetsåret

Året har inneburit en fortsättning av omställningen i verksamheten med fokusering av resurserna på kundnytta och värdesäkring. Allt för att leva upp till visionen om att Valbohem AB ska vara den attraktiva hyresvärden som utvecklar framtidens naturnära boenden i Färgelanda Kommun.

En större samtida uppsägning av flertalet hyreskontrakt under andra kvartalet ledde till en högre vakansgrad under andra halvåret. Lägenheternas stora underhållsbehov påfrestade underhållsbudgeten.

Projektet "Integration mellan generationsgränserna", för vilket bolaget beviljades bidrag från Boverket med 500 000 kr, startades upp med anläggandet av två lekplatser med tillhörande sittplatser för äldre. Projektet är två-årigt med ytterligare två planerade lekplatser under 2019.

I syfte att effektivisera bolagets lagerhållning upprättades ett nytt centralt lager och tidigare använda förråd gjordes tillgängliga för uthyrning till hyresgäster.

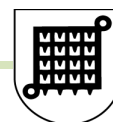
Bolagets nya hemsida togs i drift i augusti månad. Hemsidan syftar till optimerad hyresgästservice med bl.a. felanmälan och bostadskö på nätet. Under året genomfördes också en omprofilering med ny logotyp.

Planering av nyproduktion på Sägverksvägen fortsatte med inriktning mot trygghetsboende. Dialog har förts med Färgelanda kommun samt pensionärsorganisationer för att utvärdera intresse.

Som stöd för näringslivet och för att förenkla vid rekrytering lanserade bolaget Näringslivsförtur, möjlighet att få företräde i bostadskön vid anställning och inflytt till kommunen.

Väsentliga händelser

Styrelseordförande Kent Carlsson avsade sig sitt uppdrag och ersattes av Tony Bratt Nilsson. En ny hemsida lanserades. Två nya lekplatser invigdes.

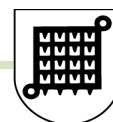

Resultaträkning Valbohem AB

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Intäkter	41 915	40 097
Kostnader	-34 012	-32 421
Avskrivningar	-5 223	-5 729
Rörelseresultat	2 680	1 947
Finansiella poster	-2 444	--2199
Periodens resultat	236	-252

Balansräkning Valbohem AB

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Anläggningstillgångar	167 350	166 818
Omsättningstillgångar	11 691	8 836
Summa Tillgångar	179 041	175 654
Eget kapital	18 440	18 107
Långfristiga skulder	151 278	151 272
Kortfristiga skulder	9 323	6 275
Summa eget kapital och skulder	179 041	175 654

Färgelanda Vatten AB

Verksamhet Färgelanda Vatten AB

Verksamhetsbeskrivning

Färgelanda Vatten är huvudman för den allmänna vattenförsörjningen och avloppshanteringen i kommunen, vilket omfattar att producera och distribuera vatten av god kvalitet samt rena avloppsvatten och därmed förenliga verksamheter.

Bolaget är skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten ska bedrivas åt ägaren/i ägarens ställe.

Bolaget äger samtliga VA anläggningar i Färgelanda kommun. Färgelanda Vatten AB har inga anställda utan den dagliga driften och annan förenlig verksamhet sköts av det gemensamma bolaget, Västvatten AB som svarar för driften av VA-anläggningarna i Färgelanda, Munkedal, Sotenäs och Uddevalla kommun.

Ägarförhållanden

Färgelanda Vatten AB är ett helägt dotterbolag till Färgelanda kommun. Färgelanda Vatten AB äger 7 % av det gemensamma bolaget Västvatten AB.

Väsentliga händelser under året

Bevattningsförbud infördes i Färgelanda kommun. Det berodde på låga grundvattennivåer och risken att vattnet skulle ta slut.

Sökandet efter ovidkommande vatten i Stigens spillvattenledningar har genomförts och resulterade i en relining. Detta för att minska det ovidkommande vattnet som kommer till Stigens reningsverk.

Sedan Färgelanda Vatten bildades har uppdatering av verk och yttre anläggningar prioriterats. Under året arbetades det bland annat med renoeringen av Färgelanda vattenreservoar, vattenverk i Vallardalen och Stigen, Högsäter och Ödeborgs reningsverk.

Färgelandas fyra vägföreningar har nu accepterat dagvattenytorna där vi tar betalt för dagvatten gata. Fakturering av dagvatten gata sker till föreningarna from 2017-07-01.

Vattenskyddsområden är godkänt av styrelsen och har nu gått vidare till Kommunfullmäktige för beslut.

Resultat och ställning

VA verksamheten bedrivs enligt självkostnadsprincipen vilket innebär att de nödvändiga kostnaderna per vattentjänst ska finansieras via motsvarande intäkt. Den taxefinansierade verksamheten får inte gå med vinst. Eventuella överuttag eller underuttag av bruksavgifter redovisas som skuld/fordran till VA-kollektivet.

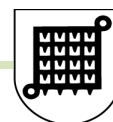
Årets överuttag uppgår till 327 tkr (1 455 tkr i överuttag). Totalt är överuttaget på 1 365 tkr.

Färgelanda Vatten AB har en VA-fond som ska användas för att minska sårbarheten vid stor nederbörd. VA-fonden uppgår till 2 155 tkr.

Investeringar

Investeringar har skett med 2 957 tkr (1 836 tkr). Erlagda anläggningsavgifter uppgår till 143 tkr (380 tkr).

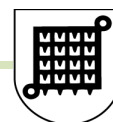

Resultaträkning Färgelanda Vatten AB

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Intäkter	11 854	13 505
Kostnader	-10 184	-11 748
Avskrivningar	-1 602	-1 656
Rörelseresultat	68	101
Finansiella poster	-68	-101
Periodens resultat	0	0

Balansräkning Färgelanda Vatten AB

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Anläggningstillgångar	38 963	40 264
Omsättningstillgångar	7 240	8 194
Summa Tillgångar	46 203	48 458
Eget kapital	2 500	2 500
Långfristiga skulder	39 700	41 292
Kortfristiga skulder	4 003	4 666
Summa eget kapital och skulder	46 203	48 458

Gatersbyn 120 Fastighets AB

Verksamhet Gatersbyn 120 Fastighets AB

Bolaget är vilande och ingen verksamhet har bedrivits under året.

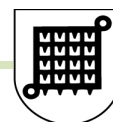
Styrelsen har låtit upprätta kontrollbalansräkning. Denna visade att bolagets egna kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Första kontrollstämman, som hölls den 10 januari 2019, prövade om bolaget skulle gå i likvidation. Ägaren förklarade sig beredd att fortsätta bolagets verksamhet ytterligare åtta månader för att vid en ny bolagsstämma (andra kontrollstämman) fatta beslut om att återställa aktiekapitalet (aktieägartillskott) i enlighet med aktiebolagslagens regler eller likvidera bolaget om inte bolaget självt har kunnat återställa aktiekapitalet.

Resultaträkning Gatersbyn 120 Fastighets AB

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Intäkter	0	0
Kostnader	-5	-7
Avskrivningar	0	0
Rörelseresultat	-5	-7
Finansiella poster	0	0
Periodens resultat	-5	-7

Balansräkning Gatersbyn 120 Fastighets AB

Belopp i tkr	Bokslut 2017	Bokslut 2018
Anläggningstillgångar	0	0
Omsättningstillgångar	26	25
Summa Tillgångar	26	25
Eget kapital	26	19
Långfristiga skulder	0	0
Kortfristiga skulder	0	6
Summa eget kapital och skulder	26	25

Redovisningsprinciper

Allmänt

Årsredovisningens utformning följer Lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. God redovisningssed inom den kommunala sfären utarbetas bl.a. av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Sammanställd redovisning

Den kommunala koncernen består av kommunen och bolagen Valbohem AB (org.nr. 556527-9485), Färgelanda Vatten AB (556901-9630) och Gatersbyn 120 Fastighets AB (org.nr. 556975-3923) som ägs till 100 % av kommunen. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att dotterbolagens aktiekapital elimineras mot kommunens aktieinnehav i bolagen. I övrigt görs elimineringar för interna mellanhavanden inom koncernen.

Sammanställd redovisning görs endast i samband med årsbokslut, då olika delårsrapporteringstider tillämpas i koncernen.

Skatteintäkter

Prognosen för den kollektiva slutavräkningen av kommunalskatt för redovisningsåret följer RKR:s rekommendation 4.2.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet utgörs av anskaffningsutgiften minskad med eventuella investeringsinkomster. Avskrivningar enligt plan sker fr.o.m. efterföljande kvartal som investeringen tas i bruk. Avskrivningar görs linjärt under investeringens bedömda ekonomiska livslängd. Nedskrivning av anläggningstillgång sker vid behov när värdet varaktigt gått ner. Pågående investeringar beläggs inte med någon internränta. De avskrivningstider som tillämpas är enligt den vägledning som finns från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Komponentavskrivning

RKR:s rekommendation 11.4 ställer krav på en avskrivningsmetod som syftar till att dela upp anläggningstillgångar i komponenter, som har olika nyttjandeperioder och utgör ett väsentligt värde. Komponenterna ska redovisas och skrivas av som separata enheter.

Från och med 2014 års investeringar tillämpas metoden med komponentavskrivning. Anläggningstillgångar anskaffade före 2014 har inte delats upp i komponenter, då återstående nyttjandeperiod på dessa anläggningars komponenter bedöms att inte utgöra ett väsentligt värde.

Kommunen tillämpar i allt väsentligt RKR:s rekommendation 8.2 om sammanställd redovisning dock görs ingen anpassning av de kommunala bolagens avskrivningsprinciper till kommunens. Detta gäller framförallt Valbohem AB som redovisar enligt K2 där komponentavskrivning inte tillämpas.

Fordringar

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

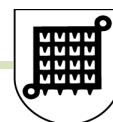
Pensionsskuld

Pensionsskulden redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas inom linjen som ansvarsförbindelse medan pensioner intjänade från 1998 redovisas i resultaträkningen som en kostnad och den del som avser framtida utbetalningar redovisas under avsättningar i balansräkningen.

Leasing

Kommunen tillämpar RKR:s rekommendation 13:2 för klassificering av operationell respektive finansiell leasing.

Begreppsförklaringar

Anläggningstillgångar

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav.

Ansvarsförbindelser

Förpliktelser i form av pensionsåtaganden, borgensåtaganden och dylikt. Om förpliktelsen måste infrias belastas resultatet.

Avskrivningar

Planmässig nedsättning av anläggningstillgångars värde. En i förväg bestämd procentsats av anläggningstillgångens anskaffningsvärde redovisas som kostnad under året.

Balanskrav

I kommunallagen finns fastställda krav om att kommunens intäkter skall överstiga kostnaderna. Fr.o.m. 1 december 2004 gäller att ett negativt resultat skall regleras inom 3 år och gäller fr.o.m. 2005 års resultat.

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen vid bokslutsdagen. I balansräkningen framgår vilka tillgångar som finns och hur dessa finansierats i form av skulder och eget kapital.

Driftredovisning

Visar verksamheternas resursförbrukning och avvikelser i förhållande till budget.

Eget kapital

Är skillnaden mellan tillgångar och skulder. Utgör den del av de samlade tillgångarna som finansierats av egna medel. Förändringen av det egna kapitalet påverkas främst av årets resultat.

Finansnetto

Utgör skillnaden mellan ränteintäkter och räntekostnader.

Investeringsredovisning

Avser kommunens anskaffningar av anläggningstillgångar i form av t.ex. fastigheter, maskiner och inventarier.

Kassaflödesanalys

Visar hur verksamheten har finansierats och hur kapitalet har använts under räkenskapsåret. Kassaflödesanalysen visar hur likvida medel har förändrats under året.

Kommunbidrag

Till nämnd och sektorer tilldelade budgetanslag i form av skatteintäkter och statsbidrag.

Kortfristiga fordringar och skulder

Avser fordringar och skulder som har förfallodag mindre än ett år efter bokslutsdagen.

Likvida medel

Kassa- och bankmedel som utgör kommunens betalningsberedskap på kort sikt.

Likviditet

Visar omsättningstillgångar (exkl. lager) samt beviljad kredit i räkning i förhållande till de kortfristiga skulderna.

Långfristiga fordringar och skulder

Avser fordringar och skulder som har förfallodag senare än ett år efter bokslutsdagen.

Omsättningstillgångar

Tillgångar som på kort tid kan omsättas till likvida medel och som inte är avsedda för stadigvarande bruk.

Periodisering

Fördelning av kostnader och intäkter till den redovisningsperiod de uppstått.

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Visar kommunens finansiella styrka.

Skuldsättningsgrad

Skuldernas andel av det totala kapitalet uttryckt i procent.

Soliditet

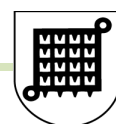
Egna kapitalets andel av det totala kapitalet uttryckt i procent. Visar långsiktig betalningsförmåga.

Utdebitering

Anger hur stor del per intjänade hundra kronor som betalas i kommunalskatt

Revisionsyttrande

5 år i sammandrag

Kommunen

Belopp i mnkr	2018	2017	2016	2015	2014	
Omsättning*	482,5	504,0	509,5	434,8	416,0	
Resultat	4,8	12,9	12,2	0,1	12,4	
Resultat exkl jämförelsestörande poster (AFA)	4,8	12,9	12,2	-2,6	12,4	
Balansomslutning	443,9	449,2	263,7	259,5	245,0	
Ställda panter och ansvarsförbindelser	334,7	341,4	312,4	302,4	307,2	
Investeringsvolym	42,1	14,3	12,3	9,8	7,5	
Soliditet, %	31,5	30,1	46,8	42,7	44,5	
Antal anställda	522	537	522	481	451	
Antal årsarbetare	i.u	i.u	i.u	i.u	i.u	
Sysselsättningsgrad (Andel heltidsanställda)	73%	70%	67%	67%	62%	
Antal invånare	ej tillg.	6 592	6 627	6 495	6 502	
Skattesats	22,26	22,26	22,26	22,26	22,26	
Resultaträkning						
Verksamhetens intäkter	91,7	117,0	140,4	95,0	81,2	
Verksamhetens kostnader	-466,8	-480,1	-485,8	-424,0	-392,9	
Avskrivningar	-12,0	-11,7	-11,9	-10,9	-10,7	
Verksamhetens nettokostnader	-387,0	-374,8	-357,3	-339,9	-322,4	
Skatteintäkter	270,2	263,8	255,2	245,8	237,1	
Generella statsbidrag	120,6	123,2	113,9	94,0	97,6	
Finansnetto	1,0	0,8	0,3	0,2	-0,1	
Årets resultat	4,8	12,9	12,2	0,1	12,4	
Balansräkning						
Anläggningstillgångar	377,9	352,6	197,8	194,1	195,2	
Omsättningstillgångar	66,0	96,6	65,9	65,4	49,7	
Summa tillgångar	444,0	449,2	263,7	259,5	245,0	
Eget kapital	139,9	135,1	123,3	110,7	110,6	
Avsättningar	6,4	5,9	3,7	2,7	2,1	
Långfristiga skulder	218,9	229,8	60,6	66,3	70,6	
Kortfristiga skulder	78,7	78,4	76,0	79,8	61,7	
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	443,9	449,2	263,7	259,5	245,0	
Nettoinvestering (Nyinvest - Avskr)	30,1	2,6	0,4	-1,1	-3,2	
Ställda panter och ansvarsförbindelser	334,7	341,4	312,4	302,4	307,2	
Finansiella nyckeltal för kommunen						
Resultat / Skatter & bidrag	Mål 2,0%	1,2%	3,3%	3,3%	0,0%	3,7%
Soliditet	40%	31,5%	30,1%	46,8%	42,7%	44,5%
Likviditet, %	>100%***	97,8%	137,2%	101,1%		
Likviditet, mkr				25,4	19,8	

* Omsättning är definierad som summan av verksamhetens intäkter, skatteintäkter och generella statsbidrag

*** Nytt likviditetsmått fr o m 2016